

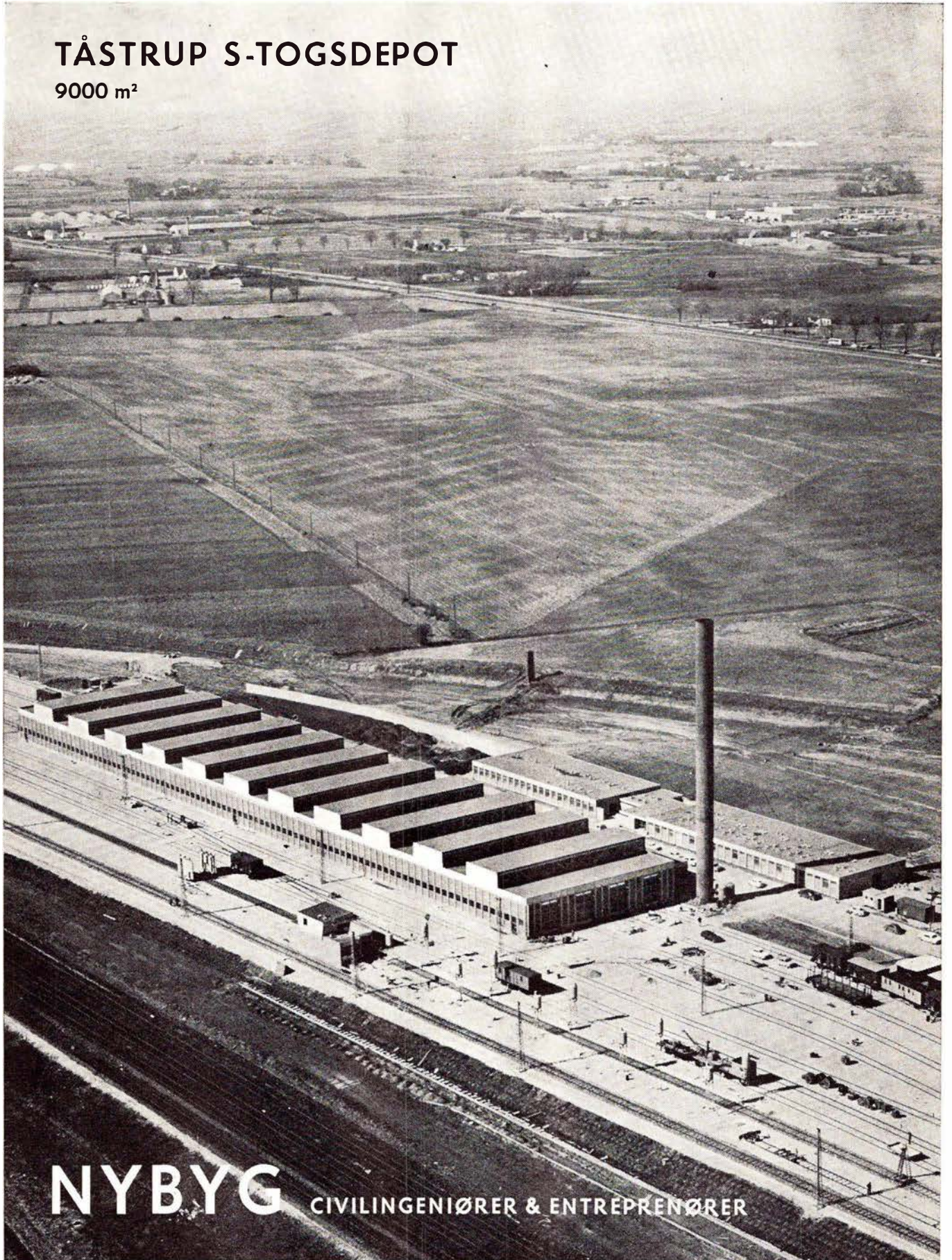
Jernbane-Bladet

JUL 1968

TÅSTRUP S-TOGSDEPOT

9000 m²

NYBYG CIVILINGENIØRER & ENTREPRENØRER

JERNBANE-BLADET

Ekspedition:

Togfører V. Jonvald - Hvidovrevej 258
2650 Hvidovre
Telefon (01) 78 36 42

Redaktion:

H. E. Rybro (ansvarshavende)
Valby Langgade 223, 1. tv.
2500 Valby
Telefon (01) 30 87 71

Abonnement

16,50 kr. (inkl. moms) årlig
12 numre

Kan bestilles på girokonto 600 82
Jernbane-Bladet - 2650 Hvidovre

Medlem af

Dansk Fagpresseforening
og

International Tidsskriftsfederation

Bladet er tilsluttet Dansk Oplagskontrol

Tryk: Herfølge Bogtrykkeri, Herfølge

DECEMBER 1968

Det syvende bud	343
Rejselivet julen 1944	344
Sydfynske loko nr. 30 - 1914	347
Det gamle julespil ... om Enhver	347
Månedens emner	353
Simerstedvej station 1905	355
Erindres det	356
I få linier	357
Jernbanemuseet i modvind	357
Sagt og skrevet	359
Hvornår var det nu - de holdt op	360
Minder fra SFB og ONFJ	361
Skinnevejenes motortog	364
Teknisk nyt	366
På juleindkøb	367
101-årig pensionist	367
Optisk signal	367
Fra dagbogen	368
Nyt fra udenlandske baner	369
Hold dig i form	371
Privatbanenyt	371
Bånd og atter bånd	373
Rutebilnyt	377
Modeljernbane	377
Fotohobby	379
Fra klubberne	381
Personalía	383
Boghjørnet	384
Julekñas	386
Indholdsfortegnelse 1968	387

I næste nummer bl. a.
Farvel til RHJ og AHJ

KRISTIAN KIRKS TELEFONFABRIKER A/S
Horsens Aarhus København

De har en fordel Nyt tøj på en nem måde

Som tjenestemand handlede man før hos
J. Albertsen i Nørre Farimagsgade.

Efter MESTER DRESS' overtagelse af dette gamle firma har De nu valget mellem nedennævnte foreninger i København og i provinsen, hvor vi uden formaliteter og **uden udbetaling** åbner Dem en rentefri tøjkonto.

Vælg selv den butik, der ligger mest bekvemt for Dem...

MESTER DRESS

København:	Frederiksborggade 44
Vesterbrogade 99	Amagerbrogade 57
Valby Langgade 28	Nørrebrogade 150
Aalborg:	Algade 58
Århus:	Lille Torv 6
Esbjerg:	Kongensgade 64
Kolding:	Helligkorsgade 7
Vejle:	Torvegade 9

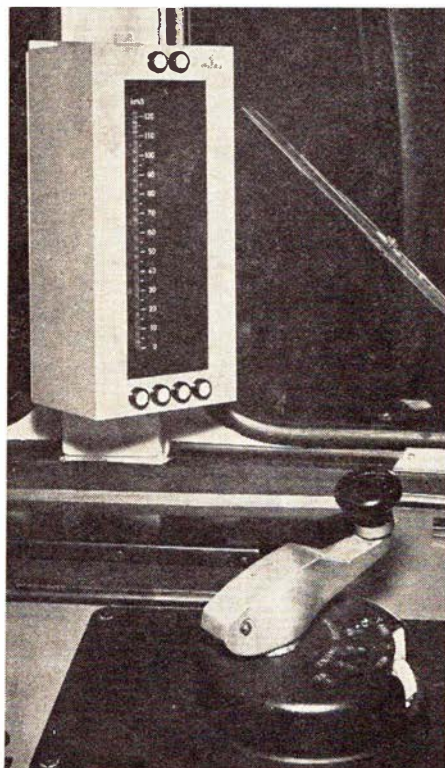
Specialafdelinger for kjoler og damekonfektion:

København:	Frederiksborggade 52
Amagerbrogade 53	Valby Langgade 28
Odense:	Kongensgade 17
Herrng.	Vesterbrogade 30

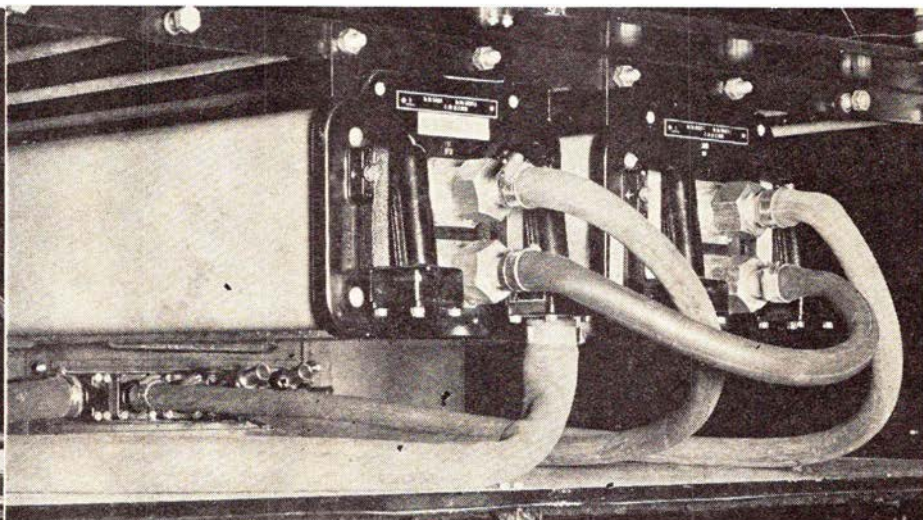
Hastigheds Kontrol og Togstop - H K T-anlæg i S-banetrafikken

SIEMENS

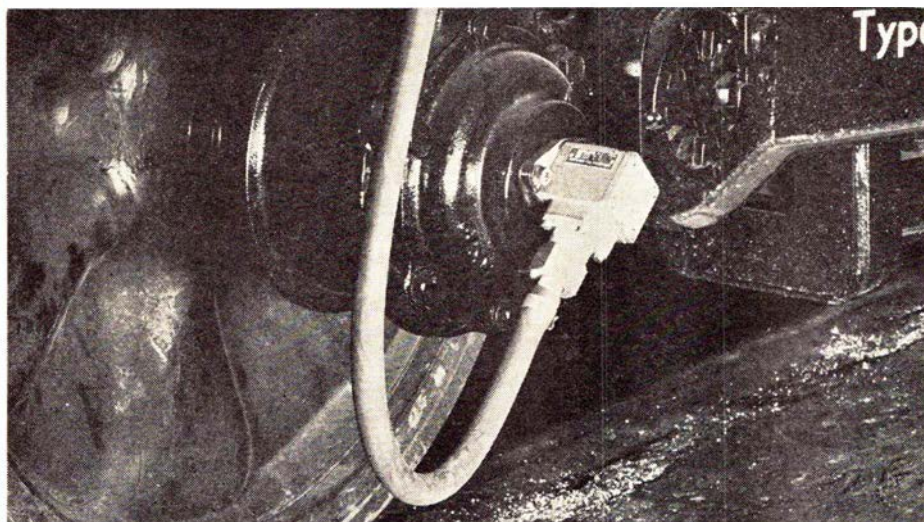
Førerrummet med det elektroniske speedometer i øjenhøjde. Håndtaget med den sorte knap indeholder den såkaldte dødmanskontakt.

Stabiliseret strømforsyning og styreenhed for elektronisk speedometer.

I de kommende år vil S-banetrafikken blive stærkt udvidet. Nye strækninger bliver bygget, og toggangen bliver hyppigere. Menneskelige fejl vil kunne få meget alvorlige konsekvenser.

Statsbanerne foretager allerede nu forsøg med HKT-anlæg for at sikre fremtidens passagerer. Når HKT-anlæg er indbygget i S-togene, vil føreren kunne følge de anvisninger, han modtager direkte i førerrummet, ikke som tidligere signalerne udenfor. Anlægget meddeler ham med hvilken hastighed, han skal køre, og hvornår han skal standse. Følges anvisningerne ikke, standses toget automatisk. Anlægget kan automatisk betjene togets fløjte og frigive dørrerne.

Tacogenerator, der konstaterer togets hastighed.

DANSK SIEMENS AKTIESELSKAB

BLEGDAMSVEJ 124

2100 KØBENHAVN Ø.

TELEFON (01 76) TRIA 6464

TELEX 2313

DET SYVENDE BUD

Rejsebudets juleaften

Det var i tiden før første verdenskrig. Jernbanen var endnu suveræn som eneste trafikformidler, og den opvoksende stationsbys indvånere fulgte endnu med usvækket interesse togenes ankomst og gåen. — Det var jo porten ud til den store verden, hvorfra det uventede kunne komme.

En af de trofaste, der uanset vejrlig mødte op til hvert tog, var byens skomager. Hjemme fra sit treben kunne han se det toarmede signal, der stod ved siden af pakhuset, og når stationskarlen gav indkørselssignal for et tog, rejste skomageren sig, tog sin sorte stive hat på, og iført grønt forklæde og fjedersko hastede han mod stationen. Hans plads var ved lågen til perronen, hvor han som et andet grænsepoliti skarpt fikserede de få ankomne rejssende, for senere at kunne delagtiggøre andre interesserede i sine iagttagelser.

En dag i oktober ankom med eftermiddagstoget en fremmed, en lidt bleg og fedladen mand, som skomageren havde lidt svært ved at rubricere. Da toget var kørt diskuterede han den nye ukendte med stationskarlen oppe i pakhuset. Men allerede næste dag blev gåden løst. Den fremmede mødte op på stationen, købte et månedskort til nærmeste købstad, og med en stor vadsæk i hånden og på hovedet en flunkende ny guldtresset kasket, hvor der med blå bogstaver stod »REJSEBUD«, entrede han formiddagstoget. Nu var der i forvejen allerede en mand, der fra banens åbning havde påtaget sig det hverv at gøre de indkøb i købstaden for stationsbyens beboere af varer, som de lokale butikker ikke kunne præstere, så man forstår skomagerens skepsis overfor det nye bud, der ville forsøge at optage konkurrencen med den gamle indarbejdede kommissionær.

Juletravlhed

I begyndelsen gik det også noget småt. Vadsækken vejede ikke meget, når han om eftermiddagen vendte tilbage fra byen. Men hen i december måned var der ligesom ved at komme lidt fart over feltet. Skomageren konstaterede, at det nye bud fik mere i vadsækken eftersom tiden gik, og i dagene op til jul, var det ganske overvældende, hvad han slæbte hjem fra sin bytur.

På stationen begyndte man også at mærke juletravlheden. Stationsforstanderens spisebord blev flyttet ind på kontoret, og her sorterede eleven julekort og breve i uanede mængder.

Landpostbudene kom sent tilbage om eftermiddagen belæsset med pakker og anden julepost, og nye stakke af julehilsener gik til elevens sorterbord, der efterhånden lignede en kæmpemæssig kabale, der ikke ville gå op. Fra lejligheden, der stødte op til kontoret, kunne man høre julesalmer blive repeteret på klaveret, og af og til lindede fruendøren til kontoret og skubbede en tallerken friskbagte småkager ind til det travle personale. Jo, der var ved at komme den rette julestemning over den lille station.

Travlheden nåede sit højdepunkt om formiddagen op til juleaften. Landpostbudene blev hentet af hestevogne fra en af gårdene på deres rute, for at juleposten kunne køres rundt til alle i distriktet. Det skulle jo have været med

kaner og bjældeklang, men det år havde man kun den sne, der fandtes på julekortene.

Med firetoget kom de sidste rejssende, der lige kunne nå frem til den store højtid. Også det nye rejsebud kom hjem med vadsækken for at holde jul.

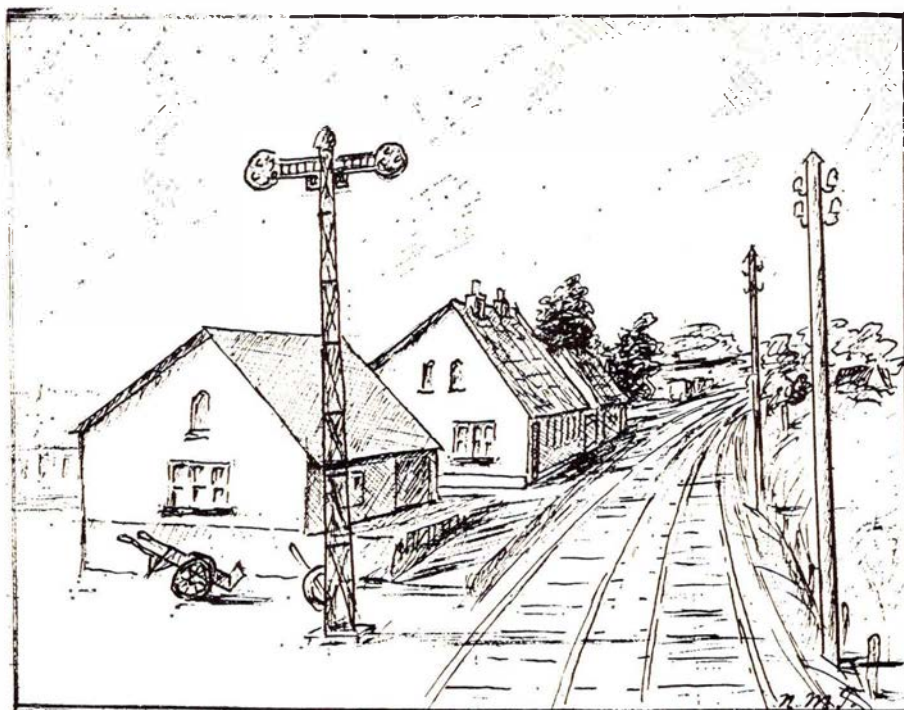
Der faldt efterhånden ro og fred over stationen, og sekstoget blev ekspederet af stationskarlen alene; der kom ingen rejssende, og skomageren havde for en gangs skyld også svigtet sin plads ved lågen.

Juleaften

Stationskarlen, der var ugift, var inviteret til juleaften hos det nye rejsebud. De boede dør om dør, og hvilket var mere naturligt end at byde et enkelt menneske til sit julebord.

Der blev på traditionel vis budt på risengrød og gåsesteg, men i stedet for juleøl kom værten med en flaske champagne. Nu havde stationskarlen aldrig smagt sådan noget før, men han erklærede bagefter, at champagne til risengrød slet ikke smagte ilde. Gavebordet bagefter var over alle bredder. Gæsten blev af værten stillet overfor en æske med 10 fyldepenne, hvoraf han måtte vælge sig en som julegave. Til konen i huset var der et par fine brune skaftestøvler, men desværre var de begge til venstre fod — nå, det var et lille uheld, så måtte hun trøste sig med de seks par silkestrømper og et fint armbåndsur. Senere blev der budt chokolade rundt af en stor, fin æske, men da det viste sig, at den kun indeholdt små træstykker i kulørt solvpapir, blev den hurtigt sat til side. Men der var dog så rigeligt af anden slags juleknas, som var der købt ind til et større foreningsjuletræ, så de små uheld blev

Restaurant »På fortovet«
og baren på Østerport station
anbefales
POUL GUDMANN

Den gamle station

hurtigt glemt, og resten af aftenen fik et vellykket forløb, indtil stationskarlen måtte tage afsked for at ekspedere sidste aftentog.

Epilog

Julen var forbi, og man var nået til den sidste dag i året. Med det tidlige morgentog ankom to mørkklede mænd. De begav sig op til rejsebudet, og da der blev lukket op, viste den ene et politiskilt. De blev deroppe en rum tid, og da titoget kørte frem til perro-

nen, kom de to mænd med rejsebudet imellem sig, og skomageren mente nok, at han skulle ud på en længere rejse, for han havde et rejsetæppe lagt over de sammenfoldede hænder foran på brystet. Det dystre selskab steg ind i en tom kupé, og da toget skulle afgå, slog stationsforstanderen et slag på afgangsklokken, der ligesom markerede et punktum for den fremmedes kortvarige ophold der i byen, og toget gled langsomt ud fra stationen.

N. M. Thordrup.

REJSELIVET JULEN 1944

Ventesalen i den store stationsbygning i Slagelse er øde og forladt nu, da de få personførende tog, man har levnet os, er henlagt til morgen- og aften-timerne alene. Døren ud til bilernes holdeplads smækker i med et forskrækkeligt brag, og så er alt stille. Man er ved at kunne høre urets tikken på væggen. Utroligt! Her hvor sne og tit hundrede af rejsende myldrede i gamle dage, hvor stemmer blandedes, så det ikke var til at skelne de enkelte, hvor skosålernes smeld mod stengulvet gav øredøvende genlyd under loftet højt oppe.

Og som der nu er stilhed nogle timer daglig, bliver stilheden tre-fire dage om ugen, når statsbanernes hverandendagskørsel fra den 15. oktober 1944 er en mindre behagelig virkelighed. Det

bliver andre tider, også for jernbanemændene.

— Jeg har naturligvis aldrig oplevet sådan noget i min lange praksis, siger stationsforstander *Hannibal*, Slagelse, og jeg havde ikke forestillet mig i min fantasi, at jeg skulle komme til at opleve det, men sådan må man jo somme-tider erfare, at virkeligheden fører én videre, end man kommer selv ved hjælp af indbildningskraften.

— Det, vi jernbanemænd kaldte besværligheder før krigen, det var trængs-

len omkring højtiderne og isvanskelighederne på Storebælt. Ingen af delene var behagelige hverken for os eller for de rejsende. De dage, der fulgte, når bælteerne åbnedes igen, var alt andet end lystige, hvis man da ikke var særlig sulten efter arbejde. Trods alt var den slags alligevel legeværk mod de vanskeligheder, vi oplever nu. Der er ikke mere det felt indenfor vort virke, som ikke daglig stiller os overfor nye problemer, og det er problemer, der ikke bliver mindre, når vi skal til at køre hveranden dag og dog have de rejsende med.

Det bedste råd, jeg kan give, har været givet før. Det lyder kort og godt sådan: Bliv hjemme! Skal man rejse, må man sørge for at have god tid. Man må forberede sig på overnatning i overfartsbyerne. Man må gøre sig klart, at Fredericia, det er ikke længere et sted, man rejser hen til på en dag.

— Og man må vedvarende finde sig i overfyldte toge?

— Der er ikke noget at gøre. Vi havde også overfyldning under sidste verdenskrig, men ikke noget mod nu, da overfyldning på det meste af 100 pct. er almindelig. For et par dage siden var ekspresen fra København til Korsør så tæt besat, at folk ikke kunne komme på toilettet. Ja, jeg fortæller ikke en historie. Dels var det umuligt at komme frem og tilbage i sidegangene, dels var toiletterne allerede optaget af tre-fire mennesker, som ikke ville flytte sig og ikke kunne flytte sig, selv om de ville! Derfor måtte toget holde ved en af landstationerne. Nej, der blev ikke trukket i nødbremsen, men man bad togføreren om at foranledige en standsning.

— Hvordan tager de rejsende fortrædelighederne?

— Forbavsende roligt. Hvad der før ville have foranlediget de voldsomste protester, finder man sig nu i som noget selvfølgelig. Man er glad, blot man kommer med. Det er ikke for meget sagt, at flertallet af klagerne i gamle dage drejede sig om bagateller. Nu kender vi egentlig slet ikke til klager mere.

— Heller ikke over de kolde kupeer i vinter?

— Nej. Man bøjede sig for kendsgeringerne. Man tog den forkølelse, som

Amagerbanken

Aktieselskab

Dragør afdeling

— Sydstrandens afdeling

Undskyld megen ulejlighed og
tak for megen hjælpsomhed
a/s Jernbanereklamen

HYSTER

**Hyster
holder hvad
den løfter!**

El, benzin, diesel
eller flaskegas gaffel-
trucks. Oliekølet
kobling eller
aut. transmission.
Halvmassive hjul,
luftgummihjul eller
terræn-luftgummihjul.
Løftekap. fra 1-32 t.

4390 Vipperød
Tlf. (03) 48 24 00
Silkeborg (06) 82 40 33

Salg og service
over hele landet

HØJGAARD & SCHULTZ A/S

RS-JERNBETONSVELLER

Månedens foto

mange gange fulgte med, uden at kny. Fornuftige rejsende var varmt klædt. De havde fodpose med, tæpper eller sivsko og så glædede de sig med vi andre over, at vinteren blev usædvanlig mild.

— Forbindelserne til og fra Slagelse er dårlige nu...

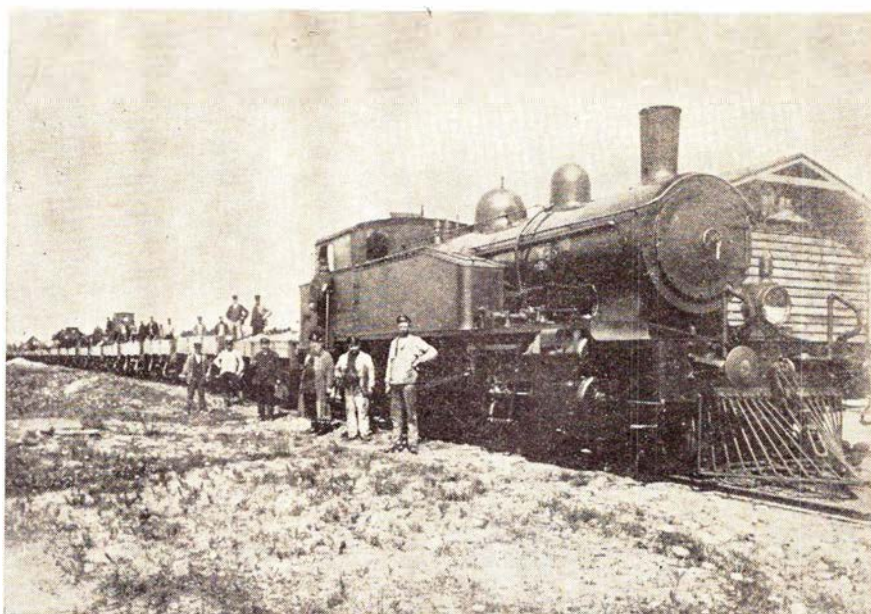
— Ja, men ikke så dårlige som forbindelserne mange steder. Lad mig nævne, at rejsende herfra til færgeren har tre muligheder om formiddagen: persontoget fra København, hurtigtoget fra København og Næstved-toget.

— Hvordan går det med godsbefordringen?

— Den indskrænkes også stærkt. Der skal først og fremmest sørges for transport af levnedsmidler til byerne. Det bliver sådan, at hvis man vil have sin cykel med til Jylland, skal der ansøges skriftligt i forvejen! Som det er med cyklen er det med mange andre ting. Man har dog lov at glæde sig over, at banepakker på indtil 25 kilo stadig kan sendes uden kontrol med indholdet.

— Det er en almindelig opfattelse, at statsbanernes personel med indskrænkningerne får gyldne dage med megen frihed...

— Personlig har jeg aldrig nogensinde haft så meget at spekulere på som i den sidste måned. En stadig fortsat række af vanskeligheder skal klares. Den del af personalet, hvis indsats væsentlig er manuel, vil dog ganske naturligt få større mulighed for fridage. Man må også frygte, at vi kommer til at stå med for meget personale en tid. Vi vil dog prøve at holde fast, hvad vi med rimelighed mener at kunne beskæftige. Bliver afskedigelser nødvendige, går det jo først ud over løsarbejderne.

Sydfynske loko nr. 30 i 1914

Billedet viser det største danske privatbaneloko, der er bygget på dansk privatbaneværksted. Da de to ældste af Sydfynske Jernbaners loko, nr. 1 og 2, blev udrangeret i 1911, blev det besluttet at anvende hvad brugeligt var fra disse to loko, bl. a. driv-, kobbelt- og løbehjulssæt til bygning af loko SFJ nr. 30. Kedlen blev leveret fra Allerup Maskinfabrik i Odense. Det var banernes maskiningeniør, Milling, der var konstruktør af denne Mallet-kompound tendermaskine. Det synes som om, at

Milling har brugt de i 1910 fra Henschel leverede 1D1 loko SFJ nr. 28 og 29 som den ydre model. SFJ nr. 30 blev sat i drift 1912, men forskellige vanskeligheder med brugen af dette loko medførte, at det allerede blev ophugget i 1918. Forinden havde man i 1914 forsøgt sig med bygning af et tilsvarende loko, SFJ nr. 31, med betydelig bedre held. Det holdt sig i drift også da DSB overtog de sydfynske jernbaner i 1949, hvor det fik litra Df nr. 131, og det blev først ophugget så sent som i 1963.

Det gamle julespil - om enhver

Nej, det var just ikke i Elverhøjen, det foregik — men underjordisk var det i hvert fald — nemlig under volden — hvor der histnede var dækket til julefrokost i skipperens såkaldte kahyt.

Den var jo ikke ret stor, snarere at kalde lille, så deltagerne sad lidt tæt sammen, men det var helt symbolsk, da der var et virkelig godt sammenhold mellem personalet på denne sta-

To oaser på Københavns Hovedbanegård

**Hovedbanegårdens
Restaurant**

KØBENHAVN

TLF. 14 12 32

F. L. Viltoft

Nyt fra hele verden

Journaler
Kulturfilm
Musikfilm
Farcer
Tegnefilm

— vi har cinemascope

11 35 40

Ny Svanemøllebro udført for
Københavns kommune
og ministeriet for offentlige arbejder,
Statsbanerne

Projekt:
Stadsingeniørens direktorat

MONBERG & THORSEN A/S

INGENIØRER OG ENTREPRENØRER

tion. For bordenden præsiderede han — Bossen — Boeren — som med den hvide manke og de grandiose manerer og fagter nærmest lignede en romersk senator.

Jo, de havde delikateret sig med ret store portioner muslinger i gelé og andet lækkert, der står godt til Aqua vitae og man var allerede midt i kaffen, ja, mundskænken var næsten færdig med at gyde anden runde af den fine trestjernede Hennessy — da det skete.

Yderdøren — til perronen — blev revet op som af et stormstød og et uvejr af vredesudbrud slap ind til de forsamlede:

— Nu er bægeret fuldt! (og sandheden er, at det flød over — sådan afficeredes skænkeren) — Jeg finder mig f . . . . g . . . ikke i det mere! — Skal vi rejsende være til nar for — ! Her afbrødes forbindelsen med en formodet tilhører, idet døren smækkede i med et så vældigt Herkules, at glassene og til dels også deltagerne i selskabet ligesom rystedes — en enkelt med særlig bange anelser snappede en slurk af sit glas. Det hele kunne godt minde om den brølende løve, der danner optakten til enhver handlingsmættet film fra Metro-Goldwyn-Mayer. Og nu stod han der — i døråbningen, der kunne gøre det ud for en skærm — men løven var tydeligvis chokeret over sceneriet — i hvert fald var brølet modificeret til en knurren:

— Er det måske stationsforstanderen?

Senatoren løftede armen — som var det en Nero, der gav tegn til at inlade de kristne for arenaens vilde dyr:

— Ja, min herre! Man kalder mig så! Og jeg står allertjenstligst til Deres disposition. — Jeg vil gerne høre på Dem og også forstå Dem, men beder Dem have bare et øjeblik tålmodighed! — Og henvendt til fløjmanden — nærmest løven — sagde han:

— Åh, Chrestensen, mon vi ikke kan rykke så meget, at der kan blive en plads — og et glas — det er jo sikkert en af stationens faste rejsende og gode kunder, vi har for os!

Og alt skete, som han bød. Løven, hvis glas forblev uden indhold, tog forsigtig afmålt — og måbende — imod den tilbudte siddeplads, hvorefter senatoren hævdede glasset og stemme:

— Ja, mine venner og kære medarbejdere — vi må fatte os i korthed (de fattede alle — deres glas) — banernes gamle devise (med et blik til den fremmede), som også er stationens motto — er, at *høflighed koster ingen penge*, men af denne tese (og nu blev

han munter) kan man udlede, at ægteskab og familienstiftelse således må anses for en åbenbar uhøflighed — ja, enkelte er endog i den grad engagerede, at det næsten kan lignedes med en — økonomisk — uartighed! Men! (og nu bruste han som en kalkunsk hane) — brødre af vor gamle etat — hold tåre op at trille! Stationens sportelkasse er i år — takket være de gunstige konjunkturer, herunder også visse ædle rejsendes synlige påskønnelser — så spækket som nogensinde, og den udloddes netop i disse timer hos billetkontorets kassevagt, hvorhos jeg mener, at hver især ufortøvet bør sikre sig — mens der endnu er tid — idet den enkeltes julebudget derved måske kan få et noget lysere anstrøg! — Så klinkede han med dem, ønskede dem

Det går fejende let
Irus Universal
 Danmarks mest solgte
 2-hj. traktor

1 frem- og
 3 baggear
 9 hastig-
 heder på kraft-
 udtaget

7-9-12 HK 3-4 rts M.A.G. benzinmotor

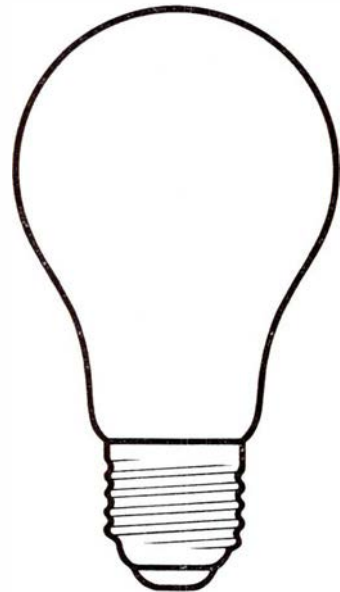
B. WULFF & SØN
 Godthåb Røhulmsvej Albertslund
 Tlf. (01) 64 73 33
 Afd. for Jylland (086) 2 17 55 Haubro 121
 Afd. for Fyn og Jylland syd:
 (09) 48 Asperup 275

*For 400 år siden
 brugte man ifølge Olaus
 Magnus's beskrivelse
 fyrrepinde til belysning.*

NU bruger man

**SM
 LAMPEN**

SØREN MADSEN □ KØBENHAVN □ ÅRHUS □ ODENSE

Aktieselskabet

Wright, Thomsen & Kier

CIVILINGENIØRER og ENTREPRENØRER

Århus

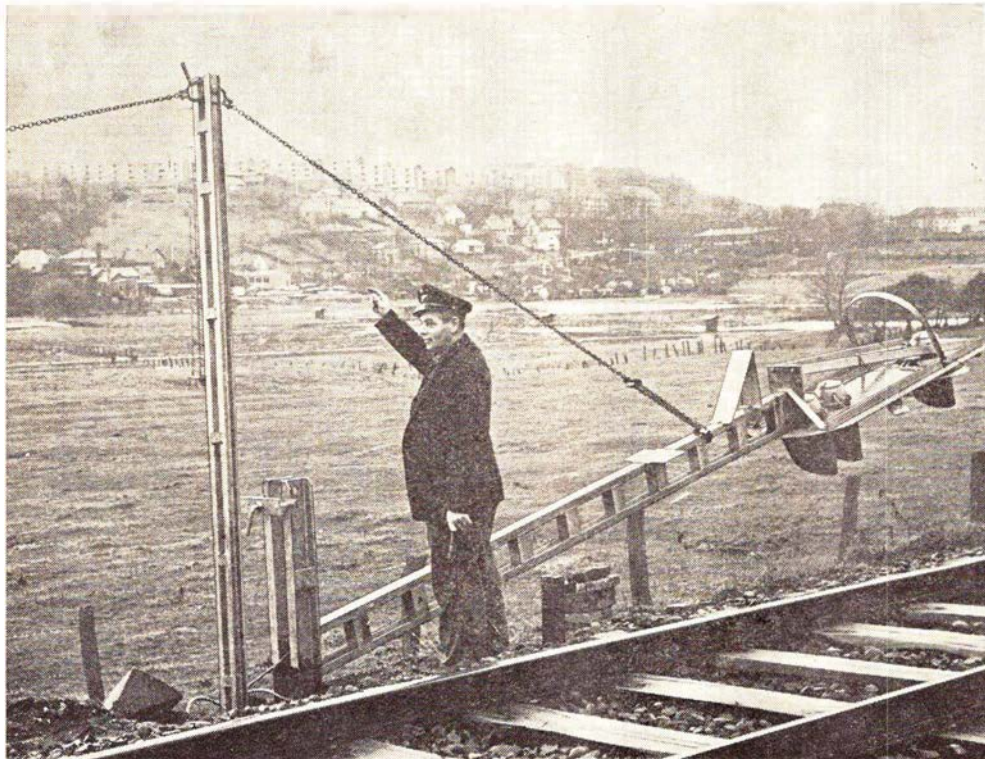
København

Aalborg

R. COLLSTROP A/S

Hausegårdens . 1124 København K . Telf. (01) *14 08 48

Rejsning af dagslyssignal på strækningen: Kolding-Lunderskov

DSI

leverer:

RELÆER
SIGNALER
MASTER
SPORTAVLER
MAGNETLÅSE
TUNGERULLELEJER
FJERNSTYRINGSANLÆG
AUT. LINIEBLOKANLÆG
AUT. BOMANLÆG
SIKRINGSANLÆG
TIL JERNBANER

DANSK SIGNAL INDUSTRI A/S

Stamholmen 175
Avedøre Holme - Hvidovre

alle en glædelig jul og bad dem bringe deres familier hans uskrømtet oprigtige hilsen.

Noget lange i maskerne begyndte de lidt trevent at lette på sig og forlade lokalet. — Det var jo nok den værste afbrænder disse ellers trænede endnu havde oplevet. I døren vendte de sig ligesom reflektorisk mod bordenden, hvilket gjorde et uudsletteligt og godt indtryk på den fremmede, idet denne adfærd umiskendeligt lignede det ceremoniel, hvormed yngre officerer på en engelsk orlogsmænd forlader admiralsens messe efter en af de sjældne — men i uddannelsen indlagte — deltagelser i skibets table d'hôte. — Men nej, de havde udelukkende vendt sig for nøje at konstatere den resterende væskehøjde i den tremastede gode cognac, som Bossen ganske roligt havde adopteret, skønt han overhovedet ikke ejede økonomisk anpart i den.

Da de var borte, blev gæsten — der endnu slet ikke var kommet sig af sit chok — styrket med et glas og budt en bedre og nærmere plads, hvilken han meget villigt indtog, og under skænkning til det andet ben (glassene var dengang, mærkeligt nok, meget små) nynnede Bossen fortroligt:

— Jeg glæder mig ligefrem til at høre på Dem, da jeg dermed måske kan erfare om fejl eller mangler, som mit øje hidtil må have overset (de drak) og han fortsatte:

— Derhos vil De måske også kunne forstå, at i et muldvarpebo som nærværende, hvor mest mulig plads er reserveret vore kære kunder, har man ikke kunnet indrette mig passende re-

præsentationslokaler — hvilket imidlertid så udmærket er afhjulpet ved — lige over vore hoveder — oppe i dagslyset — at etablere en så eksklusiv og superb restaurant som Buuris, hvortil De måske vil have den ulejlighed at ledsage mig! — Og kort efter lukkede restaurantens tykke portier sig tungt efter dem i det lille separate hjørneværelse.

Her tog klageren — stærkt animeret af, hvad han havde overværet eller rettere oplevet — endelig ordet, men dette henvendt til tjeneren, som noterede. — Næst efter et telefonnummer, der skulle erfare, at chefen — formedelt et vigtigt møde — overhovedet ikke ville vise sig den dag, blev der bestilt en større opdækning. — Denne forretningsmand havde i mange år slidt med tørre tal og kolde fakta og det var umindelige tider siden han havde oplevet den befrielse og følt den fornyelse, som faktisk kan indebæres i en julefrokost. Livskunstneren fra Nørreport havde givet eksemplet og vist ham vejen.

Men hvorledes de to så har tilbragt de adskillige timer sammen vides ikke. Måske har stationens paying guest måttet høre om såvel taktik som strategi i de store slag ved Mafeking eller Ladyschmidt — nej, snarere om noget meget muntert.

Derimod var det helt åbenlyst, at det var to såkaldte venner for livet, der skiltes på perronen ved Nordbanetoget, hvor den tilbageblevne blottede senatorhåret og tilvinkede den bortdragende en — fortsat — glædelig jul!

KZ.

Jernbanekioskerne

betjener Dem gerne med

Tobak - cigarer - cigaretter

Film og kuglepenne

Dag- og ugeblade

Rejselekture

**HUSK også kioskerens
store udvalg i
JULEHEFTER**

Venlig hilsen

**Bladhandler-Forbundet
i Danmark**

ADS

ANKER DATA SYSTEM A/S
TOMSGÅRDSVEJ 15 · 2400 KØBENHAVN NV
TLF. (01) *103333

ANKER KASSEAPPARATER
TLF. (01) *103333

Værktøj for vej- og jernbaneanlæg

– således omfatter vor produktion bl. a. stengrebe og skovle
til såvel stats- som privatbanerne

DANSK STAAL INDUSTRI A/S

Grejsdalen af 1933 pr. Vejle

J. SAABYE & O. LERCHE A/S

ingeniører og entreprenører

TELEFON MINERVA 2550

LYAC

A/S ACCUMULATOR-FABRIKEN
2800 KGS. LYNGBY · TELEFON (01) 871645

transformere
TIL SIGNALANLÆG

FORLANG KATALOG

H & K LÜBCKE

AKTIESELSKAB
JERNBANE ALLE 43 · KØBENHAVN/VANLØSE
Tlf. (01) 74 33 22

12

Signalanlæg

Uranlæg

Telefonanlæg

L. M. ERICSSON A/S

FINSENSVEJ 78 – 2000 KØBENHAVN F

TELEFON (01) 34 68 68

Månedens emner ...

Ny styrelseslov for DSB

DSB har tilstillet trafikministeren en betænkning, der tilsigter en forenkling af DSBs organisations- og administrationsapparat.

Blandt betænkningens mest bemærkelsesværdige punkter er ophævelsen af 1. og 2. distrikt, der forsvinder som enheder. Det ventes at dette skulle betyde en besparelse på 480 mennesker.

Efter at man forud i årevis har været i gang med rationaliseringer og ændringer på en lang række felter, blev et særligt strukturudvalg nedsat i marts i fjor. Det er dette udvalgs (og syv underudvalgs) arbejde, der ligger til grund for den nu afgivne betænkning.

I hovedtræk går betænkningen ud på, at distrikternes arbejdsopgaver skal dels lægges ud til de lokale tjenestesteder, dels føres hen til Generaldirektoratets forskellige afdelinger.

Betænkningen fylder med oversigter og bilag 126 trykte sider i folioformat, så der bliver noget for trafikministeren og folketinget at sætte sig ind i.

Der vil ske visse omgrupperinger i Generaldirektoratet, og man vil søge at styrke alle planlægnings-, salgs-, uddannelses- og kontrolfunktioner. Også mange lokale tjenestesteder bliver berørt. En række arbejdsopgaver foreslås nemlig samlet i »stor-stationer«, »storkolonnepoter«, »storkolonner« og »bane-områder«.

Forude for betænkningens gennemførelse må der vedtages en ny lov om styrelsen af Statsbanerne. Når dette er sket, vil ministeren have fået bemyndigelse til at fastsætte de nærmere organisationsregler. Efter folketingets behandling af sagen, skulle omlægningen kunne indledes i løbet af foråret 1969. I sin helhed ventes strukturændringen gennemført inden 1. april 1971.

Seks direktører

Generaldirektoratets hidtidige seks afdelinger ændres, således at afdelinger med beslægtede funktioner sammenlægges og kommer til at udgøre en ny afdeling. Ved sammensmeltningen skaffes plads til to nye afdelinger, nemlig en kommerciel afdeling og en økonomi-afdeling. Dette motiveres med, at netop disse områder er af stigende betydning for Statsbanernes virksomhed.

Det samlede antal afdelinger inden for Generaldirektoratet vil fortsat være seks, og hver skal ledes af en direktør med generaldirektøren som øverste leder.

Den nye økonomi-afdeling skal udarbejde budgetforslag og fastsætte rækkefølgen af de betydelige investeringer, som hvert år foretages i trafik anlæg, jernbanevogne, færger og meget andet. Afdelingen kommer også til at beskæftige sig med prognoser for banernes fremtid.

Hvad den kommercielle afdeling angår, tilsigter dette nye organ at styrke DSBs salgsapparat i en tid, hvor konkurrencen år for år bliver hårdere. Der tænkes oprettet en særlig salgstjeneste, ligesom man vil etablere et kontor for markedsudvikling.

Gennem oprettelsen af stor-depoter bliver det muligt at nedlægge et antal af de mindre depoter, som findes landet over.

Betænkningen opridser en ny struktur inden for statsbanerne med klarere opgavefordeling. Der bliver langt færre melleminstanser end hidtil fra topledelsen til de yderste led, og der lægges vægt på en langt større delegering af ansvaret nedefter. Derved skulle administrationen blive mere handlekraftig.

GAR-TEK
INTERNET TRANSPORTMATERIEL
 ROSKILDEVEJ 349 · RØDOVRE
 TELEFON (01) * 70 0909

Trafikhøjskole

Et særligt spørgsmål er tanken om at delegere større myndighed til stationsforstandere og depotchefer. Generaldirektøren har en fornemmelse af, at disse embedsmænd i mange tilfælde er lidt ængstelige ved at få større myndig-

Storebæltsoverfartens Restaurationer
 og
 Restaurant **»Halsskov-Perlen«**
 Werner Schwartzlose
 Færgegården: Telf. Korsør (03) 57 06 19
 efter kl. 17: 57 10 35
 Halsskov-Perlen: Telf. Korsør (03) 57 10 35

»De Danske Østersøfærger«
 DSB
 Restaurationer
GEDSER **RØDBY FÆRGE**
 DSB Restauration »Fægekroen«,
 Rødby Færges

Ferie- og udflugtssteder

Stedet, hvor rejsende mødes...

Kystvejen - Århus - Tlf. (06) 12 23 00

Hyggelige, nymonterede værelser
til rimelige priser

Tag ud på...

TRE SMÅ KINESERE

Kaj Munksvej 1 - Århus
Tlf. (06) 14 35 91

Orientalisk, fransk og jysk spiserestaurant

Selskaber modtages
Inger og Vagn Dahlstrøm

Lad udflugten gå til...

Restaurant »Skovbakken«

Odder - Telefon (06) 54 06 18

... et 1. kl.s madsted

Vi dækker op indtil 200 kuverter
Elly og Erling Jensen

WINDSOR BAR

Gravene 25 - Viborg - Tlf. 1814

EN GOD KOP KAFFE

SAMT LÆKKERT SMØRREBRØD

CORNER Cafeteria

Kaserneboulevarden 35 - Århus

Veltillavede varme retter
samt lækkert smørrebrød og kaffe
til rimelige priser
TELEFON 12 42 45

Åbent fra kl. 7-23. Søndag lukket

RIO Cafeteria

Nørregade 19 - Skive - Tlf. 1571

veltillavede varme retter

lækkert smørrebrød samt kaffe

Prøv vore grill-kyllinger og pommestruer

Stedet, hvor man spiser godt -
og til rimelige priser...

DEN SKÆVE KRO

E. Lyster Poulsen

Ebeltoft - Tlf. (06) 34 18 38

Vi dækker op indtil 45 kuverter

1. kl.s spisested -
til populære priser...

Restaurant »MULEPOSEN«

Nørremarken (ved Rideskolen) - Vejle
- er ikke kun for ryttere -

Selskaber indtil 60 couv. modtages

Ny leder: K. P. Nørgaard - Tlf. 82 86 79

hed og ansvar, og man arbejder derfor med planer om en særlig skoling af chef-emner. Et første kursus er allerede i gang på Nyborg Strand, og enkelte tjenestemænd sendes på lederkursus i Belgien. I øvrigt agter de nordiske landes jernbanestyrelser at oprette en fælles trafikskole.

DSB trafikskole

Trafikministeren vil inden jul fremsætte det lovforslag, der tidligere er bebudet, om dannelsen af et datterselskab under DSB for den københavnske S-togs trafik. Planerne er under udarbejdelse og det nye trafikskole skal omfatte:

Alle S-banestrækningerne

Kystbanen

København-Roskilde

Hareskovbanen og

Frederikssundbanen

Herunder er der rejst det spørgsmål undervejs, om man under dette togtrafikskole også kunne være i stand til at samle privatbanerne i Nordsjælland, altså Gribskovbanen, Nærumbanen, Hillerød-Frederiksværk-Hundested og Helsingør-Gilleleje-banen.

DSB ønsker gerne en sådan udvikling, men om den er mulig er endnu uvist.

Det nye trafikskole for togtrafikken vil til sin tid få overladt at forhandle sig til rette med Københavns Sporveje og de mange busruters ejere.

Dermed er der dukket helt nye muligheder op for den koordinering af hovedstadens trafikforbindelser, som stat og kommuner har forsøgt sig med uden held siden samfærdselskommissionen afgav sin betænkning i begyndelsen af halvtredserne.

DSB på finansloven 1969-70

Anlægsprogrammet for det kommende finansår er ansat til at koste 319,8 mill. kr.

Det københavnske S-banenet udbygges for 6,3 mill. kr.

Københavns Godsbanegård skal til modernisering af rangerbanegården bruge 2,2 mill. kr. og til det nye pakhus skal anvendes 16,2 mill. kr.

Holbæk station ombygges for 4,2 mill. kr.

Strækningen Klampenborg-Snekkersten (de to stationer undtaget) skal udbygges for 4,2 mill. kr.

Til Københavns nærtrafik skal anskaffes el-udstyr for 11,5 mill. kr.

Til forbedring af færgeforholdene i Korsør og Nyborg medgår 6,6 mill. kr.

Der skal anvendes 120 mill. kr. til rullende materiel, godt 50 mill. kr. til fornyelse af faste anlæg, 9,6 mill. kr. til færger og skibe og 10 mill. kr. til Citybaneprojektet. De samlede udgifter til City-anlægget kan endnu ikke overses, men inklusive ekspropriationsudgifterne anslås beløbet til ca. 300 mill. kr.

Danske Østersøfærgers restaurationer

Disse er så afgjort Rødby kommunes største arbejdsplads, hvor der alene inden for det sidste år har været beskæftiget 300 mennesker, hvortil der er udbetalt ca. 4½ mill. kr. i arbejdsløn.

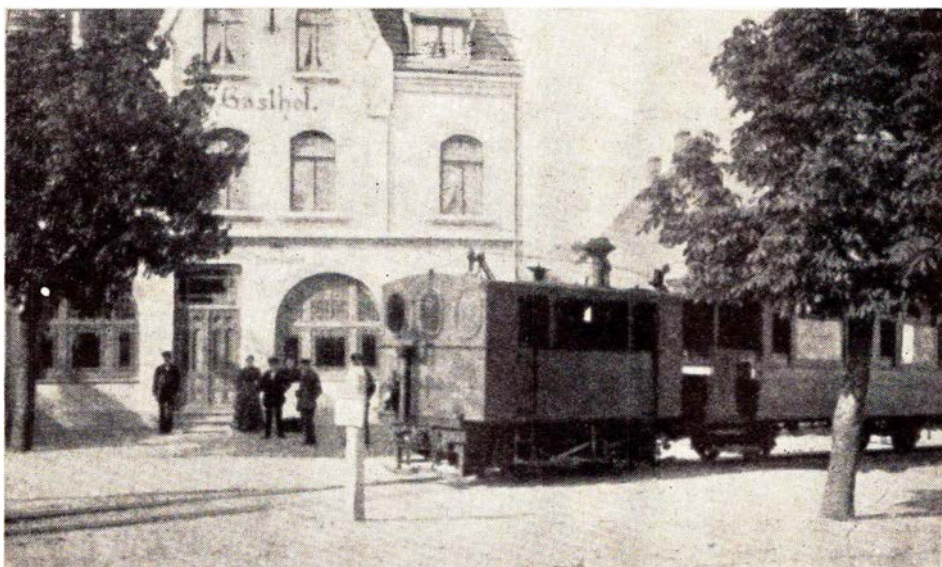
Den nye færge »Danmark« opfylder helt de forventninger, der var stillet til den, ja, den overgår næsten på alle punkter, de forventninger, der var stillet til den. Der er plads om bord — masser af plads — både til biler og til mennesker. Og det er noget, der betyder noget. Færgen har endnu ikke sejlet, uden der har været siddeplads til alle, der har ønsket det. Teknikken er også i orden. Der findes f. eks. rørpost mellem restaurations afdelinger, automatisk døroplukning for tjenerne, køleskabe placeret på strategisk velregnede steder i restaurationslokalerne, så en kold snaps altid er indenfor rækkevidde. Kabyssen er elektrisk drevet overalt. Der findes store dejlige køle- og dybfrostrum og endelig en affaldskværn, der borger for, at hvad der måtte drive i land på kysterne ikke stammer fra de danske færger.

Østersøfærgernes restaurationer har fået opbygget en cateringsafdeling i land i Rødby. Den forsyner færgerne med færdigvarer i så stor udstrækning som overhovedet muligt. Denne afdeling er i år samtidig med indsættelsen af den nye store færge blevet udbygget betydeligt med både en smørrebrødsafdeling og et nyt varmt køkken. Det har således i højsæsonen vist sig muligt at levere et komplet »koldt bord« om bord på færgen med alle pålægsgfade, salatskåle m. m., lige klar til at sætte på bordet i løbet af en halv time efter det var blevet rekvireret fra færgen. Således har man i sommer på en enkelt dag været i stand til at lave 2.000 portioner koldt bord, 3.000 stykker smørrebrød, 250 stykker smørrebrød med rejer og 600 wienersnitzel.

Man har fået en ny maskine, der kan lave 200 hakkebøffer eller frikadeller pr. dag. Man har lavet 1.000 kvarte kyllinger på en enkelt dag og man har

Nedlagte stationer

Amtsbanetoget passerer Simmerstedvej station 1905

Amtsbanerne i Sønderjylland eller småbanerne som de kaldtes i folke-munde, er udførligt omtalt i Jernbane-Bladet nr. 1, 2 og 3, 1965. Banerne havde en samlet længde på 200 km. De skulle ikke alene være til gavn for den lokale trafik, men også være oplandsbaner for byen, hvorfra de udgik stråleformede. De havde i og for sig en ideel linieføring, idet de sendte deres fangarme ud til praktisk talt hele det udstrakte amts hjørner og derved gav amtets beboere en bekvem og hurtig forbindelse til købstaden.

Småbanerne var dog i høj grad udsat for kritik, ikke mindst fra dansk side. Det fremhævedes, at amtet var godt forsynet med fortrinlige veje, og

ikke mindre end otte landeveje eller udmærkede biveje førte fra Haderslev ud i oplandet, og at banerne ville påføre amtet betydelige økonomiske forpligtelser. Denne skepsis viste sig hurtigt at være velbegrundet, idet banerne kom til at koste og stadig koster amtet og byernes skatteydere betydelige summer.

Banerne blev aldrig rentable, og der blev da heller ikke senere fra tysk side lagt skjul på, at banernes udbygning nok så meget havde haft et andet formål. Man søgte nemlig fra myndighedernes side at fremme fortyskningspolitikken ved til banerne at knytte et betydeligt antal indvandrede tyskere.

været ude for at levere over 10 tons varer til færgerne på en enkelt dag.

Men hvor der laves meget, spildes også meget. Der er således forsvundet 25.000 flasker til øl og sodavand og forsvundet mere end 20.000 glas. Den nye store færge har i øvrigt bevirket, at

færgerestauranterne har måttet antage indtil 25 procent større personale. Dette til trods for, at der på færgen er opbygget et cafeteria, der bygger på selvbetjeningsprincippet, der har vist sig at falde virkelig godt i de rejsendes smag.

B & T

Ferie- og udflugtssteder

GOD MAD

MIDDAG

SPECIALITETER

BRUUNSGADES
Cafeteria

Åbent kl. 7-22 . Søndag kl. 11-20

Hotellet i skønne og rolige omgivelser...

HOTEL TRE EGE
Brabrand - Tlf. Århus (06) 26 10 00

Bo og spis på...

HOTEL ATLANTIC
Europaplads - Århus - Tlf. (06) 13 11 11
vis a vis Søbanegården

Man spiser godt på...

RESA Cafeteria
Østergade 33 - Hjørring
Tlf. 1961

Missionshotellet ANSGAR

Prinsensgade 14-16 . Ålborg
Telefon (08) 13 37 33
God mad - gode værelser

Spis på...

KFUMs CAFETERIA
Gothersgade 30 - Fredericia
Tlf. 92 04 66
God daglig middag
samt lækkert smørrebrød og kaffe

Alt i tandteknik

Reparationer . Omstillinger og underføringer

Martinus Schmidt

Mariendalsvej 12c - FA. 880

Ferie- og udflugtssteder

Pension KILDEGAARD
GAMMELDAGS JUL PÅ LANDET
hos Jytte og Erik Steffensen
Telefon (03 307) Tisvildeleje 153
3220 Tisvildeleje

Man bor og spiser godt på ...
MISSIONSHOTELLET
Slotsgade 5 – Hillerød
Telefon (03) 26 01 89 og (03) 26 21 95
Hyggelige selskabslokaler

Glædelig jul og godt nytår
»KLUB HOTEL«
Korsør – Tlf. (03) 57 04 00

Spis på ...
CAFETTE
Østergade 28 – Silkeborg – Tlf. 82 20 49
FRISKLAVET SMØRREBRØD
DAGENS MIDDAG
eller en lækker GRILL-KYLLING
samt en god kop KOLBEKAFTE

Juridiske konsulenter

HELGE KNUB
Landsretssagfører
Søndergade 10-12 – Århus C
Tlf. (06) 13 01 00

Advokat
Per Bendtsen
Stationsvej 4 – 7500 Holstebro
Telefon (07) 42 48 11

Skønhed, De ikke aner
findes langs *private baner*

Erindres det ...

For 75 år siden ... december 1893

Fra 1. december vil der på DSB stationer og færger kun blive ringet én gang før afgang med stationsklokken eller skibsklokken.

For 50 år siden ... december 1918

Et mærkeligt uheld skete den 2. om morgenen på Nørrebrogade, hvor forbindelsessporet fra Slangstrupbanen til Nørrebro st. i Nordbanegade skærer Nørrebrogade. En af banens små P-maskiner blev pludselig påkørt af et linie 5 sporvognstog, der netop satte sig i gang fra stoppestedet ud for Slangstrupbanens st. Ved uheldet skete kun ringe skade, men adskillige passagerer i sporvognen fik nogle slemme knubs.

Vognstyrelsen hævdede, at lokoføreren ikke havde givet signal, skønt der stod en portør med rødt flag få meter fra sporvognen, samt at denne i største hast måtte springe fra stedet, da sporvognen kørte frem.

En voldsom snestorm rasede den 13. over Vendsyssel, hvor banerne kun gennemførte toggangen med store vanskeligheder. Færgen til Nykøbing M. er på grund af stormen gået på grund lige uden for havnen. Og de rejsende måtte sættes i land i motorbåde.

På grund af drivminer i Øresunds nordlige del overfører færgerne mellem Helsingør og Helsingborg ikke rejsende efter mørkets frembrud, da man mener, det er for risikabelt.

Den nye jernbanestation i Glostrup blev den 19. taget i brug til stor glæde for de rejsende og personalet, der i mange år har arbejdet i alt for ringe lokaler.

Da Christiansborg nedbrændte i 1884, flyttede Rigsdagen ind i bygningen på hjørnet af Bredgade og Fredericiagade, hvor Østre Landsret nu har sit sæde. Den havde tidligere været kaserne, og det var under yderst primitive forhold, Rigsdagen her udførte sit arbejde gennem ikke færre end 34 år, indtil den kunne flytte tilbage til det genopbyggede Christiansborg i 1918.

For 25 år siden ... december 1943

Det var under den såkaldte »telegramkrise«. Kong Christian X havde på sin fødselsdag modtaget et meget svulstigt telegram fra Hitler, og kongen svarede: »Spreche meinem besten Dank aus« — »udtaler min bedste tak«.

Dette svar fra Danmarks konge henstillede Hitler i ubændigt raseri. Han bed flere gulvtæpper i stykker og svor en dyr hævn over Danmark. Regeringen forhandlede med besættelsesmagten, og en overgang var der tale om at sende kronprins Frederik til Tyskland, men efterhånden mildnedes luften en kende.

Imidlertid havde også Københavns borgerrepræsentation sendt kong Christian en lykønskning, og den modtog også et svar fra kongen. Som borgerrepræsentationens formand læste Karmark Rønsted telegrammet op fra kongen og sluttede med at sige:

— Jeg tror ikke, at forsamlingen har noget at indvende mod ordlyden af *dette* telegram.

Så var fanden — altså Hitler — løs i Laksegade igen. Karmark Rønsted blev kaldt til statsminister Buhl og måtte nedlægge sit formandshverv i borgerrepræsentationen. Otte dage efter måtte han helt træde ud, og endelig blev det bedyret ham, at der ville blive rejst tiltale mod ham for fornærmelse over for fremmed statsoverhoved. Den sag fik Buhl dog standset. Men alt det andet måtte Karmark Rønsted igennem på grund af det lille ord »dette«.

Statsbanerne har i driftsåret 1942—43 befordret 70,3 millioner rejsende, deraf falder de tre femtedele indenfor den københavnske nærtrafik.

Under kørsel fra Vejle st. mod nord kørte et persontog den 2. ind i siden på et holdende godstog. Betydelig materiel skade, men hverken kreaturer i fire væltede godsvogne eller rejsende kom noget til.

En såkaldt »telefonbombe« lammede den 3. i myldretiden al trafik på Hovedbanegården. På Østerport st., hvortil de rejsende søgte, kunne S-togene slet ikke klare den store tilstrømning af rejsende.

Næste morgen gentog historien sig og togene blev forsinket ca. 1 time af den årsag.

Tre banearbejdere på hver sin skinncykel blev den 7. påkørt bagfra af et loko ved Laurbjerg st. Ved uheldet blev

en dræbt og en alvorligt kvæstet, medens den tredje slap med nogle småskader.

Rutebilen mellem Middelfart og Strib har måttet indstille driften som følge af gummimangel. Nordvestfynske jernbane er af den årsag gået ind på at køre fire dobbeltture dagligt mellem de to byer, idet jernbanesporet til Strib fra før Lillebæltsbroens åbning stadig kan anvendes.

I få linier

Øresundsselskabet overvejer at char- tre en engelsk hydrofoillbåd af ny støj- fri type til flyvebådssejladserne på Øresund. Båden drives frem af side- propeller, der giver en næsten støjfri fart.

1. juni, når sommerkøreplanen træ- der i kraft, indsætter DSB forsøgsvis liggevogne i nattogene mellem Køben- havn og Frederikshavn. Der bliver ni kupeer med fem liggepladser i hver kupé.

Tjenestemandskommissionen ventes at afgive betænkning før jul på ny tjenstemandslov — uden løntal — og en tilsvarende pensionslov.

Århus Jernbaneorkester modtog på sin 40-års jubilæumsdag en gylden trompet som gave fra DSB.

Søndag den 19. januar inddrages bil- letkontrollen på S-banestationerne i København. De der prøver at køre uden gyldig billet kan idømmes en bøde på 25 kroner.

Hele spornettet på Fredericia havn er nu udskiftet med nye skinner. Der var tidligere tre spor på havneterrænet. Der er nu kun to spor.

Da marketenderiet på centralværk- stedet i Århus kun kan rumme en trediedel af værkstedsarbejderne, er der udarbejdet projekt til nyt marketende- ri, der ventes anbragt på søjler ud over parkeringspladsen mod Spanien.

Hvalpsundbroen er blevet fire mill. kr. dyrere og vil koste ca. 45 mill. kr. Der ventes tilskud fra vejfonden på 75 pct. og resten udredes af Ålborg og Viborg amter.

Der er overvejelser i gang om at sæl- ge mad og drikke fra automater i to- gene. Der er foreløbig problemer med hensyn til næringsloven og beværter- loven om salg af øl.

De to gamle loko »Ole« fra 1861 og »Jacob« fra 1862 samt en Bk person- vogn fra 1868 er flyttet fra remisen i Odense til Teknisk Museum i Helsin- gør.

DSB kræver 275.000 kr. i erstatning af UNO-X for det ødelagte kabel ved gamle Masnedø havn. Kablet var så ødelagt, at det måtte tages op og sæl- ges som skrot. Selskabet hævder, at end ikke den lokale kabeltilsynsmand var underrettet om, at der var lagt et nyt kabel.

DSB har nu hos NOHAB bestilt yder- ligere 16 MZ loko til en samlet pris på 40 mill. kr. Leveringen skal påbegyn- des i slutningen af 1969 og skal være afsluttet i sommeren 1970.

Jernbanemuseet i modvind

Når ledende mænd i forskellige høje stillinger i vort samfund ganske util- sløret udtaler deres negative indstil- ling til at tilvejebringe et dansk jern- banemuseum — da er det ikke så mær- keligt, at dette problem stadig befinder sig i et dødvande.

Fra jernbaneklubbernes side er der i den ellefte time gjort et stort og pris- værdigt arbejde for at redde historiske jernbaneeffekters bevarelse for kom- mende slægter. Som bekendt har dette uegennyttige arbejde kostet mange private penge. Det må derfor håbes, at jernbaneklubberne også vil være med i arbejdet for at få noget at have kle- nodierne i.

En gave der ringeagtes

Ved den fynske hovedbanes 100 års jubilæum i 1965 udtalte gdr. Skov bl. a. »Vi har ikke her i landet noget jern- banemuseum, men fremsynede folk har heldigvis i tide været opmærksom på, at karakteristiske ting fra den for- løbne jernbanetid burde opbevares, så

ledes at vi og senere slægtled kan se og vel lære af, hvad vore forfædre kun- ne udrette. Disse museumsgenstande, der ifølge sagens natur kræver ret stor plads, opbevares i dag under ret primi- tive forhold forskellige steder i landet. Jeg finder det vil være fordelagtigt at lægge et jernbanemuseum i Odense, når de tre fynske privatbaner nedlæg- ges. Remiserne ligger på Odense bane- terræn, og jeg finder beliggenheden og lokaler fortrinlige.«

Den gang blev der sagt tak og råbt hurra — og siden skete der som be- kendt intet i den sag. Fyns Tidende har nylig haft en samtale med borg- mester Holger Larsen, Odense, der blev spurgt om Odense ikke er interesseret i museet.

— Jo, men det bliver nok ikke til no- get alligevel. For det første er der ikke plads nok i den remise, hvor de gamle vogne nu er anbragt, og det var jo net- op den, der skulle være benyttet.

For det andet skal hele området om- kring remisen i de kommende år for-

Banegårdsrestaurationsen LYNGBY

O. H. Pfeiffer

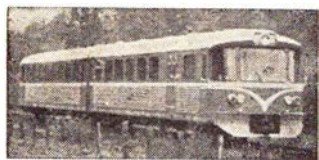
Lyngby-Nærum Jernbane

Lynetter hver 20. minut fra Jægersborg St.

Buslinie 172 — Lyngby-Ørholm

Tlf. (01) 87 07 08 Buslinie 180 — Jægersborg-Gl. Holte

Hillerød Privatbaner

GRIBSKOVBANEN
Hillerød-
Frederiksværk-
Hundested Jernbane
TELEFON (03) *26 01 23

Frederiksborg Amts Sparekasse

- hele familiens pengeinstitut

Glædelig Jul!
(3762)

Hillerød Autolager
LARS LARSEN A/S
Telefon (03) 26 01 91

O. Carlsen & Sønner

Karrosserifabrik

Torpenvej 175 - Humlebæk - Telefon (03) 19 04 91

»Nybygninger« samt opretninger af busser
og specialkarrosserier - Opretning af personvogne

Alex Chistensen

statsaut. el-installatør

Alting i el-ting

TORVET 9 - HILLERØD - TELEFON (03) *26 40 41

I Sparekassen

går det hurtigere

Sparekassen for Helsingør og Omegn

GLÆDELIG JUL
GODT NYTÅR

HAMLET HOTEL

Helsingør - Telefon (03) 21 32 33

AISTRUP & Co. A/s

METALFOLIEINDUSTRI

Dag Hammarskjölds Allé 19 - København Ø
TRIA *3150
Fabrik: Kvistgaard

EMBALLAGEINDUSTRI

De lettes for tyngende byrder

når De benytter

Hovedbanegårdens Garderobe
K. W. Jørgensen

Dragerforeningen
Hovedbanegården

besøger alt

Telefon 15 21 62

andres som et led i den nye byplan. Rutebilstationen skal ligge i nærheden og vil muligvis komme til at tage noget af DSBs areal. Bortset fra det, har DSB vist særlige planer med remisen og det omliggende areal.

— Er det ikke synd for byen, hvis museet går fløjten?

— Efter min mening skal livet først og fremmest have plads i en by. Det historiske må så komme i anden række.

Men jeg har en idé med jernbanemuseet. Selv om det ikke tilkommer en borgmester at blande sig i noget i en anden by, kunne jeg tænke mig at foreslå, at museet blev lagt i Nyborg, når Storebæltsbroen kommer.

— Det er langt ude i fremtiden?

— Jeg har på fornemmelsen, at det måske ikke er så langt ude, som vi går og tror.

— Hvem skal betale museet?

— Staten.

Personalechef i DSB, Roldsted Jensen, generaldirektoratet i København, har det direkte ansvar for jernbanemuseet. — Mener personalechefen ligesom Odenses borgmester at jernbanemuseet i Odense ikke bliver til noget?

— Tanken er ikke skrinlagt.

720 kr. om året fra staten

Mindre kan det vel næppe være, og det er alt i alt hvad museumsforstanderen får for sit museumsarbejde. Det er nemlig fritidsarbejde, da det må udføres uden for den faste tjeneste.

At de jernbanehistoriske samlinger er så omfattende, som tilfældet er, og at der overhovedet er skabt grundlag for et museum, kan man i første omgang takke de mange menige jernbanefolk, der i tidens løb på forskellig måde har bidraget til museet for.

For DSB har museet hidtil været en ret billig historie. Ganske vist er der i tidens løb anskaffet adskillige kostbare modeller, men uden jernbanemændenes egne gaver — ofte testamentariske — havde det hele ikke været stort bevendt. Heller ikke uden de jernbanemænd, der i deres fritid og for en

yderst symbolsk betaling har påtaget sig driften af museet.

10.000 katalognumre

Blev jernbanemuseets samlinger talt op, ville man nå et tal på omkring 10.000 genstande, men af disse er kun ca. 3.000 udstillede, da man simpelthen ikke har plads til mere. Resten er stuvet af vejen på mange forskellige steder.

Lad os håbe, at der i det kommende år må vise sig positive kræfter, der kan få gang i arbejdet for at samle de 10.000 numre i eget hus.

Sagt og skrevet

En misforstået borgmester

— Jeg er blevet misforstået og mistolket på FF-banens generalforsamling, siger borgmester Robert Christiansen, Nørresundby, til det postyr, hans udtalelser på det nordjyske regionalplanmøde i Hanstholm har vakt.

Det, jeg sagde, var improviseret og således selvfølgelig uden rygdækning fra byrådet. Det har aldrig været vor mening, at banen ikke skulle nedlægges, siger Robert Christiansen.

Mine udtalelser på generalforsamlingen fremsatte jeg under indtryk af oplysninger om, at 300 ansatte i Aalborg Privatbaner bliver arbejdsløse, hvis selskabet helt standser driften med udgangen af marts 1969. Jeg har ondt af disse mennesker, og som en mulighed for at hjælpe, sagde jeg, at jeg ikke havde imod, at man kørte FF-banens materiel ned i løbet af et par år — som man kører en bil ned — for at give personalet lejlighed til at se sig om efter andet arbejde.

At det ikke kan lade sig gøre, er jeg først blevet klar over bagefter. Jeg havde dengang slet ikke i tankerne, at der skulle dannes et nyt selskab for at

L. C. GLAD & CO. A/S

Første danske fabrik
for mineralske smøreløier

KØBENHAVN K
Grundlagt 1880

Aktieselskabet

Dansk Normal-tid

Grundlagt 1898
Vestergade 10 · København K.
Telf. (01) *12 21 50

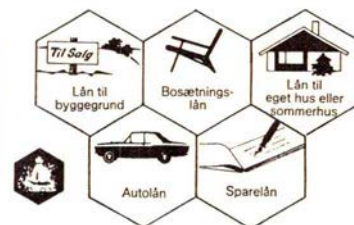
ELEKTRISKE URE

★★★
damm®
radio
★★★

ALBERTSLUND
64 70 88
Service: 64 79 52

LØN-KONTO
i
BIKUBEN
... gør det lettere og giver
Dem flere lånemuligheder

fortsætte. FF-banen og Thistedbanen i driftsfællesskab.

— Det forekommer ejendommeligt, at De tilsyneladende er misforstået af alle generalforsamlingens deltagere, og dagbladene refererede Deres udtalelser samstemmende som et tilsagn om støtte til banernes fortsættelse i fællesskab med Thisted-banen. Hvis det var forkert, hvorfor bad De så ikke om etementi dengang?

— Det så jeg ingen grund til. Jeg tager lussingerne bagefter!

På mødet i Hanstholm sagde jeg klart, at Nørresundby ikke er med til banens videreførelse, men at vi gerne vil bidrage til at gøre det bedst muligt for personalet på en eller anden måde. Man kan f. eks. give de ansatte over 50 år løn i to år og lade pensionsberettede få ventepenge eller noget i den retning.

Om tjenestemandssystemet

— Der er i visse grupper blandt tjenestemændene skabt en modvilje mod hele tjenestemandssystemet, og disse grupper, der næsten kan sammenlignes med tidligere tiders overklasse, adelen, nu akademikerne blandt tjenestemændene, undergraver tjenestemandssystemet.

Vi har i Jernbaneforbundet måttet advare mod en sådan udvikling, fordi vi har visse fordele, som det vil være tåbeligt at slippe, blandt andet den bedste dyrtidsregulering, der findes for lønmodtagere i det hele taget.

Vi søger nu tjenestemandsløvgivningen gennemført, og vi må forudsætte, at regeringen ikke igen lægger uantagelige hindringer i vejen for en gennemførelse.

Børge Aanæs
DJF

Fjerritslev-Frederikshavn Jernbane

— Hvis banen kunne fortsætte selv med nogle millioner kroners underskud, mener jeg dog den bør nedlægges. Dersom den kørte videre nogle år og så alligevel skulle nedlægges, ser jeg ingen grund til ikke at erkende det i dag. Jeg kan ikke se hvordan der i

løbet af få år skulle ske en så afgørende ændring i billedet til gunst for banen, at der kan dannes baggrund for dens fortsættelse. Derfor har jeg truffet min beslutning i stedet for at trække krisen i langdrag og lade sorteper spille videre et par år endnu. Jeg vil hellere nu bruge de millioner, staten skulle betale til banen, til de ting, der skal erstatte den.

Ove Guldberg.

Hvornår var det nu de holdt op?

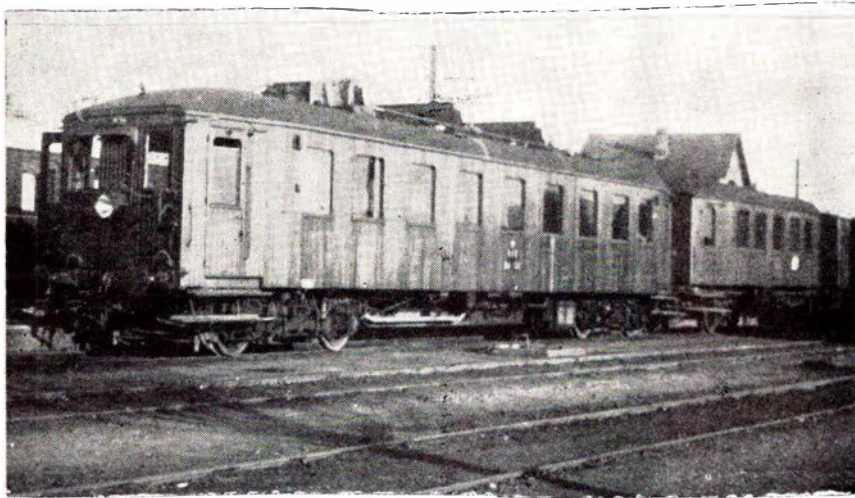
1921	Nærum-Vedbæk	1952	Gudhjem-Akirkeby
1926	Abenrå-Løgumkloster	1953	Nakskov-Rødby Rønne-Sandvig
1930	Kolding-Egtved	1954	Farum-Slangerup Fåborg-Svendborg Fåborg-Odense
1932	Padborg-Tørsbøl VesterSottrup-Skelde Haderslev-Christiansfeld	1955	Skjern-Videbæk Århus-Hammel-Thorsø
1933	Haderslev-Skodborg Amtsbannerne på Als	1956	Ryomgård-Gerrild-Grenå Maribo-Bandholm
1935	Middelfart-Strib Haderslev-Skodborg	1957	Vejle-Vandel-Grindsted Horsens-Juelsminde Hørve-Vørslev
1936	Ringsted-Hvalsø-Frederikssund Sorø-Vedde Bredebo-Løgumkloster-Røde Kro	1958	Horsens Vestbaner
1937	Toftlund-Gramby Toftlund-Arnum Gramby-Arnum Arnum-Skærbæk	1959	Viborg-Alestrup Vordingborg-Kalvehave
1938	Vojens-Gram-Rødning Haderslev-Vojens Haderslev-Årøsum	1961	Ringkøbing-Ørnhøj-Holstebro Nykøbing F.-Nysted Næstved-Præstø-Mern
1939	Haderslev-Toftlund	1962	Frederikshavn-Sæby Langlandsbanen Nykøbing-Ringe-Fåborg Tønder-Højjer Sønderborg-Mommark
1940	Nørre Nebel-Tarm	1963	Hjørring-Løkken-Abybro Køge-Ringsted Maribo-Rødby
1941	Maribo-Torrig	1964	Nyborg-Svendborg
1947	Amagerbanen	1966	Nykøbing F.-Stubbekøbing Odense-Kerteminde-Martofte Odense-Brenderup-Middelfart Odense-Bogense Skive-Spottrup Hobro-Alestrup Mariager-Fårup-Viborg
1948	Kolding Sydbaner	1967	Horsens-Odder Nakskov-Kragensås
1950	Hjørring-Hørby Vodskov-Østervrå Dalmoose-Skelskør	1968	Troldhede-Kolding Silkeborg-Kjellerup-Rødkærsbro Horsens-Bryrup-Silkeborg Sæby-Nørresundby Ebeltoft-Trustrup Rønne-Nexø
1951	Vejen-Gesten	1969	Ålborg-Fjerritslev Ålborg-Hadsund Ålborg-Hvalpsund Thisted-Fjerritslev Randers-Hadsund

- også Deres plads står åben i

JERNBANE-HJEMMEVÆRNET

Alle oplysninger hos HJEMMEVÆRNET - Sorgenfri Slot - Lyngby - (01) 87 59 81

Minder fra SFB og ONFJ

ONFJ-tog i 1952 – Mbf og Fdp

Vore privatbaner er ikke hvad de har været, og da slet ikke de nedlagte, naturligtvis. Det er ganske hyggeligt i Jernbane-Bladet, at læse de snart mange artikler om fodture langs nedlagte baner, også interessant, men når turen kommer til baner, man kender og har mange gode minder fra, spekulerer man på om ikke mange i dag ville være glade for at høre lidt blandede erindringer fra disse baner, måske krydret med nogle »levende« billeder.

Jeg vil prøve at fortælle lidt fra SFB og ONFJ.

Som jernbaneentusiast glemmer man næppe »sin egen bane« eller »sin egen station«. Noget af det første jeg rigtig husker fra SFB var nok en tur til Svendborg fra Fåborg i 1945—46. Vi var såmænd ikke nået længere end lige efter Katterød — som dreng stod jeg naturligvis ude på endeperronen af forreste vogn lige bag lokoet, og kunne med lidt besvær følge hvad der skete der, ja hvis jeg kravlede lidt op, endda se ud gennem forruden. Det var et af loko 19—22. Pludselig var der nogle

heste på sporet — lokoføreren bremsede kraftigt, fløjtede og han og fyrbøderen hang ud fra hver sin side på maskinen og råbte og skreg. Måske mest på grund af sidstnævnte, reagerede hestene omsider og stak i løb foran toget et stykke hen, hvor de endelig sprang over et hegn og igen var i sikkerhed inde på marken. Dette var nok ikke så sjældent en hændelse, men man husker den fra netop SFB.

Senere blev banen som bekendt overtaget af DSB, og en overgang kørte om lørdagen et »rigtigt« tog på den, nemlig loko A, 2 Cu-vogne, 1 DSB E-vogn, 1 SFJ D-vogn og bagpå en Mbf, der gerne måtte skubbe på op ad bakkerne. Fra Svendborg fortsatte maskinen til Nyborg, hvorimod Mbf returnerede til Fåborg senere. Den tur med min gode ven A 133 — man fik nu sine særlig gode venner blandt så mange forskellige loko — der dengang var i Fåborg, glemmer man heller ikke, selv om også denne tur foregik på den åbne endeperron op til maskinen. — Det var forresten ikke så sjældent lokoføreren havde besvær med at sætte igang med

A-maskinerne; men hvor kunne de så løbe, når de kom i gang. Banernes max. hastighed, nåe ja, det faldt vist en A-maskine svært at tilpasse sig den, og forresten ved jeg da, at de store diesel-motorvogne Mdf, har løbet til Ollerup på 12—13 minutter, men dem kunne SFJ nu også godt være bekendt overfor DSBs Mo-vogne.

Der kørte lige til banens lukning i 1953 godstog — i SFJs tid bl. a. trukket af de gamle »Saxere« nr. 14 og 15 og det kneb for disse hurtigløbere at klare bakkerne, hvis toget var for stort og det vil sige 14—15 vogne. Så måtte nr. 10 være skyder halvvejen til Katterød. I den sidste tid var det G-maskiner, og de havde ingen vanskeligheder. I sidste godstog til Svendborg var jeg med i Cz-vognen. Der var foruden mig et par skolebørn og en enkelt ældre kone, samt en, på de kanter kendt, landstryger »Stanley«. Halvvejs i Svendborg fik jeg endelig tippet mig lov til en tur på G 625 (også en af mine gode venner) og jeg lod hånt om en taske med fotografiapparat, penge og madpakke. Vel ankommet til Svendborg var tasken væk og det var »Stanley« også. Togføreren havde dog set, at han stod af i Ollerup og på vejen hjem, der foregik på cykel, måtte jeg ind der. Jo ganske rigtig, den havde »Stanley« pænt afleveret der, helt urørt, med forklaring om, at den havde en dreng glemt i toget.

ONFJ

I SFJs tid, når man skulle til Odense, var det altid et spørgsmål om man skulle over Ringe eller over Nr. Broby. De bedste tog gik på Ringe-banen, især fra Ringe naturligvis, men man skulle tit vente i Ringe, og det var ikke særlig rart især ikke om vinteren, så hellere rumle lidt mere i de 2-akslede vogne med træsæder, eller måske i ONFJs egne gamle røde vogne med tagrytter, **dryp fra** loftet når det var regnvejrs, kun dampvarme på når det gik ned ad bakke (for ellers kneb de på ventilen på maskinen for at holde trykket med de våde tørv).

FÆRDIGE KØKKEN- OG GARDEROBESKABE

i førende DANSK kvalitet

5 procent anti-inflationsrabat i hele 1968

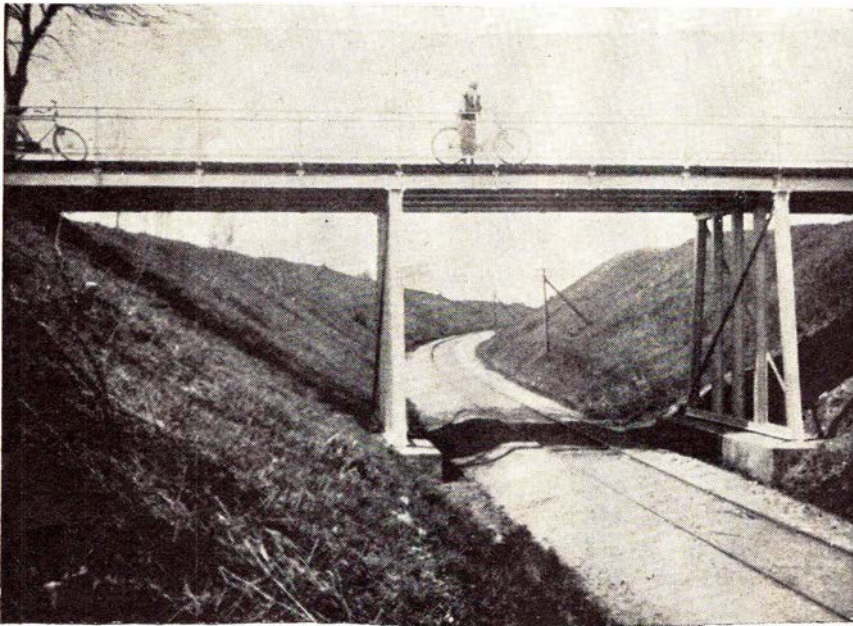
NORDIA-DAN

Malmparken 5 – Ballerup – Tlf. (01) 97 63 00

OLAF L. KONGSTED & CO.

Hauserplads 32

København K. – Tlf. Minerva 3247

Viadukt over ONFJ nær Håstrup

De kommer ikke udenom
LOLLANDS TIDENDE
hvor man ser – hvad der sker

Ikke altid kunne gaslyset brænde. Jeg husker en togfører, der prøvede adskillige gange at tænde en lygte, men den gav hver gang et knald og nægtede at brænde. Så foregik turen uden lys. — Hvor er det synd, at ingen af disse eller SNBs lignende vogne er bevaret i dag, men det kunne forresten nås endnu — med vognkasser.

Nr. 4 — en af de syv små 1-B-lere, der skulle være SFJs modtræk mod den motorisering man i 1923 ikke havde stor tiltro til, gjorde sig ikke fordelagtig bemærket under krigen ved at tabe over ½ time grundet våde tørv og følgende dampmangel. Bedre var det åbenbart ikke blevet i 1949, da den omkring DSB-overtagelsen vovede sig til Fåborg med et lille tog. Da var kulene ellers gode nok, men aldrig har jeg set så fortørnet et lokopersonale. De ville, i ramme alvor, have nr. 10 — SFJ nr. 10 var den lille 0-B-0 rangermaskine, svarende til litra N — til turen hjem. Det var sidste gang nr. 4 kom til Fåborg.

»Slæberen« til og fra Fåborg — med omkring 4—5 timers køretid — blev i flere år kørt af de store 1-D-1, senere også af G-maskiner, men der var også ofte omkring en snes vogne med. En tid blev visse tog kørt af I-maskiner, men ellers var det mest motortog. I SFJs tid Mbf (som DSB døbte dem) med en 2-akslet teaktræsklædt vogn. Af og til de større Mdf med to vogne. Under krigen klarede disse motorvogne sig med generatorgas. Efter DSBs overtagelse troede man, at nu blev det rigtig moderne — og så satte man Me, Mf og Mc vogne i drift med mellemvogne Fe og pakvogne Em. Det var en

Aktieselskabet
P. HATTEN & CO.
Nakskov – Maribo

HILSEN
fra
NAKSKOV

**Det største udvalg i trælast
og bygningsmaterialer**

finder De hos:
Maribo Trælasthandel A/S – Tlf. Maribo 109
Saxkjøbing Tømmerhandel – Tlf. Saxkjøbing 89 42 36
Vestlollands Trælasthandel – Tlf. Nakskov 1857

Busser og tog trafikerer
alle de smukke steder på Lolland
Selskabskørsel i moderne turistbiler

Telefon Maribo 298

LOLLANDBANEN

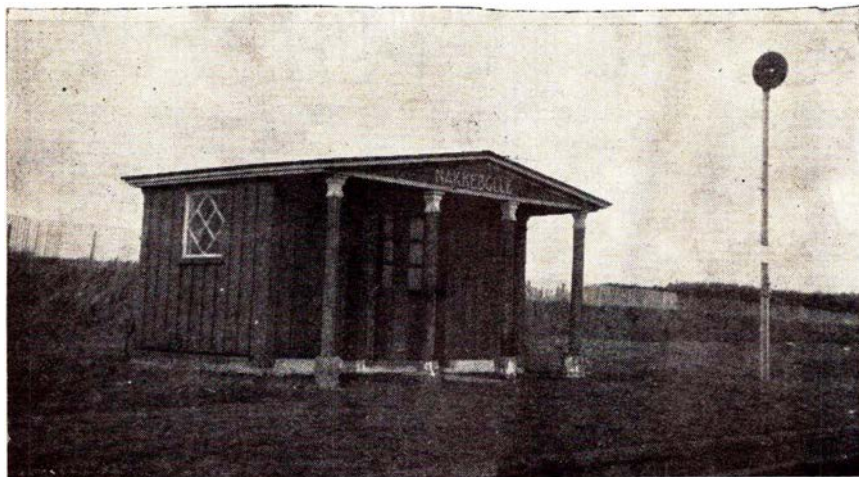
– altid til tjeneste

Maribo

... den gamle by ved den nye vej

har smukke rekreative områder –
ligger direkte ved Fugleflugtsliniens motorvej
byggemodne parcelhuse- og industrigrunde

SFB - Nakkebølle trinbræt

stor skuffelse, og da man samtidig måtte have tre mands betjening på sådan et tog, kan det vel ikke undre, at udgifterne på denne »elendige« bane steg stærkt, med det kedelige resultat, der fuldbyrdedes i 1953.

I filmen »Jul i Nøddebo Præstegård« kan man forresten se en morsom scene fra ONFJ, nemlig et tog med en G-maskine, netop på det stykke dæmning mellem Fåborg og Millinge, der er afbilledet i fodtursartiklen. De øvrige scener i denne film er ellers optaget på Slangstrupbanen, men der er altså også et lille stykke ONFJ med.

Få år inden banens lukning foregik i øvrigt store sporarbejder nær Håstrup — strengt nødvendige påstod man — men sporet i Katterødskoven var nu meget dårligere og her var trods alt også to baner om at slide det. Jeg så engang et hjertestykke knække på Fåborg st. under et ONFJ-tog uden, at der skete noget, men næste tog måtte rangeres ud over havnesporet og over den lille drejeskive, der havde en højdeforskel i sporenderne på mindst 2—3 tommer. Det var med stor betænkelighed man gennemførte denne manøvre.

Og så er der sikkert mange i Fåborg, der husker dengang Nr. Broby-toget kørte en hel flok grise ned ud for slagteriet. Man var som sædvanlig ved at drive grise, ankommet fra øerne, langs havnen til slagteriet da toget kom. Stakkels grise — der var billigt flæsk med blå og røde mærker at få i byen de næste dage.

Sv. J.

PS

Sidesporet, omtalt i artiklen om fodturen efter ONFJ i Millinge, førte til banens grusgrav.

København

TAPET-CENTRALEN

Zemi-tapet

Nørrebrogade 148 - København N.

Leverandør til DSB

PØLSEVOGNEN

Herlev station

Pølser - Is - Sodavand

Åbent fra kl. 16.00-24.00

Lørdag lukket

BANEGÅRDSKIOSKEN SKOVLUNDE

Alle dag- og ugeblade - bøger
chokolade - drops - tobak

Sjælland

KR. MIKKELSEN

Isenkramforretning

Algade 81 - Vordingborg

Tlf. 114 og 1621

Frederikshavn

CALTEX service

ved Ib Rise Jensen

Søndergade 24 - Frederikshavn

Tlf. 42 35 95

benzin - olie - vask - smøring

Stort udvalg i autoudstyr

Afdelinger overalt i landet, der udarbejder tilbud uden forbindelse.

DSB benytter DET DANSKE RENGØRINGS SELSKAB A/S overalt i landet til rengøring og vedligeholdelse af vaggoner, stationer, administrative områder m. m.

DET DANSKE RENGØRINGS SELSKAB A/S

„SVANEGARDEN“

Hovedkontor: Kollegievej 6 Charlottenlund

SKINNEVEJENES MOTORTOG

Første forbrændingsmotor

Anvendelsen af forbrændingsmotorer som drivmiddel for skinnekøretøjer går tilbage til året 1891, da automobilfabrikken Daimler sammen med maskinfabrikken Esslingen byggede et industriloko med en 4 hk benzinmotor og tandhjulsgear. Et godt anvendelsesområde til disse nye rangerloko fandt man i kulgruber og fabrikker. Benzinmotorer med en højere ydelse bevirkede bygning af motorvogne, der kunne forbedre den uøkonomiske drift af side- og mindre banelinier.

Konstruktioner af denne art, med temmelig væsentlige ydelser, blev bygget indtil begyndelsen af trediverne, da fremstillingen af en dieselmotor, der var velegnet til jernbanedrift, afbrød denne udvikling.

Hovedårsagen dertil lå deri, at benzinmotorens specifikke brændstofsforbrug i gennemsnit ligger 30--40% over dieselmotorens, og at brændelsolierne i almindelighed er billigere end benzin. Dertil kommer også benzincens brandfarlighed.

I mere end 50 år har man i Norden anvendt benzin- og diesel-el motorvogne og loko. — Allerede kort efter århundredskiftet byggedes på Karlstads-Munkfors-Klarälvens jernbaners værksteder en jernbanemotorvogn.

I »Tidning for Sveriges, Norges og Danmarks jernbaner« årgang 1924 beskrives systemet kortfattet således:

En benzinmotor drev en generator med dynamo og banemotor, der ved en simpel tandhjulsanordning tilkoblede motorvognens drivaksler.

Forsøget er betegnet som godt, men alt for kompliceret. Og da de nævnte baner få år efter blev elektrificeret, havde banernes forsøgsbyggeri med motorvogn tilsyneladende ingen større interesse i nogle år.

En af de første, der tog motorloko i anvendelse ved jernbaneanlæg, var den norske overingeniør Vogt Kielland, der allerede i 1902 anskaffede et sådant loko til Norsk Hovedjernbanes anlæg mellem Kristiania og Strømmen, da denne strækning blev ombygget til dobbeltsporet jernbane.

Dette loko blev leveret af »Gasmotoren Fabrik Deutz« i maj 1902. Det var på 8 hk med 600 mm sporvidde og vejede 4,5 tons. Denne maskine var i drift i mange år, og det bliver af overingeniøren betegnet som meget driftsikkert under alle forhold.

Til den norske vestbanes ombygning i 1913 anskaffede man et »Montania-motorloko« fra AG Nordhausen i Tyskland. Denne maskine var på 12 hk, ligesledes med 600 mm sporvidde — lokoets trækraft var på vandret bane ca. 35 tons. Det var særdeles solidt bygget, og det gjorde god nytte ved forskellige jernbaneanlæg i en årrække.

Her i Danmark anvendtes i adskillige år på Holmegårds Glasværks smalsporede bane fra glasværket til Holme Olstrup st. tre motorloko af lignende type, men leveret af firmaet »Deutz«.

I Ungarn ved de forenede Arader og Csanader baner, der betegnes som lette smalsporede landbrugsbaner, blev motorvognsdrift indført årene 1902—04, efter at man havde forsøgt sig med dampmotorvogne af forskellige konstruktioner uden held.

Derefter gik man over til benzin-el motorvogne med en motorkraft på henholdsvis 60 og 90 hk. Kørehastigheden på uindhegnet bane var 45—60 km/t.

Man var yderst tilfreds med disse køretøjer, men banens direktør lagde heller ikke skjul på, at der i begyndelsen havde været mange store besvær-

ligheder med disse motorvogne, samt at det kun var ved et ihærdigt arbejde, at det var lykkedes at overvinde disse.

Motorvognenes maskinkraft

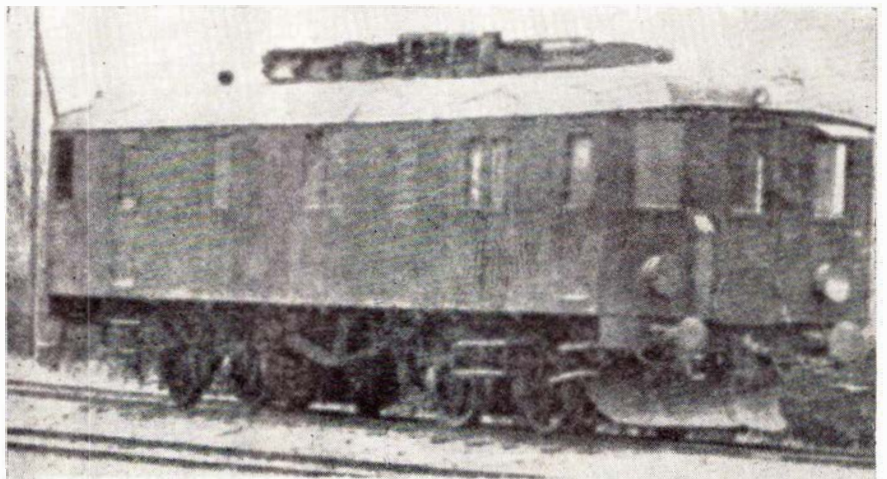
Ved betegnelsen motorvogn forstås i jernbaneteknisk henseende en til personbefordring m. m. indrettet jernbanevogn, der er selvkørende, idet den medfører den energi, der er nødvendig til dens fremdrift.

Efter energikildens art, konstruktion og måden, hvorpå kraften overføres fra energikilden til vognens drivaksel, skelner man mellem:

- A. Eksplosions-motorvogne med direkte kraftoverføring.
- B. Eksplosions-motorvogne med elektrisk kraftoverføring.
- C. Diesel-motorvogne med elektrisk kraftoverføring.

Forsøgene med motorvogne var dog ikke opgivet.

Gennem sine store leverancer til svenske sporveje og en del svenske privatbaner i begyndelsen af 1900-tallet havde ASEA fået erfaring i el-drift. Nu skulle dieselmotoren frembringe elektrisk strøm til banemotorerne, hvorved el-loko ikke behøvede kontaktledning. — I samarbejde med AB Atlas Diesel, der havde konstrueret en mindre og mere hurtiggående dieselmotor, indledte ASEA et samarbejde med dette selskab, og omkring 1911 påbegyndte ASEA fabrikationen af motorloko, idet

LJ M1 DEVA loko 1921. DJK fra 1964

man var klar over, at mange småbaner havde problemer med trækraften.

I 1913 blev der i Sverige anvendt sådanne loko på en enkelt privatbane, og under den store svenske jernbanestrejke i januar-februar måned 1919 blev der på jernbanestrækningen Stockholm-Vesterås indsat en motorvogn fremført af højststående jernbaneembedsmænd.

I august 1920 havde man i Sverige fire forskellige motorvognstyper i normal drift — to stk. for normal sporvidde og to stk. beregnet for smalspor. Inden for hver type var der personmotorvogne med 75 og 120 hk, men i løbet af forholdsvis kort tid, fik man konstrueret vogne og loko fra 160 til 250 hk.

Dieselmotorerne var 6-cylindrede fra 75 hk til 120 hk, hvorimod de var 8-cylindrede for 160 til 250 hk.

Omdrejningstallet varierede fra 500 til 550 pr. minut for de forskellige typer motorer.

Direkte til dieselmotoren var koblet en jævnstrømsdynamo, hvis spænding gennem regulering af magnetiseringen kunne varieres betydeligt op til 550 volt.

Fra dynamoen løb strømmen til banemotorerne, der ved hjælp af en ganske simpel tandhjulsudveksling overførte kraften til vognens drivaksler.

Disse motorer var serieviklede banemotorer med kommuteringsspøler.

De nævnte vogntyper havde førerum i begge ender, således at føreren altid havde et godt udsyn.

Kørekontrolleren havde to valser — en for køreretningen og en for hastigheden. — Den førstnævnte kunne kun skiftes, når hastighedskontrolleren stod i 0-stilling.

Dieselmotorens start og indkobling og hastighedsregulering foretoges med hastighedskontrollerhåndtaget, der endvidere var forsynet med en »Dødemandsanordning«, som under kørslen måtte trykkes let ned — blev der ikke trykket på denne anordning, stoppede motoren.

Medens dieselmotoren var i gang, blev der opladet et akkumulatorbatteri, der afgav strøm af konstant spænding, til motorens start, vognens belysning m. m.

Indtil 1939 blev der i alt bygget 54 DEVA loko. Siden blev det skinnebusserne, der overtog den lettere persontrafik. I 1946 havde SJ 200 skinnebusser i drift og svenske privatbaner 300. 16. december 1945 ankom en SJ skinnebus, som NPMB havde lejet, her til

landet. Den blev model til Scandia skinnebusserne.

Svensk dieselmotorvogne

I efteråret 1922 benyttedes på svenske privatbanestrækninger 12 dieselmotorvogne. Det var forskellige motorvognstyper, man her anvendte — med henholdsvis 75, 120, 160 og 250 hk motorer. Enkelte af disse motorvogne var indrettet som rene personmotorvogne, andre havde post- og pakrum. Endvidere rådede man over nogle få motorloko af type som Lollandsbanens M 1, der var bygget i 1921 af DEVA i Vesterås med byggenummer 16. DEVA var et datterselskab af AESA. Vognkassen er af træ med udvendig teakbeklædning. De fire aksler er grupperet med to ved hver ende, men ikke i bogier. Akslerne er ophængt i fjedre direkte på vognkassens vanger, det såkaldte »lænkeaksel«-arrangement, der var anvendt for at gøre lokoet lettere. Man er dog senere gået bort fra denne ophængning, da det gjorde lokoene for stive, og dermed for hårde ved banelegemet.

Lokoet blev ikke bygget til nogen bestemt bane, men til udlejning til forskellige svenske privatbaner, hvor det kørte i to år, indtil det i 1923 tilgik Lollandsbanen, der efter et lejemål fra 12. april til 30. september formedelst kr. 10.885 købte det. Indtil det blev ud rangeret i 1958, havde det kørt næsten 2 millioner km på L.J. Da det var besluttet, at det skulle ophugges, mente DJK, at det ville være bedre at bevare M 1 i klubbens snart store samling af loko. Det skulle koste 5.000 kr., og det var mange penge for klubben, der i forvejen har ofret meget på historisk

materiel. Da ASEA hørte om dette, skænkede man klubben hele købesummen.

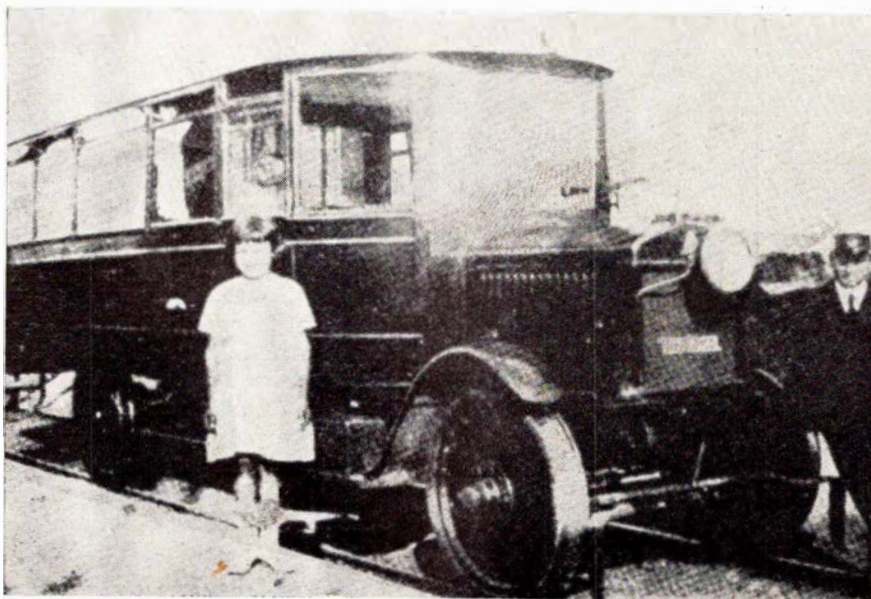
Motoren er en 6-cylindret 4-takt diesel med luftforstøvning, der yder 120 hk ved 500 omdr./min. Til dieselmotoren er direkte koblet en ASEA-generator, som afgiver max. 440 volt til de banemotorer, der gennem en tandhjulsudveksling driver de to yderste aksler. Dets vægt er 34 tons.

Hornbækbanens ML 1 er leveret fra samme svenske firma med byggenummer 17, og den eneste forskel, der er på disse loko, er at ML 1 i stedet for lænkeaksler er forsynet med bogier.

Den mindste type personmotorvogn på 75 hk lod sig uden vanskeligheder fremføre af en motorfører samt en togbetjent, medens der for de andre typers vedkommende anvendtes to mand til maskinbetjening, hvoraf den ene fremførte vognen, medens den anden overvågede selve dieselmotoren. Samtlige vogntyper var alle i jernbanemæssig henseende velbyggede, og de skal have været meget økonomiske i brændstofforbrug.

En 75 hk dieselvogn med bagagerum og ca. 40 siddepladser kostede i 1922 160.000 kr. Ved 50.000 km kørsel regnede man med en udgift på 2.100 kr. til dieselolie.

I 1924 blev der hos Scandia i Randers licensbygget et DEVA-loko til Amagerbanen, hvor det blev anvendt til både person- og godstog indtil 1938, da persontrafikken på denne bane blev indstillet. Herefter fremførte det en del mindre godstog, og persontrafikken blev gentoptaget i krigsårene 1940—45. Det blev ophugget i 1946.

DSBs første skinnebus

Første danske »skinnebus«

Hos statsbanernes ledelse var man naturligvis også stærkt interesseret i disse lette tog, og man lejede derfor hos »Triangel« i Odense et sådant benzindrevet skinnekøretøj. Det var nu ikke nogen rigtig motorvogn, som de man anvendte i Sverige. Næh, det var en ganske almindelig 17 personers ruteautomobil, der blot var blevet påsat jernbanehjul — vognens motor var en amerikansk »Midwest« på 50 hk.

Forinden DSB lejede denne vogn, havde den kørt nogle demonstrations-ture på forskellige privatbanestrækninger. Nu blev den sat i tur på strækningen mellem Århus og Brabrand. Men man blev meget hurtigt klar over, at vognen var for beskeden på denne strækning — men man høstede dog erfaringer nok til at man vovede at bestille tre motorvogne af Ma-typen hos »Triangel«.

Forsøgs-»skinnebussen« blev i øvrigt købt af Hammelbanen, hvor den kørte i nogle år — en kort tid var den af Hammelbanen udlånt til Køge-Ringsted banen, men kom atter tilbage til Århus, hvor den blev udrangeret i 1933.

»Kielervognerne«

De såkaldte »Kielervogne« fra Deutsche Werke i Kiel kom i foråret 1922 her til landet, da de smalsporede Haderslev Amtsbaner anskaffede fire vogne og i årene til 1926 yderligere otte sådanne køretøjer, hvorved man i alt fik 12 vogne af nævnte fabrikat.

Samme år leveredes to normaltsporede »Kielervogne« til FFJ og til Hjørring-Åbybro-banen. I 1923 erhvervede Hvalpsundbanen et sådant køretøj, medens FFJ i 1924 købte yderligere to noget større »Kielervogne«. Samtlige vogne kørte i nogle år på de respektive banestrækninger i Nordjylland, men alle steder gav de anledning til kvaler og besværigheder. I alt var de på enkelte undtagelser næppe i drift i mere end 5—6 år, men personalet, der førte disse vogne, glemte dem aldrig.

Det var meget let byggede motorvogne med træstel, jernundervogn og jernbeklædning udvendig. Motoren var en 6-cylindret Mercedes benzinmotor, der slet ikke var egnet i jernbanedrift, idet den var bygget til benyttelse i tyske luftskibe under den første verdenskrig.

I 1923 byggedes herhjemme de første egentlige motorvogne — typen med de mange smalle sidevinduer tæt efter hinanden — og disse vogne blev an-

skaffet af adskillige privatbaner over hele landet, hvor de var i drift i adskillige år. Motoren i en del af de første vogne af denne art var en 4-cylindret Midwest, men denne motor var dog for beskeden, hvorfor man forsynede de efterfølgende med en 6-cylindret amerikansk Continental motor. De sidste vogne af denne type blev udrangeret i 1956.

Motorvognsudstilling 1924

På initiativ af de tyske Rigsbaner blev der i 1924 afholdt en meget stor udstilling af forskellige jernbanemotorvogne og loko i Seddin i Tyskland.

Deutsche Werke udstillede såvel benzin- og benzolvogne samt en motorvogn med sugegasanlæg. AEG mødte med en motorbogievogn, der skulle leveres til Hollandske statsbaner. Hannoverische waggonfabrik (Hava) viste en smalsporet motorvogn med et specielt afjedringssystem. Düsseldorff Eisenbahnbedarff foreviste en smalsporbogievogn med to motorer med hydraulisk kraftoverføring.

Den mest interessante nyhed på udstillingen var en råolievogn af dieseltypen, denne vogn var på drivboggien forsynet med kobbelstænger, så den betragtedes som et lille motorloko. Motorvognen var konstrueret af dr. ingeniør Maybach.

Udstillingen vakte begejstret interesse hos de fremmødte jernbaneingeniører og teknikere — der i rigt mål senere fik udbytte af deres iagttagelser på denne udstilling af moderne jernbanemateriel.

En benzinmotorvogn fra AEG kostede den gang 60.000 kr. Benzinforsbruget beregnedes ved 50.000 km kørsel til ca. 15.000 kr.

Medens en Kielervogn kunne erhverves for 50.000 kr. Også her anslog man en udgift til brændstof på 15.000 kr. ved 50.000 km kørsel. Man anså at et sådant køretøj havde en levealder på ca. 10 år.

Statsbanerne modtog i løbet af sommeren 1925 sine tre første motorvogne af litra Ma-typen fra De forenede Automobilfabrikker i Odense. Disse vogne var, for at forøge driftssikkerheden og for at undgå drejning på endestationerne, konstrueret således, at man kørte dem som én vognstamme med mindst to motorvogne koblet sammen med bagenderne, idet man så efter behov kunne sætte bivogne ind mellem motorvognene.

En Ma-vogn havde 24 pladser i passagerafdelingen. Motoren var en 6-cylindret Continental benzinmotor.

Da man bestilte nævnte motorvogne, var det meningen, at de skulle besørges trafikken på strækningen mellem gamle Nørebro st. og Hellerup. Men for at imødekomme et ønske fra beboerne ved Risskov ved Århus, blev de nye vogne sat i drift på strækningen mellem Skolebakken og Grenå landevej. På denne forholdsvis korte jernbanestrækning med mange holdsteder gjorde disse vogne ikke lykke. De blev derfor overført til den strækning, hvortil de oprindeligt var beregnet. Fra 1930—34 kørte de mellem Frederiksberg, Nørrebro og Hellerup. Og her gjorde de god nytte, til de blev afløst af S-togene.

Efter den tid rullede de på forskellige sjællandske strækninger med let trafik, bl. a. på den midtsjællandske bane. Ma 601 og 603 blev udrangeret i 1953, medens nr. 602 i 1942 blev solgt til privatbanen Varde-Grindsted, hvor den blev udrangeret i 1958.

Det var et beskedent glimt fra motorvognenes barndom — og man må vel nok antyde, at de har udviklet sig som voksne — når man i dag ser en Mz eller en My forspændt et ekspres- eller et stort godstog, fare forbi.

Verner Johansen.

Teknisk nyt

Diesel el-systemet forlades

Det er nu besluttet, at den nye færge til Helsingør-Hälsingborg overfarten skal forsynes med almindelig dieselmotor, og dermed forlades det kombinerede diesel-elektriske system, der har været foretrukket i tre af de nyere færges.

Fremdrivningsmaskineriet i den nye færge bliver én stor dieselmotor. Den får kun en omdrejningsretning og frem- og bak-manøvrer skal derfor reguleres med propeller med vendbare blade.

Statsbanerne har haft en del problemer med det diesel-elektriske system, men det er hovedsagelig fremkomsten af propeller med vendbare blade, der har medført beslutningen om overgang til dieselmotor alene.

Det kombinerede diesel-elektriske system anvendtes første gang i færgen »Helsingør«, der blev indsat på overfarten i 1955. Senere er systemet anvendt i »Helsingborg« og sidst i »Najaden«.

På juleindkøb

Jeg var en smut i Horsens forleden dag,
men så ikke meget — det gik i et jag —
men i toget fik jeg da nærmest et chok,
jeg må sige, at der fik jeg sand'lig set nok:

Ind kom der en dame ved en lille station,
hun holdt »juleudstilling« på sin egen facon,
jeg tilstår: Jeg gloede, ku ikke la' vær',
hun tænkte vel, at jeg var nærmest lidt sær.

Hendes hår, som hang langt ned ad hendes nakke,
var farvet rødt som et bypostbuds frakke,
næ, som nypudset kobber, om jeg ikke ta'r fejl —
knap havde hun sat sig, før hun tog sit spejl.

Så kan det nok være, hendes krøller blev glattet,
og hun pudred' og smurte sig — det var noget, der batted' —
hendes kjole var nedringet ned til maven omtrent...
jeg syntes jo knapt, hun ku' være det bekendt.

Hun bar spindelvævsstrømper og små tynde sko
og frøs sikkert skrækkeligt, ville jeg tro.
Jeg sad med tykt halstørklæde og vanter.
Hendes blik sa'; — Hun hører til de gammeldags tanter!

I Horsens var det slud, som man sjældent har set,
så med hendes make-up var det ret hurtigt sket,
så begyndte hun forfra at smøre og pille —
man må sige, at hun stadig havde nok at bestille.

En bondemand, jeg kender, stod helt paf og glo'de,
han så hen til mig og rysted' på sit ho'de:
»Der var sand'lig »rullet ned«, hwa! — Ja, hver mand sin lyst —
man sku' tro, at hun havde været ved at gi' bryst —
det er sjældent at se — hm — så *velskabt* en mø!«
Ku' hendes blik dræbe — ja, så ville han dø!

L. H.

101-årig pensionist

»Jeg er den gamle Biedermann, allerede 101 år gammel.« Sådan præsenterer han sig. Han ser ud som en 70-årig og bevæger sig som en 50-årig. I 45 år har Karl Biedermann været pensionist, den ældste ved De Tyske Forbundsbaner, fortæller det tyske ugeblad »Quick«. Han er også den dyreste pensionist Forbundsbanerne nogensinde har haft. Indtil dato har han indkasseret 183.180 mark. De fleste penge bruger han til sin hobby: rejser. Med frikort til banen, nok af fritid og syv børn, som han kan besøge, kan det også lade sig gøre.

Når sommeren kommer sætter den gamle herre sig i toget og besøger børn, børnebørn og oldebørn.

Hans kone døde i 1954 i en alder af »kun« 84 år. Hun havde forventet ham med mad. Hans livret er kartoffelpandekager med kompot, rå revne æbler med masser af sukker. Men syltet flæsk går han ikke af vejen for. Til alle salte retter spiser han gerne peberrod. Dertil en øl eller måske to. Han glemmer aldrig at drikke sin »sovedrik« inden han går til ro. Vin og stærke drikke siger han ikke nej tak til. Engang fik han nikotinforgiftning af den hjemmeavlede tobak. Ellers har den stoute jernbanemand egentlig aldrig været rigtig syg. Fjernsyn er ikke noget for ham, så går han hellere i seng. Til måltiderne møder han præcis på slaget. Klokkerne 8 til morgenmad og klokken 12 til middag. Ikke ét minut for tidligt eller for sent. En vane fra jernbanetiden.

Optisk signal

Fra Store Vildmose

»Åstedet« er Store Vildmose, tidligere Kås Briketfabriks spor, nu købt og drevet af Pindstrup Mosebrug. Tidligere beskrevet i Jernbane-Bladet, november 1964 og januar 1967.

Det hele på et udstrakt areal, hvor intet kan tage udsynet, men til gengæld har man ingen muligheder for at komme i forbindelse med tog og arbejdere ude i det vidstrakte terræn. Man benytter sig derfor af utraditionelle midler til at skabe forbindelse med personalet. Foruden den højeste ballon, man ser på billedet, er der ved denne monteret en tilkaldelampe med gult blinklys. I stormvejr, dvs. når vindstyrken er over 5, er der ingen ballon oppe, for da køres der slet ikke, på grund af derved samtidig opstået tørvesmuld-storm.

18.

Hans recept på hvordan man bliver over hundrede år: Han spiser alt, hvad han har appetit på, drikker alt, hvad der smager ham. Han arbejder meget i haven og går op ad alle trapper, selv om der er en elevator. Men hans bedste råd er: Så tidlig pension som vel muligt. Selv kom han på pension, da han var 56 år, fordi hans hørelse var blevet dårlig. Da var han stationsforstander i Bayern. Det var i 1923. Han regner med at kunne fejre 50 års jubilæum som pensionist om fem år. Så er han 106 år gammel.

Poul E. Nielsen.

Servicenter

v/ „la Tour“ - Randersvej 139 - Århus
Telefon 16 31 01
Benzin - Olieskift - Vask - Smøring
samt stort udvalg i autoudstyr

K F U M Cafeteria

Klostergade 37 - Århus - Tlf. 12 14 16
Selvbetjening - veltillavet mad
Dagens middag og lækkert smørrebrød
til rimelige priser
Benyt vore selskabslokaler

Forkort rejsen med en lommeroman
fra ...

Bruunsbro Kiosken

ved P. Pedersen
Bruunsbro 7 - Århus - Tlf. 12 13 22
Aut. tipsforhandler

Stedet for moderne hårpleje - så ...

ULLA Salonen

ved Tove Christiansen
Silkeborgvej 144 - Århus - Tlf. 15 84 57
Alt i sidste nye frisurer samt hårtoppe

Vi handler i ...

BOKA OST

ved Preben Jensen
Grønnegade 41 - Århus - Tlf. 13 56 74
Aldtid 1. kl.s vellaagrede oste,
til konkurrencedygtige priser

Vi handler i ...

» E K K O «

Vin- og Tobaksforretning

ved M. Christensen og G. Laursen
Tampersdalsvej 1 - Århus - Tlf. 16 44 46
Stort udvalg i tobakker - cigarer - piber
Vine og spirituosa - Ekstrafin kaffe

MEJERIUDSALGET

v/ B. SKYTTE
Mejlgade 93 - Århus - Tlf. 13 53 21
Alt i 1. kl.s mejeriprodukter samt lækkert
brød, kager, øl og sodavand

HJØRNE-KIOSKEN

v/ Poul Schmidt
Hj. Munkegade/Samsøgade - Århus
Aviser - uge- og månedsblade - tele-
grammer samt tobaksvarer og konfekturer
Tlf. 13 00 75

Tal først med ...

**Arbejder Spare- og Lånekassen
for Aarhus og Omegn**

7 kontorer i Århus-området

Spar momsen - gå til

TONY's HERREMAGASIN

Fr. Allé 50 - Århus - Tlf. 13 00 45
Det store udv. i benklæder - skjorter -
strikkvarer samt lingeeri til far og søn.
NB! 10 pct. rabat til
jernbanens funktionærer

Tobaksforretningen

ved N. Wenstrup
Skovvejen 48 - Århus - Tlf. 13 22 13
Alt i tobak - vine - spirituosa
Stort udvalg i rygeartikler

Følg Gulf-strømmen til

GULF service

ved K. og E. Lillelund
Harald Jensens Plads - Århus
Tlf. 13 43 31

**benzin - olie - vask - smøring
autotilbehør**

1. kl.s autoreparationer udføres

CHERI BLOMSTER

Nørre Allé 41 - Århus - Tlf. 12 08 46
Alt indenfor
blomster - dekorationer - buketer - kranser
Vi sender gerne for Dem

Vi mødes i

E-B-M

og BUKSEKÆLDEREN

Østergade 1 - Århus - Tlf. 12 17 77

HARRIS BAGERI

ved Harris Thorsen
Vesterbrogade 22 - Århus - Tlf. 12 35 84
Det lækreste brød og kager
Spec.: prøv vor fødselsdagskringle
Åbent hverdage til kl. 21 - Åbent søndag

LAU's Strikkevarer

Frederiksgade 47 - Århus - Tlf. 13 38 38
Det store udvalg i »Traicel« golfere
og jumpere, strik-kjoler
samt børne-strikvarer
Topkvalitet til billige priser

HAVANNA-MAGASINET

ved Astrup Christensen
Mejlgade 67 - Århus - Tlf. 12 59 69
Cigarer - Tobakker - Vine - Spirituosa
samt stort udvalg i rygeartikler

Vi handler i ...

MEJERIUDSALGET

ved A. J. Nielsen
Jerichausgade 3 - Århus - Tlf. 13 47 24
Alt i 1. kl.s mejeriprodukter
samt øl og sodavand

Specialforretning i autoudstyr

» B I L E N «

ved Ole Kirk
Jægergårdsgade 140 - Århus
Tlf. 12 51 13
Vi har et stort udvalg i racerudstyr som:
Dobb. karburatorer - omdrejningstællere
- ure - spejle - lydæmpere m. m.

MEJERIUDSALGET

Niels Juelsgade 58 - Århus
Telefon 16 91 87
Alt i 1. kl.s mejeriprodukter
samt lækkert brød og kager
øl og sodavand
Ny indehaver: Bæk Pedersen

**Den elegante frisure er fra
damefrisørsalonen »LILLY«**

ved Anita Nielsen
Rudolf Wulffsgade 4 - Århus
Alt indenfor moderne hårpleje
Tlf. 14 36 62

Vi handler hos

købmand Børge Arendtsen
Strandvejen 30 A - Århus - Tlf. 12 47 40
SPIRITUOSA samt TOBAKSVARER
1. kl.s kolonial - konserver - vine

Fra dagbogen

Esbjerg den 29. oktober. Ved 16-tiden afsporedes et Mh rangerloko på havneterrænet i Esbjerg. Det tog 5 timer at få maskinen på spor igen.

Halskov den 30. okt. Bilfærgen »Knudshoved« gik i morges på grund ved Halskov havn og ødelagde kablet til fyret »Tyren«, der kom ud af drift. Ved udsejlingen fra havnen var færrens rormaskine ved en forglemmelse ikke sat til. Færgen kom flot ved egen hjælp og havde ingen skade taget.

Pederstrup den 5. november. En lastbil kørte i formiddag ind i siden på toget fra Svendborgs motorvogn. Toget blev på sporet, men bilen blev slynget langt væk. Ved sammenstødet blev chaufføren kastet ud fra bilen inden dens førerhus blev trykket sammen. Han blev indlagt på sygehuset med kvæstelser i ryggen. Toget kunne kort efter fortsætte mod Odense.

Nørreport den 9. november. Et skinnerud opdagedes kl. 9.20 i tunnelens spor 3. Der opstod derved en række af togforsinkelser. Af hensyn til rejsende, der skulle videre med togene fra København, måtte disse tilbageholdes i ca. 20 min. Kl. 12.36 blev sporet meldt klar igen.

Fredericia den 22. november. Togfører C. O. R. Pedersen, Nyborg, blev i aften ramt af et rangerloko, da han ville gå over sporet ved perron 3. Han pådrog sig svære kvæstelser i hovedet.

Nordhavn den 26. november. To af kabelkolonnens ekstrafolk, P. G. Kanto og L. A. S. Olsen, blev ved 7.30-tiden påkørt af et kystbanetog på strækningen mellem Svanemøllen og Nordhavn. De var begge dræbt på stedet.

Nyt fra udenlandske baner

England

De engelske statsbaner er næsten førende i Europa på visse transportområder og i hvert fald langt foran DSBs ledelses dispositioner. Det sidste nye er den såkaldte Freightliner-transport, hvor varer i store transportbeholdere fragtes fra dør til dør via bil-bane-bil.

Der findes allerede i dag terminaler spredt over hele England, og services er så perfekt, at BR i sin tryksag om Freightliner-service kan skrive: Pas på med advis til Deres kunder — freightliner er hurtigere end brevposten.

Se det er sager!

Israel

Man vil fremskynde konstruktioner af jernbanen mellem Middelhavet og det Røde Hav via Negevørkenen. Banen skal kompensere for den trafik, Israel ikke kan få gennem Suez-kanalen, og den skal trafikeres af hurtige containertog.

Schweiz

Rangerbanegården i Schaffhausen skal udbygges så den kan betjene mindst 400 godsvogne i døgnet.

★★★

Hvor de schweiziske statsbaners nord-sydgående banestrækninger til og fra Italien via Sct. Gotthard fører over Chiasso, har man i en næsten oval dal bund placeret en godsbanegård med i alt 120 km skinner. Denne godsbanegård er nu blevet udstyret med et moderne sikringsanlæg, der omfatter 510 sporisolationer, 213 sporskifter, 350 rangersignaler og 18 hovedsignaler; anlægget er af fabrikat Siemens.

Med det nye anlæg kan man afvikle den stadig stigende godstrafik gnidningsløst fra en kommandopost, hvor man på to betjeningspulte dirigerer den interne trafik på godsbanegården, og på en tredje betjeningspult dirigerer fjerntrafikken.

Nordsjælland

P. NORDSTEN A/S
Landbrugsmaskinfabrik
HILLERØD

HOLGER JENSEN
Entreprenør
Højdevej 2 - Frederikssund
Tlf. 1887

P. M. PETERSEN
Frederiksgade 8
Tlf. Hillerød *26 14 70

WILH. PEDERSEN
statsaut. elektrisk installatør
Jernbanegade 11 - Frederikssund
Tlf. (03) 31 25 00

Holbæk

Holbæk Eksprestrykkeri I/S
Alt i moderne bogtrykkeri
Algade 22 - Tlf. 43 10 30

Trier Pedersen
Algade 45 - Holbæk
Tlf. (03) 43 01 99

Hovedbanegårdens restaurant

Århus C

Rich. Pedersen - Tlf. (06) 12 02 26

DRAGFRFORENINGEN
besørger flytningen - forsender rejsegods

Dragerforeningen Aarhus Hovedbanegård

Tlf. (06) 12 12 53

Århus

Tandlæge
V. Nellemann Posch
Hvidkløvervej 12 – Århus
ved universitetet
Tlf. 16 23 14
Konsultation efter aftale

KØD, FLÆSK OG PÅLÆG
så . . .
SLAGTERFORRETNINGEN
Bissensgade 1 – Århus – Tlf. 12 80 20
1. kl.s kvaliteter
– til den rigtige pris

Vi handler i
MEJERIUDSALGET
ved Henning Sørensen
Marstrandsgade 3 - Århus - Tlf. 12 47 81
Alt i 1. kl.s mejeriprodukter
Brød - Øl - Sodavand

»FAVORITEN«
Nørregade 37 – Århus – Tlf. 12 74 25
God daglig madpakke
samt lækkert smørrebrød
Selskabssmørrebrød leveres på bestilling
Husk automaten om aftenen

Vi handler i
MEJERIUDSALGET
ved P. E. Nielsen (ny indehaver)
Ørumsgade 14 - Århus - Tlf. 14 36 19
Alt i mejeriprodukter - Øl og vand

»SOFT ICE«
ved E. Fredlev Madsen
Ing. Plads 1 B – Århus – Tlf. 12 82 25
Stort udvalg i
CHOKOLADE – KONFEKTURE
samt **GAVEÆSKER**
Prøv vor lækre soft-ice

MARSELIS KONFEKTURE
ved Magda Jensen
Dalgas Avenue 27 – Århus – Tlf. 12 36 70
1. kl.s lækkert BRØD og KAGER samt
stort udvalg i hjemmelavet chokolade og
konfekturer. Åbent hverd. 7–21, sønd. 7–19

MODE – SNIT – KVALITET – så . . .
Kjolesalonen KNAPPEN
ved frk. A. Petersen
Ålborggade 22 – Århus – Tlf. 13 38 85
Vi syr også gerne af Deres eget stof

SAMSØGADES BAGERI
ved L. Petersen
Samsøgade 80 – Århus – Tlf. 12 16 14
1. kl.s lækkert brød og kager
samt chokolade og konfekturer
Bestilling på dessert-is modtages

HANS KVISTs EFTF.
ved Knud Larsen
Nørre Allé 17 – Århus – Tlf. 13 68 66
Alt i årstidens frugt og grønt

Vi handler i . . .
MEJERIUDSALGET
v/ E. Bech Thøgersen
Skanderborggade 27 – Århus
Telefon 14 38 13
Alt indenfor 1. kl. mejeriprodukter
Øl og sodavand samt lækkert brød
og kager

Vinduespolering – så . . .
HUSTEDS POLERING
Århus – Telefon 12 14 10
1. kl. arbejde udføres til rimelige priser
Vi kommer overalt . . .

MEJERIUDSALGET
v/ Bay Petersen
Thorvaldsensgade 19 – Århus
Telefon 12 26 49
Alt i 1. kl. mejeriprodukter
Øl og sodavand samt lækkert brød og
kager

Lad rense hos . . .
POLY-RENS
Ålborggade 26 – Århus – Tlf. 12 41 75
Det moderne renseri
Husk vor strømpebær:
5 par nylonstrømper kr. 10,-
3 par crepestrømper kr. 10,-

Skånsom og ren vask – så . . .
NY-VASK
Frederiksgade 1 – »Centrum« – Århus
Våd vask – Tør vask – Rulle vask
Arbejdstøj er vort speciale
B. Nedergård (ny indehaver)
Tlf. 12 15 04

A. BRANDGAARDS BAGERI
Holbergsgade 11 – Århus
Tlf. 12 21 23
Alt i 1. kl.s lækkert brød og kager
Best. modtages gerne

Stedet for moderne hårpleje – så
Salon »LIS«
ved Lis Kristensen
Ndr. Strandvej 95 – Risskov
Tlf. 17 85 50
Alt indenfor sidste nye frisurer . . .

MØNT-VASK
Vask når De vil – åbent hele døgnet
også lørdag og søndag
6 kg vask kr. 6,00
inkl. tørring, sæbe og moms
Oddervej 91 – Højbjerg – Tlf. 27 02 34

Stedet for moderne hårpleje – så
Salon »Bica«
Rosenvangs Alle 174 - Højbjerg
Telefon 27 05 39
Gode parkeringsmuligheder
Spec.: Formskæring - Hårtoppe

**MORSØ AUTOLAKERING
OG OPRETNING**
Vibyvej 92 - Åbyhøj - Tlf. 15 58 59
Rustarbejde - nye paneler - polering
voks - heloplakering - Reparation af lak
Rimelige priser - Tilbud gives uden forb.
Denne annonce giver 10 pct. rabat

Beder

Følg Gulf-strømmen til
GULF service Beder
ved Frantz Bugajski
Kirkebakken 1 – Tlf. 18 03 11-285
benzin – olie – vask – smøring
autoudstyr – dækservice
Quick-service udføres
på moderne apparatur

Harlev

**SPECIALFORRETNING
FOR HUSHOLDNINGSMASKINER**
bedste service – hurtigste betjening
største pris på Deres brugte
den største kontantabat
de bedste afbetalingsbetingelser
Brdr. Johansen
Vestervej 5 – Harlev – Tlf. (18 51 11) 378

Hold dig i form

15-20 minutters daglig motion

Et menneske, der aldrig har interesseret sig for sin fysiske tilstand, har samme muligheder for at komme i god kondition som den sportsmand, der i sin tid var på toppen inden for sin idrætsgren. Det er nu almindelig fastslået, at en god fysisk træningstilstand er et af de bedste værn, man har mod hjerte-kredsløbssygdomme, og da der året igennem kun går 20 minutter mellem hver gang en dansker rammes af en blodprop i hjertet, er der grund nok til at holde sig i form. Midaldrende mennesker har i øvrigt stor glæde af fysisk aktivitet, idet det viser sig, at hvis de dyrker motion, kan de, selv om de har passeret de 60, fortsat have en kondition som en utrænet 25-årig.

Det må dog være meget rart for en 60-årig at være lige så udholdende som en 25-årig. Det er jo noget i den retning, man kan nå ved en halv times konditionstræning dagligt. Endvidere kan man sige, at det daglige arbejde bliver en mindre belastning, hvorved man får et større overskud til fritidsbeskæftigelse. Motion kan hjælpe os til at være mindre trætte, mere veloplagte. I øvrigt er af betydning, at der, når man lever i et velindrettet samfund som vort, findes områder som f.eks. idrætspladser, hvor man kan lade kræfterne få frit spil. Endelig er der også forebyggelsen af hjertesygdommene. Selv om rygevaner, kost og meget andet spiller en rolle, viser mange undersøgelser, at de stillesiddende kan være op til seks gange så udsat for blodpropper som mennesker, der driver motion. I en tid, hvor der stilles så få fysiske krav til os i det daglige arbejde, er det nødvendigt i fritiden at gøre fysisk aktivitet til en af sine fornøjelser.

Drivatbanenyt

VGJ. Grindsted den 4. november. En varebil kørte kl. 16.50 ind på overskæringen på Sdr. Ommevej og blev påkørt af skinnebusen fra Varde. Føreren af bilen, en 57-årig arbejdsmand, var dræbt på stedet.

TKVJ. Hejnsvig. Under arbejdet med skinneoptagning på den nedlagte Troldhedebane blev en arbejder påkørt af arbejdstoget. På sygehuset konstateredes det, at han var sluppet nogenlunde heldigt fra uheldet.

Skagensbanen

Banen havde sidste driftsår et underskud på 445.391 kr. Antal kørte person/km var steget med 46.000 km, hvilket havde givet en indtægtsstigning på ca. 153.000 kr. Godsbefordringen havde givet en mindreindtægt på ca. 102.000 kr. Sporudvekslingen er i år fortsat fra Strandby til Frederikshavn, hvor man nu er helt færdig. Hulsig station er ombygget. Det vedtoges at sælge Næstjert station, men den vil fortsætte som trinbræt. I årets driftsunderskud er indeholdt 84.000 kr. i afskrivning på rutebiler.

Hjørring Privatbaner

Banens driftsunderskud steg 176.000 kr. til 374.313 kr. Medvirkende hertil var færgerne »Skagerak«s forlis i efteråret 1966. Der kan nu spores en bedring i trafikken til og fra Norge. Banen har søgt om tilladelse til at indstille driften på omnibusruten Hjørring-Astrup fra 1. juni 1969.

Kjellerupbanen i Ukvidation

Banen har solgt otte stationsbygninger for 1.004.500 kr., spormateriellet gav 400.760 kr., rullende materiel solgtes for 28.755 kr. og tre af banens fire rutebiler for 69.800 kr. Banearealerne vil først blive solgt til foråret. Driftsresultatet i banens sidste driftsår viste et underskud på 417.410 kr. mod 354.731 året før. Der er oprettet person- og godsstation i Kjellerup. DSB har over-

Julegave . . .

Jernbane-Bladets Særtryk

V. E. Johansen
Erindringer fra GDS og HHGJ
44 sider. 30 illustrationer. Kr. 6,00

Nordbanen 100 år. 1965
32 sider illustr. Kr. 2,00

Nyborg-Middelfart 100 år. 1966
U D S O L G T

Århus-Hammel-Thorsø Jb. 1902-1956
U D S O L G T

Fredericia-Århus 100 år. 1968
24 sider illustr. Kr. 2,00

Alle priser er inkl. moms og porto

Indsend beløbet på det, der ønskes til

postkonto 6 00 82
Jernbane-Bladet - 2650 Hvidovre

Kolding

Tøndervejs Brødudsalg
ved Inger M. Sørensen

Tøndervej 60 - Kolding - Tlf. 2 02 75

1. kl.s lækkert brød og kager
samt chokolade og konfekturer
Bestilling på dessertis modtages

BP-njærnet

ved Hans Richard Jensen
Fredericiagade 42 - Kolding
Benzin - Olie - Vask - Smøring
samt stort udvalg i autotilbehør
Quick-service udføres - Tlf. 52 62 45

Ind til . . .

CALTEX service

ved Erling Mulbjerg

Vesterbrogade 54 Fredericia
Tlf. 92 25 41 . 92 48 92

Benzin - Olie - Vask - Smøring - Autoudstyr
Udvidet Quick-service udføres af fagfolk

. . . og pengene sætter vi i

ESBJERG AFDELING

Tlf. (051) 2 68 11

Aalborg

Vi handler hos

DAM NIELSEN

Bageren i Korsgade 28
Ålborg - Tlf. 12 02 95

1. kl.s lækkert brød og kager
Åben søndag

ESSO SERVICENTER

v/ Ole Overgaard
Sønderbro 24 - Tlf. 13 40 23 - Ålborg
Benzin - Olie - Autodiesel - Smøring
Vask - Batteriservice m. m.

MEJERIUDSALGET

ved Sv. Vestergård
Sjællandsgade 55 - Ålborg - Tlf. 12 54 86
Alt i 1. kl.s brød - øl og sodavand
Bestilling på dessert-is modtages

Købmand Henning Christensen

hj. af Sjællandsgade-Langelandsgade
Ålborg - Tlf. 12 56 39
Alt i kolonial - konserver
vine - spirituosa samt tobaksvarer
Prøv vor fine kaffe

MEJERIUDSALGET

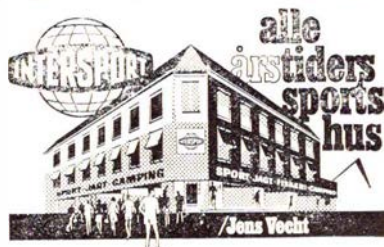
ved K. Thomsen
St. Blichersgade 12 - Ålborg
Tlf. 12 54 87
Alt i 1. kl.s mejeriprodukter
Øl og sodavand samt brød og kager

B. P. SERVICE

v/Aa. Kristensen
Jyllandsgade 10 - Ålborg - Tlf. 13 48 56
Benzin - Olie - Vask - Smøring
1. kl. service udføres

A/S NORVIN & LARSEN

Ingeniør- og
Entreprenørforretning
- udfører arbejder for DSB
Guldbæk - Godthåb Jylland

Hj. af Jernbanegade og Vingårdsgade
Telefon 12 34 56

Vi handler i . . .

TOBAKSFORRETNINGEN

ved Jens Chr. Eskildsen
Østerbro 20 - Ålborg - Tlf. 12 68 38
Stort udvalg i
cigarer - tobakker - vine - spirituosa
samt rygeartikler

J. Høgaard Michaelsen

Ålborg Møbellakereri
Korsgade 37 - Tlf. 12 16 92

Fodtøj for hele familien - så

KIKI-FODTØJ

ved L. Christensen
Hadsundvej 12 - Ålborg - Tlf. 12 13 92

KOLONIALFORRETNINGEN

v/ O. Dahl
Signalvej 8 - Ålborg - Tlf. 12 09 52
1. kl. kolonial - konserver - vine -
spirituosa samt tobaksvarer
Ekstrafln kaffe

Vi handler hos . . .

BAGEREN I KORSGADE

v/ Egon Larsen
Korsgade 28 - Ålborg - Tlf. 12 02 95
1. kl. lækkert brød og kager
Åben søndag . . .

Nørresundby

Forkort rejsen med en lommeroman
fra . . .

Vestbyens Kiosk

ved H. Andersen
Vestergade 67 - Nr. Sundby - Tlf. 12 97 41
Dag-, uge- og månedsblade
samt telegrammer og papirartikler

SHELL service

ved Carl Jensen
Thistedvej 119 - Nørresundby
Tlf. 17 20 07
benzin - olie - vask - smøring
samt stort udvalg i autotilbehør
Vort speciale er dækservice

Vi handler i . . .

Bakkekiosken

ved Mogens Eriksen
Forbindelsesvejen 115 - Nørresundby
aviser - uge- og månedsblade
samt telegrammer og papirartikler
Tlf. 17 26 88

Nørresundby

VIKTUALIEFORRETNINGEN

v/ B. Winther Kristensen
Gl. Kongevej 19 - Nørresundby
Telefon 12 29 15
Alt i hjemmelavet pålæg - salater -
delikatesser samt varme retter . .
Smørrebrød leveres på bestilling

Brønderslev

Vejen til bedre service . . .

BP Jernbanegade

ved Jørgen Pedersen
Brønderslev - Tlf. 82 06 11
Stort udvalg i autoudstyr

Hjørring

ISAGER BLOMSTER

Strømgade 4 - Hjørring
Telefon 465

Vi handler i . . .

BONBONNIEREN

v/ Erling Thomsen
Østergade 4 - Hjørring - Tlf. 1535
Stort udvalg i chokolade og konfekturer
Specialitet: Gaveæsker

Vær »moderigtig« klædt i tøj fra

BETTINE MODE

ved Else Marie Andersen
Østergade 54 - Hjørring - Tlf. 3694

BRØDUDSALGET

ved Elly Bolet
Vendelbogade 2 - Hjørring - Tlf. 2573
1. kl.s lækkert brød og kager
samt chokolade og konfekturer
Bestilling på is modtages

Skagen

Vær moderigtig klædt
i tøj fra . . .

PRETTY DRESS

Sct. Laurentivej 57 - Skagen
Tlf. 44 31 32
Specialforretning for »ungt tøj«

Vi kører til . . .

TEXACO service

Skagavej - Skagen - Tlf. 44 30 15
Quick-service udføres
stort udvalg i autotilbehør

taget banens tidligere rute Silkeborg-Kjellerup-Viborg, og har oprettet en ny rute Kjellerup over Lemming til Silkeborg.

Banens hidtidige personale var opsagt til fratræden 31. marts i år, men banen har forpligtelser overfor 16 pensionister og udreder pr. måned 19.865 kr. til disse. Til sin tid må man købe en livrente for at opfylde forpligtelserne overfor dem. Der er udredet 18.314 kr. til to tjenestemænd, som man har frikøbt sig for.

Ved opgørelsen 1. september havde likvidationsudvalget haft indtægter på 253.403 kr. og udgifter på 135.643 kr., altså et overskud på 127.760 kr.

Banens materiel blev købt af et firma i Horsens. Tre skinnebusser og to påhængsvogne kørte samlet fra Silkeborg til ophugning i Horsens. Tilbage blev loko SKRJ nr. 8, der står fint og velpudset i remisen i Silkeborg, en motorvogn, seks lukkede og en åben godsvogn samt en sneplov, der alt skal ophugges. Loko nr. 8 blev i 1953 købt fra VNJ, hvor det også havde nr. 8. Det var leveret fra Henschel i 1925.

Skinner og sveller, der er købt af et firma i Odense, bliver ikke fjernet på traditionel måde, idet man først fjerner skinnerne, der slæbes sammen af en traktor for derefter at blive kørt til Odense på lastbiler. Det hele skal være fjernet inden 1. april 1969.

NPMB i likvidation har sidst holdt generalforsamling i 1965. Når man ikke kan få likvidationen sluttet, skyldes det matrikulære vanskeligheder i nogle få sager. Alt er solgt, alt er betalt, men når de foran meddelte sager kan ventes sluttet, kan ingen oplyse noget om.

NKJ eksisterer stadig på en afsides plads på havnen i Nakskov. De sidste skinnebusser er solgt til en lokal produkthandler, som ikke har afhentet dem.

Det ventes at TKVJ-strækningen Kolding til amtsgrænsen vil kunne åbnes som natursti til april næste år, når sporet er fjernet.

Bånd og atter bånd

Fra afprøvningsafdelingen for gængse lyd bånd

Den 27. november 1964 blev grundstenen lagt til BASFs nye magnetbånd-fabrik i Willstätt ved Kehl a/Rhein i Sydtykland.

Det stigende behov for lyd bånd og tekniske magnetbånd nødvendiggjorde bygningen af den nye fabrik i Willstätt, der kan betegnes som verdens mest moderne i sin art. Med en byggetid på halvandet år skabtes det hele fra bar bund. Det havde den fordel, at alle bygninger, veje og ledningsanlæg fra starten kunne planlægges i overensstemmelse med kravene til rationel drift. Man kunne indordne produktionen fra råvaren til det færdige magnetbånd i hensigtsmæssig fremstillingsrækkefølge forbundet med tværgående hjælpeproduktioner. Den forbavsende korte byggetid blev muliggjort ved en omhyggelig planlægning, et forbilledligt samarbejde mellem de deltagende firmaer og gennem en konsekvent koordinering og overholdelse af alle byg-

ge- og montagerterminer, hvor også BASFs regnecentralers computer gjorde sin indsats.

Valget af fabrikkens beliggenhed skete ud fra flere synspunkter: Der skulle være tilstrækkelig vandforsyning, ligesom der måtte være muligheder for hensigtsmæssige kloakeringsforhold, den trafikale beliggenhed måtte være god og mulighederne for at skaffe tilstrækkelig arbejdskraft i den nærmeste omegn var også en af forudsætningerne.

Og det vigtigste krav ved magnetbåndfremstilling, så støvfrie lokaler som muligt, lod sig lettere realisere i Willstätts rene luft end i et normalt industriområde.

Magnetbånd til databrug o. a.

Den nye BASF-fabrik i Willstätt fremstiller ikke blot lyd bånd til amatørbrug, men frem for alt magnetbånd til

Fredericia By's og Omegns Spare- og Lånekassen

Telefon (05) 92 37 11

Vor leverandør er . . .

›KÆRNEHUSET‹

ved J. Kristensen

Havnevej 8 – VEJLE – Tlf. 82 60 10

Vi fører alt i årstidens frugt, grønt og
B L O M S T E R

Silkeborg

NY KLINIK
Kirsten og Eigil Morsbøl
Tandlæger
Torvet 9 - Silkeborg - Tlf. 82 58 52
Konsultation efter aftale

SILKEBORG SPAREKASSE
Tlf. (06) 82 52 66 - Postgiro 7863
Mandag, tirsdag og onsdag 9.30-16.00
Torsdag 9.30-17.00
Fredag 9.30-17.00 og 18.00-19.30

Vi anbefaler et besøg i
Banegårdsrestaurationsen
ved Henning Pagel Hansen
Silkeborg - Tlf. 82 07 17
Hurtigt og godt spisested . . .
NB. Husk vor nye pølse- og Grill-bod
udenfor.

Vi spiser på . . .
K F U M
Restaurant og pensionat
Nygade 25 - Silkeborg - Tlf. 82 08 21
Et godt madsted . . .
Ny vært: E. Mogensen

DORTHE KOLONIAL
v/ Dorthe Gammelgaard
Jernbanevej 35 - Silkeborg
Alt i kolonial - konserves - vine -
spirituosa samt tobaksvarer . . .
Prøv vor ekstrafine kaffe
Tlf. 82 14 55

Gå til specialisten . . .
SILKEBORG LÅSE-SERVICE
H. Sørensen
Fredensgade 21 - Telefon 82 24 32
Alt indenfor låse-, pengeskabs- og box-
nøgler kopifræses fra dag til dag
Postordrer ekspederes

MOBIL Service
ved Ferm Olsen
Vestergade 51 - Silkeborg - Tlf. 82 59 70
AI Service udføres af faguddannet perso-
nale. Spec.: Undervognsbehandling

Stedet for moderne hårpleje . . .
STJERNE Salonen
ved Jens J. Jensen
Frederiksberggade 17 - Silkeborg
NB. Mandag åbnes kl. 13

Vejen til bedre service
BP service
ved Tage Kølkær Jensen
Vestergade 75 - Silkeborg - Tlf. 82 54 55
benzin - olieskift - vask - smøring
samt stort udvalg i autotilbehør

Ringgaardens Chokolade
ved Anna-Marie Rasch
Nylandsvej 23 - Silkeborg
Tlf. 82 23 58
Stort udvalg i chokolade - konfekturer
samt gaveæsker
Bestilling på dessert-is modtages

Randers

DAMESALONEN
ved Bent Carlsen
V. Altanvej 39 - Randers - Tlf. 42 27 18
1. KL. MODERNE HÅRPLEJE

Tandlæge
ASBJØRN JUHLERT
Kompagnihuset
Burschesgade 12 - Randers
Telefon 42 03 50
Konsultation efter aftale

Forkort rejsen med en lommeroman fra
LERVANGENS KIOSK
ved I. Clemmensen
Lervangen 56 - Randers - Tlf. 42 62 25
aviser - uge- og månedsblade
samt stort udvalg i papirartikler

Vi handler i . . .
OSTEFORRETNINGEN
ved E. Carøe
Vestergade 35 - Randers - Tlf. 42 16 35
Alt i 1. kl.s vellagrede oste
samt stort udvalg i hørkram

Vi handler i . . .
MEJERIUDSALGET
ved G. Koue
Søren Møllersgade 31 - Randers
ALT I 1. KLS MEJERIPRODUKTER
Tlf. 42 21 04

Hadsundvejens
BLOMSTERGARTNERI
Hadsundvej - Randers

Randers

CALTEX Service
ved Bjarne Fuks
Viborgvej 46 - Randers - Tlf. 42 64 75
Benzin Olie Vask Smøring Dækservice
Stort udvalg i autoudstyr
Quick-service udføres

Vi handler hos
slagtermester Bjarne Mikkelsen
(Svend Laursens efft.)
Mariagervej 93 - Randers - Tlf. 42 51 49
1. kl.s kød, flæsk samt hjemmelavet pålæg
Ekstrafin medister

TEXACO Service
ved Robert Sørensen
Hj. af Clausholmsvej/Kristrupvej
Randers - Tlf. 43 17 01
Benzin - Olie - Vask - Smøring
samt stort udvalg i autoudstyr
Quick-service udføres

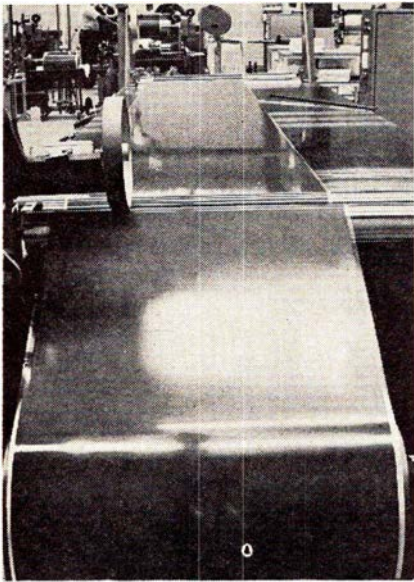
PER KJELDEN
Urmager og optiker
Vestergade 70 - »Vesterport«
Tlf. 42 70 04 - Randers

Vi handler i
NYVEJS FRUGT OG GRØNT
ved E. Nielsen (ny indehaver)
Nyvej 31 - Randers - Tlf. 42 34 87
Alt i årstidens frugt, grønt
samt blomster og buketter

Damerne går til
DAMEFRISØRSALONEN
v/ Kirsten Bloch Andersen
Støvringgaardsvej 26 - Randers
Alt indenfor moderne hårpleje samt
sidste nye frisurer - Tlf. 43 10 82

Brdr. Nielsen's
Karosseri & Autolakering
Hvedevej 22 - Randers - Tlf. 43 12 28
Alt indenfor opretning, svejsning og
lakering udføres fagmæssigt
Tilbud og overslag gives

*Gør Deres indkøb hos
vore annoncører*

Den brede foliebane med pålagt oxyd på vej gennem fabrikken

forskellige tekniske formål. Fabrikationsprocessen er i princippet den samme. Alt efter de stillede krav bliver disse bånd dog underkastet forskellige yderligere prøver. Ved computerbåndene afprøver man f. eks. hver eneste bånd i hele dets længde og bredde med hensyn til elektromagnetiske egenskaber. Ethvert bånd, der blot på ét eneste punkt ikke opfylder specifikationerne for BASF-computerbånd, bliver frasorteret.

Teknik, investering, kapacitet

Ved opbygningen af den nye fabrik blev alle den moderne tekniks muligheder udnyttet. Det gjaldt især produktionsteknikken. Her findes faktisk ikke en maskine i magnetbåndproduktionen, som ikke er specielt konstrueret til Willstätt eller i hvert fald i væsentlig grad ombygget. Det skyldes ikke bare almindelig konstruktionsglæde, men den kendsgerning, at maskiner af denne størrelsesorden overhovedet ikke fandtes på markedet. Kun et produktionsanlæg, der fremstiller enheder i maksimale mængder, og som arbejder med større hurtighed og samtidig kræver færre medarbejdere, kan stå sig i konkurrencen.

Den største vægt har man i Willstätt lagt på kvalitetskontrollen og afprøvningsne af de fremstillede bånd. Ved fabrikkens start blev der alene i afprøvnings-foranstaltninger investeret 8½ millioner kroner, deraf 5 millioner til kontrol af tekniske bånd og 3½ millioner til lydbånd.

Et hvert magnetbåndes værste fjende er støv. Derfor gjorde man fra starten alt, hvad der var muligt, for at undgå støv, lige fra den nye fabriks beliggenhed i et støvfattigt område, over støvhæmmende beplantning af fabriksområdet til indretning af støvfrie zoner i fabrikken og specialarbejdstøj til de enkelte medarbejdere.

Fabrikken er anlagt således, at man til enhver tid kan tilpasse sig markedet, og således at forskydninger i efterspørgslen af de forskellige typer inden for sortimentet ikke vil volde vanskeligheder. Der blev ved fabrikkens planlægning taget ganske specielle hensyn til denne fleksibilitet. Desuden er der ved fuld udnyttelse af alle anlæg stadig muligheder for udvidelse af kapaciteten.

Der er budgetteret med en investering i magnetbåndfabrikken i Willstätt på i alt 140 millioner kroner, hvoraf de ca. 120 mill. allerede er anvendt. Fabrikken er en ren produktionsvirksomhed uden forskning-, udviklings- og salgsafdelinger. Disse findes i hovedfabrikken i Ludwigshafen.

BASFs magnetbåndproduktion i Ludwigshafen, i Frankrig og i USA fortsætter uformindsket. Man dirigerer de europæiske magnetbåndfabrikker i en slags overregional fællesvirksomhed, således at båndene f. eks. produceres i Ludwigshafen eller Willstätt og konfektioneres og pakkes i Frankrig — eller omvendt. På den måde skulle produktionsanlæggene til enhver tid kunne udnyttes fuldtud efter markedsf forholdene.

Udviklingen i penge og procenter

Firmaet Computron Inc. i USA, der hører til BASF-gruppen, har siden foråret 1966 været drevet i fællesskab med General Electric. For at udnytte alle

muligheder på det stærkt voksende marked bliver dette foretagende for tiden stærkt udbygget. Medens man her hidtil næsten udelukkende har fremstillet computerbånd, skal det fremtidige produktionsprogram også omfatte alle andre båndtyper.

BASF-gruppen er en af verdens største industrigrupper. Af en anslået verdensomsætning i lydbånd på 2—2,6 milliarder kroner i 1969—70 regner BASF med en andel på 550 millioner kroner. Deraf skønnes 50% at falde på lydbånd, 30% på computerbånd, 10% på instrumentationsbånd og 10% på videobånd og andre specialtyper.

Denne opdeling i de enkelte båndtyper afviger fra den, man regner med i USA, selv om den nærmer sig denne. Her falder efter de tilgængelige oplysninger 26% på lydbånd, 44% på computerbånd, 22% på instrumentationsbånd og 8% på videobånd.

Den overordentlig store andel, som instrumentationsbåndene og computerbåndene tegner sig for, skyldes naturligvis bl. a. den amerikanske rumforskningens store behov.

Den samlede omsætning af magnetbånd i USA har i 1966 antagelig nået ca. 8501.000 millioner kroner. Verdensomsætningen — uden østbloklandene — anslås til 1.300—1.500 millioner kr.

De færdige spoler placeres i Rundpak med det transparente låg — klar til levering

**RANDERS
DIESEL ELEKTRO I/S**
Industribyen — Hvidemøllevej
Tlf. 43 17 30

Aut. LUCAS — C. A. V. — GIRLING SERVICE STATION
Elektrisk udstyr — Dieselin্দsprøjtningssystemer
Batterier — Bremses — Bremseforstærkere

Skjern og Omegns Sparekasse

Kontortid: 9.30—12.00 og 13.30—16.00
fredag også 18.30—20.00
lørdag lukket

TELEFON (07) 35 02 07 — GIRO 1 58 24
Stiftet 1875

Fredericia

TANDLÆGE

P. Nymann Jensen

Gothersgade 20 B-2 – Fredericia
Tlf. 92 56 53

VEEDOL service

ved Helge Søgård Jensen
Vejlevej - Fredericia - Tlf. 92 46 70
benzin - olie - vask - smøring
dækservice - spec. undervognsbehandling
Åbent fra kl. 6.45-22.00

Voldens Møbellager

v/ Sv. Aa. Nielsen
Prinsensgade 2, Fredericia, tlf. 92 10 89
Kvalitetsmøbler til rimelige priser
Stort udvalg i gulvtæpper
Vi sælger gerne på konto
1. kl. ompolstring udføres

Vi handler i...

SØNDERKJÆRS BAGERI

Indre Ringvej 51 – Fredericia
Tlf. 92 25 04
Alt i 1. kl.s lækkert brød og kager

Soft Ice Cafeteria

ved Erling Gudnitz
Vesterbrogade 31 – Fredericia
pølser - hot-dogs - is - sodavand
samt kaffe med brød
Tlf. 92 26 63

Gælder det
radio- og fjernsynsservice –
så ring til ...

LINNE MANN

Treldevej 97 – Fredericia – Tlf. 92 56 97
1. kl.s fagmæssige reparationer
udføres med 1/2 års garanti

De prisbevidste damers frisør ...

Salon TROEST

Prinsessegade 61 – Fredericia
Tlf. 92 03 77
Alt indenfor moderne hårpleje

Følg Gulf-strømmen til GULF SERVICE

v/ K. Erik Møller Jensen
Vejlevej – Fredericia – Tlf. 92 55 25
Benzin - Olie - Vask - Smøring
Autoudstyr – Quick-service udføres
NB. Vi har autogas ...

Ind til

THYLGÅRD

stedet for godt HERRE- OG DRENGETØJ
Gothersgade 17 – Fredericia
Tlf. 92 00 45 – 92 06 45

De bedste tilbud finder De hos
LANDRYS TRIKOTAGE
ved Hedvig Jensen
Nymarksvej 2 – Fredericia – Tlf. 92 18 85
Stort udvalg
indentor trikotage samt lingeri

Gør Deres indkøb i ...

»KAGEBODEN«

ved L. E. Hansen
Prangervej 72 - Fredericia - Tlf. 92 01 34
Altid 1. kl.s bagværk
Lækkert brød og kager

Købmand LEIF CHRISTENSEN

Dronningensgade 1 – Fredericia
1. kl.s kolonial - konserver
vine - spirituosa samt tobaksvarer
Prøv for fine kaffe
Tlf. 92 08 71

MOBIL service

ved J. B. Petersen
Egeskovvej 119 - Fredericia - Tlf. 92 47 14
benzin - olie - vask - smøring
undervognsbehandling
Vort speciale: lyddæmpersystemer

LUCULLUS SMØRREBRØD

Vesterbrogade 24 – Fredericia
Lækkert smørrebrød
Selskabssmørrebrød - Anretninger
Vi bringer overalt – Tlf. 92 25 64

Vi handler i ...

RANDALSPARKENS KIOSK

ved J. Chr. Jensen
Devantiersvej – Fredericia – Tlf. 92 33 21
Aviser – uge- og månedsblade
samt papirartikler
Stort udvalg i billigbøger

Fredericia ny Tropehandel

ved Alf Bak
Sjællandsgade 56
... en forretning med liv i

De ringer – vi bringer

ELITE SMØRREBRØD

6. Julivej 101 - Fredericia - Tlf. 92 51 93
Dagens middag à kr. 3,75
Daglig madpakke
samt lækkert smørrebrød
Selskabssmørrebrød og Luksusanretning
– vi har også
grill-kyllinger og forårsruller
Åbent daglig til kl. 22

ISMEJERIET

ved J. Th. Holm
Nymarksvej 32 – Fredericia
Tlf. 92 13 54
Alt i 1. kl.s mejeriprodukter
samt lækkert brød og kager
Bestilling på dessert-is modtages

Man husker,
hvor man får god kaffe ...

TE-HUSET

ved Børge Moos
Prinsessegade 31 – Fredericia
Tlf. 92 26 10

Køb kun det bedste – det gør vi

FALKEVEJS SLAGTER

ved Edith Jensen
Falkevej 22 – Fredericia – Tlf. 92 12 60
1. kl.s kød, flæsk samt hjemmelavet pålæg

WASCATOR VASK

Norgesgade 11 - Fredericia - Tlf. 92 34 54
Våd vask – Tør vask – Rullevask
Vi henter og bringer

Trimmesalonen »POLA«

Hj. af Jyllandsgade/Dronningensgade
Alle racer (også krydsninger) modtages til
klipning, trimning og bad
Ruth Ravn
Fredericia – Tlf. 92 29 21

RESTBODEN

Sjællandsgade 21 – Fredericia
Tlf. 92 44 21
Etvæld af billige stofrester i alle kvaliteter
Vi fører BURDA Snitmønstre

Rutebilnyt

DSB anlægget på Ådalsvej

blev taget i brug den 23. september. Dermed er et længe næret ønske for DSBs rutebilvæsen i Hørsholm gået i opfyldelse. Forholdene på stationen på Frederiksborgvej var i de seneste år præget af yderst trange vilkår til afvikling af driften. Det nye anlæg har garageplads til 16 busser, men det er samtidig meningen at samtlige Nordsjællands 22 DSB busser skal betjenes på de nye værksteder i Hørsholm. Der er også fire vaskepladser, et karrosseri-værksted og en spulebro, og dertil kommer gode kontorer og forhold for

mandskab og kontorphonale, et driftslederkontor og et tidssvarende ekspeditionskontor.

Anlægget er udstyret med de mest moderne hjælpemidler, og dette skulle komme ikke alene DSB-personalet, men også rutebilernes mange passagerer til gode, bl. a. i form af opvarmede busser på de tidlige morgenture om vinteren og en høj vedligeholdelsesstandard.

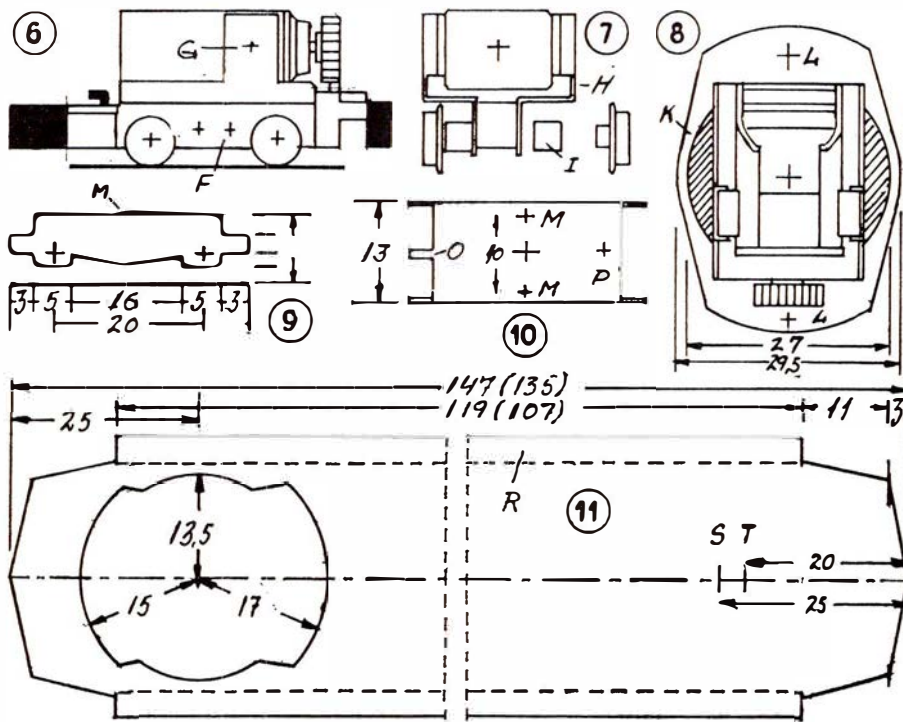
Køge rutebilstation

Den 7. oktober blev den nye rutebilstation i Køge taget i brug. Det er Køge-Ringstedbanens tidligere lokalstation, der er omdannet til rutebilstation. Hidtil måtte DSB-busserne benytte den meget snævre Nørregade for at komme til og fra torvet i Køge, hvor rutebilerne havde holdeplads.

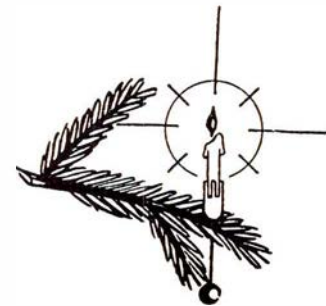
DSB har modtaget bus nr. 700 fra Volvo. Den første Volvo bus blev modtaget i 1948 af nuværende gdr P. E. N. Skov, der dengang var rutebilchef.

Efter lukningen af samtlige fynske privatbaner, trafikeres øen nu af 78 bilruter, hvoraf DSB kører på 48 af ruterne.

På grund af for ringe benyttelse af busruten Kongevej-Kirkelte-Karlebo i Nordsjælland, har DSB fået tilladelse til at indstille kørselen på denne rute.

Arbejdstegning II til skinnebus

Model-Jernbane

Vi bygger et skinnebustog (II)

Sidste gang talte vi om fremstillingen af tagene til skinnebustogets to køretøjer, og denne gang skulle vi fortsætte med tagenes detaljer. Men vi har fundet det rigtigst denne gang at tale om fremstilling af det væsentligste af det hele. Næmlig fremstillingen af motorbogi og undervognene.

Motorbogi

Motorbogiens fremstilling sker i tre tempi, der billedmæssigt er skildret i fig. 6, 7 og 8.

Fig. 6 forestiller den demonterede underdel af Jouef's smalsporloko V 10,

ARNOLD *rapido*

SPOR N = 9 m/m / skala 1:160

Den lille modeljernbane med de store muligheder

MEKANIK

Vesterbrogade 200 Tlf. (01) 31 63 07
1800 København V.

NYHED

L G B
Havebane
1 : 22

Vejle

VEEDOL Service

ved Arne Vindbjerg Petersen
Kolding Landevej 62 - Vejle
benzin - olie - vaske - smøring
autoudstyr

Vort speciale: undervognsbehandling
samt alt i reparationer
Telefon 82 75 78

TINGLEFF OPTIK

Søndergade 10 - Vejle - Tlf. 82 12 85
Specialist i synsprøver
samt tilpasning af briller
eksam. optiker

Lad vaske i ...

REKORD VASK

ved Robert Dalsgaard
Havnegade 9 - Vejle - Tlf. 82 19 10
Våd vask - Tør vask - Rullevask

Det store udvalg i trikotage
finder man i ...

TEXTILHUSET

Vestergade 24 - Vejle - Tlf. 82 83 42

Vi handler hos ...

SLAGTER MAGAARDs EFTF.

ved Leif Jørgensen
Søndergade 27 - Vejle - Tlf. 82 27 00
Altid 1. kl.s kød, flæsk samt hjemmelavet
pålæg

Forkort rejsen med en lommeroman fra
VEJLE KIOSK

v/ H. Piepgrass
Kirkegade 3 - Vejle - Tlf. 82 00 51

Vi handler hos ...

BAGERMESTER REGNAR PAPE ANDERSEN

Ladegaards Eftf.
Gormsgade 26 - Vejle - Tlf. 82 13 09
Alt i 1. kl.s lækkert brød og kager
Bestillinger modtages

Vi går til ...

HERREFRISØRSALONEN

ved Linding Christensen
Vesterbrogade 53 - Vejle
Tlf. 82 77 82
1. kl.s moderne hårpøje

Vi handler i ...

FRUGTBØRSEN

v/ P. Poulsen
Koldingvej 22 - Vejle - Tlf. 82 06 22
Alt i årstidens
frugt - grønt - konserves
samt stort udvalg i vellagrede oste

Horsens

Stedet for moderne hårpøje ...

Salon PIA

ved Vika Kloster
Allégade 42 - Horsens - Tlf. 62 85 70
Alt i sidste nye frisurer

HORSENS BANK

Aktieselskab
Søndergade 18-20 - Horsens
Telefon *2 12 00

ind til ...

ESSO Servicenter

ved P. Stengaard
Bjerrevej 99 - Dagnæs - Tlf. 62 85 51
Benzin - olie - autogummi - autoudstyr
Quick-service udføres

Stjernholmsgades Skotøjsreparation

ved Børge Hansen
Stjernholmsgade 10 - Horsens
Alt indenfor 1. kl.s reparationer udføres

KØBMAND BRØNDUM

Vesterbade 58 - Horsens - Tlf. 62 50 45
Stort udvalg i kolonial - konserves -
vine - spirituosa samt tobaksvarer
EXTRAFIN KAFFE

Landbosparekassen i Horsens

Rædersgade 5 - Tlf. 62 12 22
Åben 9-12.30 og 14-16
fredag tillige 18-19.30. Lørdag lukket

Hallo - hallo - mangler De brød til
kaffen? - Så prøv at smage vort lækre
brød. De vil sikkert synes om det - og
sige det er kræst.

BRØDUDSALGET

v/ Gunnar Jacobsen
Emil Müllersgade 22 - Horsens
Tlf. 62 23 93 - Åbent til kl. 21

Horsens

Vi kører til ...

Thorsgades Autoværksted

ved mekaniker Sv. E. Østergaard
Thorsgade 9 - Horsens - Tlf. 62 87 19
1. kl.s autoreparationer udføres på alle
vognmærker
Spec.: Autoskader og rustskader

Vor leverandør er ...

SMEDSKJÆRS BLOMSTER

ved K. og G. Hansen
Sønderbrogade 27 - Horsens
Tlf. 62 74 45
Alt i blomster, brudebuketter, krans
dekorationer samt bærepynt

Gælder det ombetrækning af møbler
- så gå til ...

MØBELPOLSTEREN

Emil Boysensgade 84 - Horsens
Tlf. 62 87 95
1. kl.s arbejde udføres til rimelige priser

Skanderborg

IDE-MØBLER

H. SMEDEGAARDS EFTF.

Rich. Jørgensen
Banegårdsvej 13 - Skanderborg
Telefon 52 06 86
Moderne møbler og tæpper for
nutidshjem

Spar besværet selv - lad ...

DUEs SMØRREBRØD

Adelgade 31 - Skanderborg
Tlf. 52 00 31
Lækkert selskabssmørrebrød leveres
på bestilling
Vi har også en god daglig madpakke
Åbent fra kl. 7.30 til 22.00
Lukket søn- og helligdage

Vi handler i ...

OTHELLO BAGERIET

Nørregade 27 - Skanderborg
1. kl.s lækkert brød og kager
NB. Åbent søndag
Tlf. 52 04 05

Ry

GYDA's Viktualie

Klostervej 14 - Ry - Tlf. 89 11 90
Kød - Flæsk
samt alt hjemmelavet pålæg og salater
Kun 1. kl.s varer

som vi i sidste nummer rådede vore læsere til at anskaffe.

Demonteringen af lokoet sker ved, at vi skruer den høje messingskorsten af, hvorved cylinderblokken og plastoverdelen frigøres. Sidstnævnte fjernes ved at presse underdelen et par mm fremefter.

Gangtøjet aftages ved med en tang forsigtigt at udtrække de skrue-lignende stifter fra bageste hjulsæt.

I næste fase (fig. 7) gør vi motorbogien normalsporet. Herunder fjerner vi først drivhjulene fra akslerne. Dette sker ved forsigtigt at vrikke med en skrue-trækker mellem bundramme og bagside af drivhjul.

Yderligere adskillelse sker nu ved at fjerne møtrikkerne *F* og kulholderen *G*, hvorved sidestykkerne *H* frigøres.

For at få sidestykkernes lejer til at svare til den nye HO-sporvidde (16,5 mm), fastlodder vi et par mellemringe *I* til den udvendige side af hvert sidestykke.

Mellemringene skal have en indvendig lysning på 3,0 mm, svarende til drivhjulenes indvendige akselhals.

Mellemringenes bredde: 3,6 mm.

Endelig skal akslerne udskiftes med nye, der er 20 mm lange.

Strømaftageren, der ligeledes fastholdes af møtrikkerne *F*, er ikke absolut nødvendig, da strømmen ledes gennem hjul, mellemring og sidestykke til motor.

Dernæst bortsaver vi det, der på fig. 6 er vist med sort (fintandet sav nødvendig, hvorefter vi går videre til motorens drejemekanisme, fig. 8).

Motorbogien skal efter fig. 8 forsynes med en konsolplade af 0,75 mm messingplade, der udskæres efter figuren, der er tegnet i fuld HO-størrelse. Konsolpladen forsynes med en rektangulær udskæring, der svarer til motorens omrids med tandhjul.

De skraverede felter *K* på fig. 8 udskæres af en 27 mm cirkelrund messingskive, tykkelse 1,5 mm.

K fastloddes på konsolpladen og udgør nu motorbogiens centrumstykke.

Konsolpladen fastgøres til motorbogiens plastdel ved hjælp af to skrue gennem hullerne *L*. For at opnå, at konsolpladens overside placeres nøjagtig 10 mm over skinnetop, limer man med Araldit passende afstandsstykker fast til plastdelen.

Alm. bogier

De øvrige bogier til skinnebustoget fremstilles af 0,75 mm messingplade efter målene på fig. 9 og 10. Herunder betegner *P* punkt for fastgøring af

kobling, *O* tap for fastgøring af koblingsfjeder. *M* er »glidesko«, der fremstilles som opadvendt bule i bogien ved bankning med kørner eller lign.

Når bogien er færdig, skal overfladen af *M* være nøjagtig 10 mm over skinnetop.

Til disse bogier bruger vi Rokalhjul, hvis brede fanger vi drejer ned til normal bredde ved hjælp af en håndbore-maskine og en fil.

Bundplader

Bundpladen til såvel skinnebus som bivogn fremstilles efter fig. 11, idet breddemål er fælles for begge køretøjer. Længdemålene i ( ) gælder for bivognen, øvrige længdemål for motorvognen.

Som materiale bruger vi 0,5 eller 0,75 mm messingplade. Til afstivning forsynes vi bundpladen med en 3,5 mm vinkelret nedadbukket kant. Bundpladen skal efter bukningen være 31 mm bred.

Motorvognens bundplade forsynes endvidere med en stor nøglehulsformet udskæring, der tjener til motorbogiens fastgørelse. Først udskærer vi et 27 mm hul til motorbogiens centrumstykke, dernæst laver vi to ekstra udskæringer, der skal tjeneste til motorens udsving under kørsel i kurver.

Motorens tandhjul skal vende ind mod motorvognens midte).

S viser centrum for motorvognens anden bogie. *T* viser placeringen af centre for bivognens bogier.

Disse bogier fastgøres ved hjælp af én i bundpladen forsænket og fastloddet maskinskruer og én under bogierne fastskruet møtrik.

(fortsættes)

J. B. Dyrkildø.

Fotohobby

Det er nemt med Super 8

Der er sket en kolossal udvikling inden for småfilmen, siden Super 8 systemet holdt sit indtog. Med dette system kan man endelig sige, at det er blevet let at filme for menigmand.

Man kan få småfilmoptagere til Super 8 film fra ca. 300 kroner og op til et par tusinde kroner eller mere, men ens for dem alle er, at de bruger en kassette med film lige til at sætte i optageren. Filmene leveres i øjeblikket kun af de to verdensfirmaer Kodak og

Agfa — i hvert fald i Danmark — og det var forøvrigt også Kodak, der for et par år siden lancerede filmen her.

Fordelen ved Super 8 er først og fremmest den lette filmkladning, og dernæst et større billedformat end det man får med den meget benyttede dobbelt-otte film. Systemet har også en fordel i, at man kun benytter sig af en type farveomvendefilm, der universalt benyttes både til indendørs og til udendørs filmoptagelser. Et indbygget filter i optageren sættes ud af funktion, når man filmer med kunstlys.

Super 8 optageren kan kun benyttes med speciel kassetter, og filmen kræver dertil egnede gengivere. Kun meget få gengivere er universale til både 8 mm dobbelte og Super 8 filmene, og de er ret kostbare.

Jeg har nævnt dobbelt-otte systemet, som stadig har mange tilhængere. Det har før været det foretrukne filmformat for amatører i mange år, men må nu tage konkurrencen op med Super 8. Det sidste er lidt dyrere i filmforbrug, men at det har vundet indpas allerede nu, kan man se af, at kamerafabrikerne ikke længere udvikler nye modeller i dobbelt-otte, men har sat alle sejl til for Super 8 produktionen. Det er nok tankevækkende, hvis man står over for at skulle købe nyt småfilmudstyr.

I Super 8 kassetterne ligger 15 meter film, og fremkaldelsen udføres på laboratorier her i landet. Kodaks Super 8 film er af typen Kodachrome 11 mens Agfa film betegnes Agfacolor Super 8 CK 17. Samtidig med at man har købt den Super 8 film hos fotohandleren, har man også betalt for fremkaldelsen.

Lidt om objektiver

Når erfarne fotografer — amatører eller professionelle — mødes, varer det ikke længe, før talen falder på de fotografiske linser — de fotografiske objektiver. Man begynder at tale om de enkelte konstruktioner, fremhæver den ene som særlig hård og kontrastrig, og den anden som særlig blød og detaljeret. Man taler om lysfordeling og kan få timer til at gå med at vurdere, om et bestemt objektiver tegner koldere eller varmere end et andet gør — uden at forklare hvad de to lidt uklare begreber i grunden dækker over.

Meniskuslinsen

Men når man ikke er ekspert på området — eller særligt interesseret overhovedet — når man kort sagt bare er ganske almindelig ferie- og fritidsfotograf, hvad så? Er der i grunden nogen

Herning

PP-LYGTEN

ved P. Baden og P. Rasmussen
Fonnesbechsgade 4 – Herning
Tlf. 12 16 10
Alt i **el-installationer**
samt **smedearbejde** udføres
solidt og billigt
Tilbud og overslag uden forbindelse

Sjællandsgades Bageri

ved Volkmar Jensen
Sjællandsgade 57 – Herning
Alt i 1. kl.s **lækkert brød og kager**
Bestillinger modtages gerne
Tlf. 12 10 46

Moderne blomsterbinding – så ...

CARINA blomster

H. P. Hansensvej – Sønderager – Herning
Alt i årstidens
blomster – buketter – krans
og **dekorationer**
Tlf. 12 25 75
Vort speciale: **brudebuketter**

MALING OG TAPET Sønderager Farvehandel

ved E. Lynggaard
H. P. Hansensvej 50 – Herning
Telefon 12 15 30

DALL's HERREMAGASIN

P. M. Huset – Bredgade 29–33 – Herning
Tlf. 12 05 81
HERREHABITTER
Specialitet: Topmærket Sterling
Kamgarn – Twist – Trevira

FODKLINIKKEN

aut. fodplejer Anne Grethe Kold
Mindegade 3 – Herning – Tlf. 12 25 72
Mandag lukket
Tirsdag, torsdag og fredag kl. 8.30–17
Onsdag kl. 8.30–19 – Lørdag kl. 8.30–12

Naturligvis

CALTEX Service

ved mekaniker Jørgen B. Madsen
Holstebrovej 41 – Herning – Tlf. 12 27 48
Benzin, olie, vask, smøring, quick-service
1. kl.s autoreparationer
udføres med faglig garanti

Ny sundhed og livsglæde med motion HERNING MOTIONS INSTITUT

exam. gymnastiklærer I. R. Poulsen
Bredgade 40 – Tlf. 12 76 96
Lad os tilrettelægge
et træningsprogram for Dem
Brochure sendes gerne

Det store udvalg i URE – GULD – KIKKERTER

Specialforretning
med salg direkte fra fabrik
ANNIE OG FLEMMING
Torvet (ved Herning kirke) - Tlf. 12 73 30
Mange over – ingen under

Gælder det **autoopretning** – så ...

KNUD E. THOMSEN

Sølvgade 2 – Herning – Tlf. 12 06 01
opretning af skade – 1. kl. arbejde
rimelige priser – hurtig levering ...

Ikast

Vi handler med fordel i ... MUNDBJERGS SUPERMARKED

ved Alf Normann
Møllegade 30 – Ikast
Telefon 15 14 02

ESSO servicenter

ved Svend H. Larsen
Vestergade 3 – Ikast – Tlf. 15 11 08
benzin – olieskift – vask – smøring
Quick-service udføres

Brande

Vi kører til ...

UNO-X servicestation

ved Poul Erik Tolstrup
Herningvej 47 – Brande – Tlf. 18 10 60
benzin – olie
samt **stort udvalg i autoudstyr**
Quick-service udføres

Gælder det legetøj, så ...

BENTES LEGETØJ

Storegade 19 – Brande – Tlf. 18 03 27
det store udvalg i de førende mærker
i legetøj og hobbyartikler

**Gør Deres indkøb hos
vore annoncører**

Esbjerg

Esbjerg og Omegns Sparekasse

Esbjerg

Altid GO GANG i ure fra ...

Alfred Pallesens Eftf.

ved O. Jørgensen
Kronprinsensgade 11 – Esbjerg
Tlf. 2 28 56
Stort udvalg i kvalitetsure
Reparationer udføres fagmæssigt

MEJERIUDSALGET

ved A. Mackeprang
Gregersens Allé 1 – Esbjerg – Tlf. 2 72 65
Alt i 1. kl.s mejeriprodukter
samt lækkert brød og kager
Bestilling på dessert-is modtages

KOLONIAL – VIN – KONSERVERS
så ...

Andreas Christensen

Strandby Kirkevej 88 – Esbjerg
Telefon 2 89 33
Prøv vor fine kaffe

Forkort rejsen med en lommeroman

JERNE KIOSKEN

ved Helge Jensen
Skolebakken 130 – Esbjerg – Tlf. 2 30 91
Aviser – uge- og månedsblade

MON CHERI

Torvegade 27 – Esbjerg – Tlf. 2 19 52
Stort udvalg i
CHOKOLADE – KONFEKTURE – IS
Specialitet: **Gaveæsker**

Er vægten for stor?

Lider De af filipenser?

Har De problemer

med Deres fødder?

– besøg

Lilly's Fod- og Skønhedsklinik Helseinstitut

Strandbygade 25 – Esbjerg – Tlf. 2 72 34

ISMEJERIET

Englandsgade 15 – Esbjerg – Tlf. 2 14 40
De bedste mejeriprodukter
øl og sodavand
samt lækkert brød og kager

EL-Huset

Skolegade 78 – Esbjerg – Tlf. 2 72 45
Reparation – Salg – Service
HUSHOLDNINGSMASKINER
Speciale: **Støvsugere og shavere**

særlig forskel på de forskellige fotografiapparaters linser? Tænk bare på vore forældres boxkamera. Det tog dog fine og skarpe billeder. Hvorfor så al den snak? Fordi grunden til at det gamle boxapparat tog fine billeder, ganske enkelt var, at ingen prøvede at forstørre dem. Helt ned til $4\frac{1}{2} \times 6$ negativer blev blot kontaktkopieret. De så ud til at være knivskarpe, fordi de alligevel var for små til at man kunne se detaljer. Forstørret man et kontaktbillede eller rettere sagt et box-billede, afsløres det nådesløst, at det ganske enkelt ikke rummer finere korn og detaljer end dem, man kan se i kontaktkopieringen.

I dag bruger man næsten aldrig kontaktkopiering. Man forstørret til små papirbilleder, eller man tager farvediapositiver, der bliver sat i en projektor og forstørret til en meter på den ene led — eller mere. Det sidste er noget, der for alvor stiller krav til fotoobjektivet.

Her vil vi ikke veje den ene objektivkonstruktion mod den anden, kun gøre opmærksom på, at vore forældres simple boxkamera bruger samme linse som stadig findes i alle fotografiapparater til priser under et halvt hundrede kroner: Meniskuslinsen.

En Meniskuslinse er ganske enkelt et objektiv, der består af en linse: Et lille forstørrelsesglas. Et meget primitivt objektiv.

Meniskuslinsens værste fejl er først og fremmest, at den både virker som linse og prisme. Stillet overfor en skarp kontur vil den uvægerlig afsætte en temmelig bred regnbue-farvet rand på negativet.

Objektiver af flere linser

For at få spektrets farve til at mødes samme sted på negativet, sætter man fotoobjektivet sammen af flere forstørrelses- og formindskelseslinser af forskellig glassorter. Efter som forskellige glasarter bryder lyset på hver sin måde, kan man beregne sig frem til det bedst mulige resultat: et fotoobjektiv uden farvefejl. Man siger at objektivet er farvekorrigeret.

Samtidig har man sørget for, at flere andre fejl er blevet ophævet.

Blandt andet billedfeltkrumningen der gør, at en genstand, der afbilledes skarpt, når den står midt i billedfeltet, bliver uskarp, hvis man drejer apparatet, så den kommer ud i kanten af billedfeltet. Samtidig har man rettet linsens tendens til at forvrænge, hvad den fotograferer, sådan at et cirke rundt hul stadig holder faconen, når det afbilledes i billedkanten, og ikke bliver en uformeig oval. Man kalder de objektiver, hvor der er kompenseret for den slags fortegnelser for anastigmatere.

Det store skel går i virkeligheden mellem meniskuslinsen og anastigmaterne: De farve- og fortegningsfrie, flerlinsede fotoobjektiver. Naturligvis kan man bruge meniskuslinsen. Det er der flere millioner mennesker der gør — og med et udmærket resultat. Til almindelige småforstørrelser i sort/hvid eller farve er den udmærket. Til begyndere fuldt ud tilstrækkelig. Navnlig hvis begynderen ikke er voksen endnu.

Hvad er forskellen?

I forhold til meniskuslinsen er der ikke nogen af de farvekorrigerede linser, der ligefrem er dårlige, selv om der altid bliver en større eller mindre restfejl tilbage. Men der er unægtelig konstruktioner, der er helt ovenud gode. Men desværre samtidig ovenud dyre.

Om man kan se forskel? Først når diapositiverne bliver sat i billedprojektoren og vist i stor størrelse på lærredet. Så kan man. Og hvad de avancerede fotografer taler om, det er netop, hvad man kan se på billederne, når de bliver væg-store.

Hvad er objektivet bedst til?

Et meget almindeligt tvivlsspørgsmål er, om det enkelte apparat eller objektiv nu egner sig bedst til sort/hvid eller til farvebilleder.

Svaret er helt enkelt, at et objektiv er mere eller mindre godt til begge dele — uden forskel. Der er objektiver, der bruger betegnelsen color. Det betyder ikke, at objektivet egner sig bedst til farvebilleder. Fabrikanten har bare villet understrege, at objektivet fuldt ud kan stå mål med de krav, som man må stille til det.

Knud Sidal.

Vi går til...

FRODE KRISTIANSENs Eftf.

Bredgade 28 — Brønderslev

Tlf. 82 07 70

Børnefoto — Portrætfoto — Studiefoto

Stort udvalg i fotoudstyr samt tilbehør

FOTO-CENTRALEN

Rønvigs Eftf. ved H. C. Laursen

Kirkegade 15 — Vejle — Tlf. 82 16 16

Alle artikler for foto

Udlejning af fremvisningsapparater

for småfilm og lysbilleder

De Skulle Brugte

KAMERA OG FILM

DA FÅR

De Smukke Billeder

Fra klubberne

Frimærkeklubben DSB

Klubben meddeler, at foreningens tidligere formand John E. Larsen, Herlev station, atter har overtaget hvervet som formand for klubbens 200 medlemmer.

Veteranbanen Bryrup-Vrads

For nogle måneder siden blev der i Bryrup nedsat et udvalg bestående af medlemmer fra Handels- og Erhvervs-

Gå til specialisten...

SEERUPS FOTO

Kirkegade 3 — Struer — Tlf. 85 12 10

Alt indenfor foto samt tilbehør

FOTO JENSEN

Østergade 15 — Holstebro

Vestjyllands største udvalg i fotoudstyr

Telefon (07) 42 49 49

Grenå

ELEKTROGÅRDEN

v/ B. J. Gyldenvang
Havnevej 82 - Grenå - Tlf. 32 25 26
1. kl. fagmæssig reparation af alle
startere, dynamoer og elektromotorer
Vi reparerer også el-shavere samt
elektronik
Aut. „Leroy“ forhandler

Ring til . . .

PER'S RADIO & TV

Fasanvej 21 - Grenå - Tlf. 32 25 41
1. kl. reparation af alle mærker udføres
med fagmæssig garanti
Vi er gerne til tjeneste med tilbud på
nye radio og TV

Vi handler i . . .

Søndenaa Slagterforretning

v/ Erik Adelsbøll
de Lichtenbergsvej - Grenå
Telefon 32 14 54
1. kl. kød, flæsk samt hjemmel. pålæg
Ekstrafin medister

BRØDUDSALGET

v/ M. Borg Hansen
Århusvej 35 - Grenå - Tlf. 32 09 81
1. kl.s mejeriprodukter
Lækkert brød og kager

Viby J.

Velkommen hos . . .

TEXACO Service

ved Severin Mikkelsen
Ormslevvej 40 - Viby - Tlf. 14 70 75
benzin og autodiesel - Marfax smøring
Olie samt stort udvalg i autoudstyr
Quick-service udføres
Husk vore selvvaskepladser

Vi handler hos . . .

KØBMANDEN

ved S. Gissel
Monradsvej 16a - Viby - Tlf. 14 13 68
1. kl.s kolonial - konserves - vine -
spirituosa samt tobaksvarer
Ekstrafin kaffe

MØLLEVEJENS BLOMSTER

Holme Møllevej 15 - Viby J.
Tlf. 14 39 12
Vi har alt i blomsterbinding - krånse
brudebuketter samt dekorationer

Viby J.

Stedet for moderne hårpleje, så
Salon »FREDENSVANG«
ved Birgit Jacobsen
Terp Skovvej 82 - Viby J. - Tlf. 14 08 91
Alt indenfor sidste nye frisurer . . .

Købmand Carlsen

Johs. Nørgaards eftf.
Holme Møllevej 18 - Viby J.
Tlf. 14 38 88
Alt i 1. kl.s kolonial . konserves
vine . spirituosa - Prøv vor fine kaffe

ESSO Servicenter

v/ P. Farsø-Rasmussen
Holme Møllevej - Viby - Tlf. 14 77 67
benzin - olieskift - vask - smøring
samt quick-service
Stort udvalg i autotilbehør

Odder

Vi handler med fordel i . . .

SELANDIA

v/ E. Bitsch Nielsen
Skolegade 5 - Odder - Tlf. 54 03 72
Det førende udvalg i cykler - knallerter
barnevogne - 1. kl. reparationer udf.

Kjellerup

Vi handler i . . .

Torvets Kiosk & Tobakshandel

v/ Jacob Nielsen
Torvet - Kjellerup - Tlf. 88 12 45
Aviser - Uge- og månedsblade samt
stort udvalg i tobakker og rygeartikler

Hadsten

Vejen til bedre service - så . . .

BP servicestation

ved Ole Jensen
Kirkevej 40 - Hadsten
Tlf. (19 41 11) 301
benzin - olie - vask - smøring
dækservice
samt stort udvalg i autotilbehør

Viborg

Gartnerforretningen »BROEN«

ved Bent Olesen
Middagshøjvej 22 - Viborg - Tlf. 61 29 49
Alt i årstidens frugt og grønt
samt blomster - buketter - krånse
og dekorationer

Viborg

Vask selv - lige når det passer Dem
A/S VIBORG MØNTVASK
Vesterbrogade 25 - Telefon 61 24 00
Åben kl. 5-24, også søn- og helligdage
Våd vask: indtil 6 kg tøj kr. 4,50
Rullevask: indtil 6 kg tøj kr. 7,00
incl. sæbe

Stedet for moderne hårpleje . . .

CORNER Salonen

ved L. Kristensen
Grønnegade 11 - Viborg - Tlf. 61 26 27
1. kl.s individuel behandling udføres

Skive

THINGGADES FARVEHANDEL

ved Sv. E. Balleby
Thinggade 7 - Skive - Tlf. 1111
Stort udvalg i
farver - lakker - tapeter
samt moderne gulvbelægning
Vort speciale er kunstnerartikler

Følg Gulf-strømmen til

GULF service

Sdr. Boulevard - Skive - Tlf. 2594
benzin - olie - vask - smøring
autotilbehør
Quick-service udføres
Vi henter og bringer gerne Deres vogn

Sønderborg

Stedet for moderne hårpleje

BIRTES DAMESALON

ved Birthe Michelsen
Alsgade 25 - Sønderborg - Tlf. 2 21 84
Alt indenfor sidste nye frisurer

»ACACIA«

ved J. Reinemer
Jernbanegade 16 - Sønderborg
Tlf. 2 19 85
Blomster - Buketter - Dekorationer
Kranse
Medlem af Interflora

SUNDGADES BAGERI

Knud Bjerring
Sundgade 2 - Sønderborg - Tlf. 2 40 58
Alt i 1. kl.s lækkert brød og kager
Bestilling på fødselsdagskringle modtages

foreningen for Bryrup, den lokale borgerforening og turistforeningen samt et medlem af sognerådet. Udvalget har siden undersøgt mulighederne for at bevare den turistattraktion, som egnen gennem de sidste 40 år har mærket godt af. Resultatet er blevet, at man har stiftet en selvejende institution »Veteranbanen Bryrup-Vrads«. Foreningen har foreløbig erhvervet banestrækningen fra Vrads til Bryrup samt købt en del materiale hos Horsens privatbaner, og man går nu i gang med at klargøre dette til åbningen i foråret.

Man har erhvervet et damploko, der sammen med fire vogne vil blive »parkeret« på Vrads station, hvor der tænkes oprettet et cafeteria i vognene. På selve stationen vil der blive lavet et egnsmuseum. På banestrækningen mellem Vrads og Bryrup vil det blive skinnebusser, der kommer til at køre hver weekend sommeren igennem.

Dette har man kunnet etablere for 200.000 kr., som fremskaffes ved lån. Endvidere har man tegnet for ca. 26.000 andelsbeviser, der er kommet til veje i løbet af mindre end en uge. Disse penge skal bruges som driftskapital sammen med det medlemskontingent, der hvert år vil tilgå fra medlemmerne.

Veteranbanens materiel bestående af et damploko, to skinnebusser, seks bivogne, restaurationsvognene, der tidligere har været benyttet på Vrads station om sommeren, og nogle troljer, er nu kørt fra Horsens til Bryrup, hvor det skal sættes i stand til banens åbning i foråret 1969. Foreningen har ligeledes købt de 4 km spor mellem Bryrup og Vrads, der gennemløber noget af landets skønneste natur.

DJK Nordjysk afdeling

Fra ophugningsfirmaet Chr. Løgstrup, Randers, har klubben fået overdraget en del af materiellet fra Ebeltoftbanen til særdeles billige penge.

Det drejer sig om en pakvogn fra 1928 fra Mariager-banen, en personvogn, ligeledes fra 1928, fra Ebeltoftbanen og en skinnebus, der tidligere har kørt på Skive-Vestsalling-banen. For 200 kr. fik man lov til at købe tre træremisebygninger. Den ene opføres i Handest og den anden med tiden i Mariager, hvor man stadig ikke har fået rigtigt husly til materiellet. Fra Skagensbanen har man fået to personvogne. Det drejer sig om en 3. klasses personvogn med træsæder og en af de få 1. klasses vogne, der eksisterer, så man er rigtig godt kørende og glæder sig meget til at komme i gang på Mariager-Handest-banen.

Viborg Modeljernbane Klub

I Viborg er oprettet en modeljernbaneklub, der har fået lokaler på jernbanestationen i Viborg. Klubbens formand er trafikassistent J. L. Thanild, Viborg. Formålet med Viborg Modeljernbaneklub er at udøve hobbyen efter dansk forbillede og at bevare interessen for jernbanerne. Klubbens medlemmer vil arbejde i størrelsesordenen 1:87. Klubben kommer til at disponere over en modelbane på 24 kvadratmeter.

Museumsbaneloven

Trafikministeren har nu forelagt lovforslag i Folketinget vedrørende drift af museumsbaner. Lovforslaget er udformet i seks paragraffer, og det har kostet en hel del besvær blot at definere begrebet museumsbane. Man er nået til, at det drejer sig om baner, som ikke tilgodeser noget egentligt trafikalt behov, men hvis opretholdelse begrundes med henvisning til den jernbanehistoriske og turistmæssige interesse. — Fremtidige museumsbaner vil ifølge det udarbejdede lovforslag kun kunne etableres, når de pågældende kommuner søger koncession.

DJK Bandholmbanen

Den 22. september sluttede klubben sin 7. sæson på Bandholmbanen. Der var denne dag 222 rejsende, og i hele sæsonen blev der befordret 7.596 rejsende mod 6.620 i fjor. Hertil skal lægges 2.678 rejsende befordret med særtog.

Fra OHJ har klubben erhvervet loko K 564, som OHJ købte af DSB i 1957, for en pris af 13.700 kr. Maskinen er leveret DSB i 1899 fra fabrikken Esslingen og som alt OHJ materiel særdeles velholdt. Det er ikke klubbens hensigt at benytte 564 på museumsbanen, men når DSB om kort tid ikke mere har et køreklart damploko, vil klubben benytte maskinen til udflugter på DSB-strækninger. — Samtidig er fra OHJ anskaffet en gammel Oa bænkevogn, og fra DSB er modtaget en SFJ kupévogn fra 1882.

Århus Jernbaneorkester

Bestyrelsen for Aarhus Jernbaneorkester vil gerne hermed sige tak for de gaver og den interesse der blev orkesteret til del på vor 40-års jubilæumsdag den 21. november.

Samtidig en tak for den goodwill vi møder hos organisationer, ledelse og kolleger.

Togf. Janke Rasmussen
formand for AJO

DJK billetsamlere

I medfør af artiklen i november-nummeret: 200.000 gamle billetter, meddeler P. Thomassen:

Der er kommet adskillige samlere til de sidste år, takket være DJK. Det har diverse hendøende privatbaner med al ønskelig tydelighed fået at mærke, når samlere sværmede omkring dem og overbejdede dem med tiggerskrivelser!

DJK opretter derfor en afdeling for billetsamlere, idet disse kan skrive efter billetter fra bestemte baner (vi har dog ikke fra alle baner på »lager«); det er meget almindeligt, at jernbaneinteresserede indsætter nogle billetter i fotoalbums og scrapbøger til minde om deres besøg på banerne.

Også til udlandet har DJK eksporteret gamle billetter — efter vægt. Dette ophører dog snart, da det svinder i beholdningerne, som jo dog bør forblive indenlands.

Personalia

Ribe

Trafikkontrollør E. L. Jølt, Roskilde, er udnævnt til stationsforstander ved Ribe station, hvor stfst. H. S. Jensen har søgt afsked på grund af alder (67 år).

Tolne

Stationsmester V. Andersen, Laven, er efter ansøgning flyttet til Tolne station, hvor stfst. S. A. R. Mortensen er død (49 år).

Koldby på Samsø

Stationsmester E. G. Christiansen, Skibbild, er efter ansøgning flyttet til den nyoprettede stilling som stfst. i Koldby.

Lille Skensved

Stationsmester K. Foged Jensen, Thyregod, er efter ansøgning flyttet til Lille Skensved, hvor stfst. F. Zelasny efter ansøgning er flyttet til Lundby.

HFHJ Frederiksværk

Trafikkontrollør K. Rollfs, Frederiksværk, er udnævnt til stationsforstander ved Frederiksværk station, hvor stfst. L. E. Petersen har søgt afsked på grund af alder (68 år).

Dødsfald

Overbanemester Jens J. Busk, 2. bygningsstrk. København, 91 år.

Stationsforstander V. J. Vater, Viborg 1938—49, 89 år.

Banevagt P. A. Jensen, fh. Sjørring, 86 år.

Banearbejder H. V. E. Hansen, fh. Gentofte, 80 år.

Lokofører C. P. Christensen, fh. Struer, 77 år.

Togfører P. D. O. Handberg, fh. København H., 72 år.

Remisearbejder J. W. Barret, fh. Esbjerg, 70 år.

Lokofører N. C. R. Jeppesen, mdt. Helgoland, 62 år.

Lokofører S. P. W. Giltrup, Fredericia, 60 år.

Togfører L. K. Pedersen, København H., 54 år.

Kontorassistent H. Kjær, Frederiksberg, 43 år.

Boghjørnet

Vibeke Willumsen: *Jeg elsker blåt samt et udvalg af noveller. 176 sider. Kr. 11,75, indb. 17,75. I abonnement 10,75 og 14,75. Fremads Folkebibliotek. Fremad.*

Vibeke Willumsens roman *Jeg elsker blåt*, som dannede grundlaget for den danske film af samme navn, er netop udsendt i bogklubudgave i Fremads Folkebibliotek. Det er en lidt usædvanlig hverdagshistorie om den 14-årige Judith og hendes forhold til Hugo, der er 36. På flugt fra sit kedelige småborgerlige miljø eskaperer hun om eftermiddagen efter skoletid ind i en erotisk drømmeverden, og i selskab med Hugo oplever hun for første gang, at et andet menneske — endda en voksen — omfatter hende med varm opmærksomhed. Hugos lidenskab er stilfærdig og hensynsfuld: uskyldig lege i sengen, tilbedende kys, nænsomme berøringer — alt sammen et forspil til noget, der først skal komme senere. Men det kommer aldrig. Hugo foretager et sidespring med en »voksen« kvinde, og som modtræk kaster Judith sig ind i

et forhold til en 19-årig pop-musiker. Deres klodsede ungdommelige erotik får overraskende følger, og Judith konfronteres med den blodige biologiske virkelighed i form af en rystende abort-oplevelse.

Bogklubudgaven af *Jeg elsker blåt* er suppleret med syv af forfatterindens noveller fra samlingen *Ingenmandsland* — et repræsentativt udvalg, der giver udmærkede eksempler på Vibeke Willumsens mangesidede prosabegavelse, der især ytrer sig i chokerende og ofte groteske fremstillinger af det unge sinds reaktion på omverdenen — og ikke mindst voksen-verdenen.

Raymond Postgate: *Sandheden – og kun sandheden*

På dansk ved Else Faber. 181 sider. Kr. 11,75, indb. 17,75. I abonnement 10,75 og 14,75. Fremads Folkebibliotek. Fremad.

Historien er et retssals-drama, hvor søgelyset bestandig kastes tilbage til det komplekse af spegede begivenheder, der førte til en mordsigtelse: En lille dreng var universalarving til en stor formue. En dag blev han pludselig syg og døde under frygtelige lidelser. Lægerne konstaterede en mystisk forgiftning, og drengens kvindelige formynder blev sigtet for mord. Under retssagen hober kendsgerningerne sig op, og nævningene danner sig efterhånden et uklart billede af den anklagede — et billede, der efter behag kan tolkes enten som »den omsorgsfulde formynder-ske« eller som »den listige morderske«. Den anklagedes liv eller død afhænger således ene og alene af de tolv nævninges vurdering.

Eigil Olsen: *Uhøjtidelige erindringer* *Fra rigsdagslivet i Fredericiagade og på Christiansborg. Fremads Forlag.*

Uhøjtidelige erindringer har Eigil Olsen kaldt sin bog, og titlen er karakteristisk både for bogen og for dens forfatter. Han foregiver ikke at have præsteret politisk historieskrivning, men kun erindringer fra sine mange år i Rigsdagens og Folketingets tjeneste. — Selv har han været en uhøjtidelig, men korrekt embedsmand, der i sin gerning har søgt at være neutral over for alle politiske partier og at gøre sit bedste for alle de valgte folkets repræsentanter. Hans forgængere i bureauchefembedet var af en anden gammeldags og højtidelig embedsmandstype og var derfor ikke på samme måde på talefod med medlemmerne, som Eigil Olsen har været.

Her har man en god julegaveidé både til de, der kan huske begivenhederne fra den tid, og for de der kun har hørt noget om: De go'e gamle dage. I samme anledning har Bagsiden optaget en rubrik med samme overskrift, hvor også nogle stykker fra denne bog vil vise sig.

Lommebog for Arbejdere 1969

Fremads Forlag. Kr. 9,00.

Nu foreliger 1969-udgaven af *Lommebog for Arbejdere 1969*. Med sit lomme-rigtige udstyr (A6 format og blødt plasticbind) og med sit specialstof (oplysninger om fagforbund, om sociale institutioner, om folketingets medlemmer, om hovedstadskommunernes og købstædernes skatteforhold og styre etc. etc.) foruden alt det sædvanlige lommekalenderstof, herunder de nye postnumre, er denne lommebog uovertruffen. Og naturligvis vil det i første række være folk i de praktiske erhverv der kan drage nytte af den.

NB. Lommebog for Arbejdere 1969 kan fås i enhver boghandel sam hos FFBS bogombud.

Matchbox Labels

112 sider, ill. David & Charles (Publishers) Ltd., South Devon House, Newton Abbot, Devon, ca. kr. 38,00.

Det at samle på tændstikker er fascinerende, næsten at sidestille med frimærker, ja måske endda morsommere. For det er næsten som frimærker udgives i spandevise af visse lande, mens man indenfor tændstiksetiketter er og har været mere karrige. Samtidig fortæller de deres egen spændende historie og den svenske tændstikkonge Krüger og hans verdensomspændende imperium STAB (Svenska Tändstik AB), som beherskede nationer gennem lån og til sidst brød sammen og kostede Krüger livet og mange småsparere deres penge.

En fortræffelig bog for samleren, såvel den erfarne som nybegynderen, og jeg er næsten sikker på, at bogen vil starte mange i denne hobby.

Railway Holiday in Portugal

158 sider, ill. David & Charles (Publishers) Ltd., South Devon House, Newton Abbot, Devon. Ca. kr. 27,00.

En ferietur pr. jernbane er ikke det værste, man kan tænke sig. Forlaget har efterhånden udgivet adskillige bøger i ferie-serien (de fleste tidligere omtalt i JB), og i alle tilfælde ser forfatteren ud til at have haft en virkelig oplevelse, som han kan delagtiggøre læseren i.

Portugal er rigt på jernbaner, og de trives her bl. a. takket være fattigdommen, hvor den almindelige borger helt må forlade sig på offentlige transportmidler. Og så er der masser af små- og bredspor. Brug bogen som en guide på en ferietur engang.

Railway Reminiscences og Three Continents

358 sider, ill. Thomas Nelson & Son Ltd., 36 Park Street, London W 1. Ca. kr. 77,00.

Bogen er oprindelig fransk, og den tager også sin indledning i Frankrig. Via Schweiz går turen til England, Tyskland og USA, over 1. verdenskrig og videre i mellemkrigsårene med USA, Canada, Europa. Det er banernes opbygning, bogen fortæller om, men nok mest om loko og deres teknik. Historien bringer os også gennem 2. verdenskrig og opbygningsårene efter denne for til slut i et særligt kapitel at fortælle om særlige loko-præstationer i forskellige europæiske lande.

Deutsche Dieseltriebfahrzeuge Gestern und Heute

328 sider, ill. Transpress, Französische Strasse 13/14, D 108 Berlin 8. Ca. kr. 20,00.

De første forsøg med dieselloko blev gjort i år 1900, og her tager bogen naturligvis sit udgangspunkt. Op til 1916 må betragtes som eksperimenternes tid, og derefter kom der ligesom mere fart og realiteter i sagerne. 2. verdenskrig gav naturligvis et afbræk, og årene 1945—1950 betød blot genoptagelse af trafikken med det eksisterende materiel, og derefter kom to hektiske perioder lige efter hinanden, nemlig årene 1950—1954 og 1954—64.

Det er denne historie med mange saglige udredninger, bogen giver.

Train Wrecks

184 sider, stort format, ill. Superior Publishing Company, 708 6th Ave N, Seattle, Wash. Ca. kr. 105,00.

Jernbaneulykker fra de tidligste dage og helt op til vor tid er et kapitel, der

interesserer mange. Dette værk skildrer en lang stribe amerikanske togulykker — mest i billeder, men også noget i tekst. Vægten er dog lagt på det illustrerende, såvel i billeder som i tekst, og til modsætning fra den engelske »Red for Danger« (tidligere omtalt i JB), er der ikke gjort så meget ud af at skildre den jernbane-sikkerhedstekniske baggrund og placere skylden.

Bogen er fortræffelig, måske den bedste, for amerikanerne har jo altid haft med at gøre alting stort — også togulykker.

Elektrische Lokomotiven

402 sider, ill. Transpress, Französische Strasse 13/14, D 108 Berlin 8. Ca. kr. 16,00.

Elektriske loko er et kapitel for sig, og det er interessant at stifte bekendtskab med dette 3. og forbedrede oplag af bogen, som tidligere er omtalt i JB. Blot dette om denne udgave: Af udstyr stadig ret beskeden og her i direkte kontrast til indholdets fornemme, omend tørre og strengt saglige kvalitet.

The History of British Bus Services

280 sider, ill. David & Charles (Publishers) Ltd., South Devon House, Newton Abbot, Devon. Ca. kr. 45,00.

Bogen starter med forhistorien, perioden 1625 til 1895 for derefter at behandle de år, hvor det hele startede, nemlig 1895 til 1920. Endelig kommer perioden til i dag. Det er interessant at se, hvor tidligt de britiske jernbaner (dengang privatejede) indså faren og mulighederne i det nye transportsystem, og faktisk i mange år afbødede mange uheldige virkninger af bl. a. økonomisk art ved simpelthen selv at benytte busser, hvor dette måtte være rentabelt eller en oplagt passagerservice.

Det er et interessant værk, der nok kan give stof til eftertanke.

Jas.

Ien Deighton: Den skindøde ubåd Spektrum. Kr. 9,85.

Len Deighton *Den skindøde ubåd* udsendes hermed for første gang på

dansk og i billigbog. Forfatteren er velkendt for danske læsere med sine bøger *Lynaktion Ipress* og *Begravelse i Berlin*. Også i *Den skindøde ubåd* træffer vi den sympatiske detektiv Harry Palmer, der af sin chef har fået ordre til at tage et frømandskursus og i sin ny erhvervede egenskab får til opgave at kalde den skindøde ubåd til live. Det hedder sig, at de dykker efter falske penge, men det viser sig hurtigt at være noget mere eksplosivt, og mystisk mange er for ivrige med at tilbyde deres hjælp. Hovedpersonen lader sig dog ikke skræmme, for han har sin egen opfattelse af, hvad der gemmer sig bag mysteriet, og opklaringen og slutningen er mere end forbløffende.

2 kriminalnyheder

(Pocketbøger)

Edgar Wallace: *Dobbeltgængerens*
Spektrum. Kr. 6,75.

Edgar Wallace: *Mordet ved De tre Ege*. Spektrum. Kr. 6,75.

Begejstringen for gode gamle Wallace bliver større og større hos den voksende skare læsere af gode kriminalromaner og med de to nye billigbøger, kan der nu fås i alt 11 forskellige i billigudgave.

Dobbeltgængerens

er en nervepirrende skildring af Scotland Yards mesterlige optrevling af en henlagt, men aldrig glemmt mordsag.

Mordet ved De tre Ege

foregår på et landsted, der tilhører en forhenværende detektiv fra Scotland Yard. To kolleger aflægger ham besøg, og så tager begivenhederne fat. Et par kærlighedshistorier indflettes i handlingen, og at den ene ender som en tragedie gør ikke det hele mindre spændende.

Edgar Wallace har det akkurat som gamle veteranbiler og gamle vine, der er det ganske særlige ved hans mord, som betegner de gode årgange. Hvis De trænger til at slappe af og glemme alt omkring Dem, er en Wallacebog det allerbedste middel.

Bladets læsere, annoncørerne og medarbejdere samt de mange, der også i år har vist „Jernbane-Bladet“ Deres interesse, ønskes herved en glædelig jul og et godt nytår.
Redaktionen.

LIND HANSEN
KULTORVET 14 · C. 6288
LEVERANDØR AF CLICHEER
OG BILLED MATERIALE
TIL DE MEST BETYDENDE
DAG- OG UGEBLADE I KØ-
BENHAVN OG PROVINSEN

Juleknas

Men de overlever – al vor tids ballade!

Om hundred år er alting borte,
min fryd — og min sorg, mit slips, min skjorte.
Alt det moderne — det er glemt,
men dog jeg tror — og tror bestemt,
at vore gode gamle nisser
evindeligt om julen trisser!

Vort EDB-anlæg registrerer

Et firma, der sælger gravemaskiner, har foreslået, at der burde graves en kanal tværs gennem Jylland fra syd for Århus til Skjern å, så skibene var fri for at gå nord om Skagen. — Ja, hvorfor ikke dreje Langeland på tværs af Storebælt til Lolland? og dermed spare en Storebæltsbro?

Vågn-op-syns- og dannebrogsmænd Axel Hjul-Ring har overtaget hvervet som formand for De Samvirkende Børneforsorgs Barnevognsreparationskontrolværksteders navkontrol. — Altid godt med rette mand på rette plads.

Direktionskontoret på HHJ i Odder er en anakronisme. Møblementet er fra 1889, og kun klunkerne på chaiselonguen har følt tidens saks — resten er solidt og skummelt. Et mægtigt skrivebord, der ville gøre enhver diligencepostmester grøn af misundelse, står på rette plads. — Mon ikke S. H. Nielsens ånd stadig lever videre her?

Ved prøveboringerne til Københavns tunnelbane har man fundet sprækker i kalklagene. — Det bliver derefter lettere at få de 300 mill. kr. til at forsvinde i undergrunden.

De go'e gamle dage

Toiletteforhold år 1900

Allerede da blev der ødslet med skatteydernes penge. Rigsdagen havde dengang på toilettet 115 natpotter med hver rigsdagsmands navn på! Og så var der kun én håndvask, hvortil hørte brun oliesæbe!

For nutiden står dette som noget helt usandsynligt. Men dengang har befolkningen sikkert været harmfuld over en sådan flothed. Kunne de ærede medlemmer og højtærede ministre ikke lade deres kurfyrstelige vand i samme natpote og selv slå den ud, sådan som almindelige borgere måtte gøre det. Eller man kunne have stillet 4—5 potter ind med hver sin partifarve. Men 115 natpotter — det var utilgivelig luksus!

Æ Thybaen

Thyboforeningen har fået »brøw hjemmfræ«. »Bette Pe Kresten« skriver bl. a.:

— Vi snakker it så lidt om wor baner, fu de står it just allerbejst tel mæ dem. De sier ud, lissom vi ska te å sej fåwal te æ Fjerritslev-baen. Den hâe de helsen tjent wos godt i 64 år, men æ ti render jo fræ dem smoe baner, å når hverken stat heller kommuner wel blyw we å spõt i æ bøes, så goer æ værk jo i stå a æ sjel. Æ Thybaen blywer wal nok we å fut astej, å to den klâer sæ kanski nok i wor ti, men de goe da for ræjsten hiel rask mæ a leg stasjoner nie. Otsuen å Ydby å Hasing å Hørrum å Tuebøl å Sjørring æ da rejst, å de hâe wal it end' mæ de, så vi ska wær nøj gesvindt, hvissomsti vi wel op å kyer må æ tog.

Vil du int' blæs'

Midt i stavningen, som lille jyske Grethe fandt temmelig kedelig, afbryder hun.

— Hr. lærer, vi har en so, der fik grise i nat.

— Nå, har I det, svarede læreren temmelig uinteressert — for den slags historier har han hørt mange af. Men Grethe fortsætter uførtrodet:

— Og mor var til andespil i aftes.

— Nå, hvor mange fik hun så?

— Hun fik elleve.
— Elleve ænder?
— Vil do int' blæs'! Trowr do, en sow ka' fo ænder...

Sagen kompliceres

— De må dog, sagde dommeren, vel kunne give en fornuftig forklaring til Deres forsvar!

— Jeg har for alvor været gift — i 35 år — om det er fornuftigt!

— Tjahh...! Hvad siger anklageren?

Der er guf til enhver

— Julen må da lige være noget for ham, der er så slikken!

— Jeg forstår dig. — Du mener med alle de fri- og julemærker

Lidt vild på kareten

— Jeg vil gerne se på en af de såkaldte nyttige julegaver!

— Så gerne, frue — til herrer?

— Nej, nej, nej dog! Det er bare til min mand!

Fromt juleønske fra Kh

— Bare vi dog i det nye år kunne få fuldendt restaurationen i alle hallens ender og kroge — det ville nok pynte!

— Ha! Med beværtning over det hele — det er måske det, de kalder DSBs rationaliseringsprogram?

Nytårsforsæt

— Jeg vil ikke mere røre spiritus — men fremtidig kun drikke jusser — og det lover jeg at holde!

Det er også harmeligt

— Her kommer jeg for en gangs skyld nogenlunde ædru hjem fra julefrokosten — og så ligger hun saftsusemig og sover som en sten!

Giv nyttige julegaver

— Jeg ønskede mig ørenringe eller noget til halsen — og så fik jeg en æske sæbe!

Arkæologisk

— Først havde vi stenalderen, sagde læreren, så kom bronzealderen, og så — I ved det godt, det er jo den I nu lever i!

— Nåh, lømmelalderen!

— og så var der...

jomfruen der brystede sig!

Indholdsfortegnelse

25. årgang januar-december 1968

Artikler

»Safari« mod syd	9, 42
Farvel til Ebeltoftbanen	14
Erindringer fra Troldhedebanen	35
Farvel til Troldhedebanen	44
Farvel til Kjellerupbanen	71
Farvel til Horsens-Bryrup-Silkeborg	76
Den nye S-togs remise i Tåstrup	100
Telegrafapparatets historie	101, 128
Farvel til Frederikshavn-Sæby-Nørresundby	106
Afskedstur på fem privatbaner	134
Åbningen af el-togene Holte-Hillerød	161
Ny færge »Danmark«	166
Jernbanetanker i mol	194
På »spor« efter Hørve-Værsløv Jernbane	196
Nærumbanens nye Lynetter	199
Forskelsbehandling	215
Normeringslov — Pristal	247
Ny jernbanelov	248
Farvel til De Bornholmske Jernbaner	258
Åbenrå-Rødebro 100 år	261
»Safari« på Bryrupbanen	263, 284
Fredericia-Århus 100 år	256, 287
Fodtur efter Svendborg-Fåborgbanen	290
Fodtur efter Odense-Nr. Broby-Fåborg Jernbane	322
200.000 gamle togbilletter	315
Det syvende bud	343
Rejseliv julen 1944	344
Det gamle julespil... om Enhver	347
Minder fra SFB og ONFJ	361
Skinnevejenes motortog	364
Bånd og atter bånd	373

Billeder

Rhätich Bahn (Schweiz)	5
Strib station 1866—1935	9
»Motortog til Dagebøl«	10
Remiserne i Ebeltoft	14
Sløjt nytårsresultat	28
Hornbækbanen: Skibstrup	33
Gesten station	35
Hee station	39
Motorvogn i Niebøl	43
AHB MI 3202	65
Gjerrild station	69
Glimt fra Horsens Privatbaner	74
Østbirk station år 1900	76
Gudenådalene 1899	77

København — Nordbanegården ca. 1900	97
Amagerbanen: St. Magleby station	99
Telegrafapparater	103
FFJ materiel	106
Rybro og Jonvald	117
Rangerloko i Nørresundby	125
Skibby station	129
Skagensbanens Lynetter	133
El-loko på Rørdal Cementfabrik	155
HHGJ: Odinshøj station	157
Første S-tog på Hillerød station	161
Vogne på »vildspor« i Rødebro	187
VNTJ: Nørre Bork station	191
Roetog med forspand i Nakskov	193
NKJ: Torrig station	195
HVJ: Føllenslev station	196
Idyl på Horsens havn	217
Egernsund broen	222
Sporjustering	225
Færge opmarchplads i Helsingør	226
DBJ postvogn	249
Sønderport station	253
Jubilæumstog i Rødebro	279
Grindsted stationsplads 1916	281
Sommersted amtsbanegård	283
Fredericia banegård 1869—1935	287
Moderne »landevejs loko«	313
Sønderskov teglværksbane	327
Rødebro nye station	318
Fåborg station	322
Allested station	324
SFJ-loko nr. 30 i 1914	347
Simerstedvej station 1905	355
Optisk signal i Vildmosen	367

Brevkassen

Sidste tog fra gamle Nørrebro	7
Brev fra Barcelona	33
»Saltkarret«	66
Østtysk censur	66
Angående tunnelbaner	97
I. kl. i S-tog	97
Facts angående Hassing st.	155

Filateli nyt

Abstrakte frimærker	49
Frimærkepakker	141, 159
Frimærkeudstilling i Tivoli	209

International kongres i Århus	237	TKVJ nr. 4 ● og M 2	44
Nye frimærkehæfter	271	AHB M 3202	65
Dannebrog frimærke	335	FFJ »skinnebus« 1940	106
Forskelligt		Aså-Ørsø materiel	106
Hilsen til Jernbane-Bladet	164	SB lynet på Padborg station	133
Hvornår var det nu? de lukkede	360	Nye S-tog	161
På juleindkøb	367	Nærumbanens Lynetter	199
101-årig pensionist	367	Sporjusteringsmaskine	225
Foto-hobby		Modeljernbane	
Portrætfotografering	23	Centralapparat	21
Bør man belyse med 100 watt?	53	Container	51
NIZO S 8	85	Langelandsbanen	81
Redillering af smalfilm	113	Modeljernbaneklub	111, 141
Nye Agfa produkter	143	Indkøbsafdeling	141
Farvebilleder	175	Märklin løsdele	162, 203
Agfa color — CNS	205	LIMA løsdele	233
Filmkamera-problemer	235	Modelanalyse	267, 299
Få alt med	269	Skinnebustog I	329
8 elementære smalfilm-tips	301	Skinnebustog II	377
Om forstørrelser	331	Privatbanerne	
Det er nemt med Super 8	379	Farvel til Ebeltoftbanen	14
Færgerne		Farvel til Troldhedebanen	44
Færgen »Danmark« 1922—1968	165	Erindringer fra TKVJ	35
Ny færge »Danmark«	166	Farvel til Kjellerupbanen	71
Egernsundfærgen	222	Farvel til Horsens-Bryrup-Silkeborg	76
Modernisering af færgen »Korsør«	312	Langelandsbanen	83
Første danske driftsreglement		Farvel til Sæby-Nørresundby banen	106
XII pag. 99—100	47	Privatbane ejendomsmærker	130
XIII pag. 101—107	127	Afsked med Bryrupbanen	130
XIV pag. 108—111	190	Skagenbanens Lynetter	131
XV pag. 112—117	282	Afskedstur på fem privatbaner	134
I anledning af		På spor efter Hørve-Vørslev Jernbane	196
Direktør S. H. Nielsen, HNJ	70	Nærumbanens Lynetter	199
Stationsforstander H. S. Schou, Holstebro	219	Farvel til De Bornholmske Jernbaner	258
Stationsforstander M. V. Jensen, Ullerslev	220	En »sporæder« på FFJ	293
»Vingehjulet« 25 år	314	Privatbane-»vandaler«	319
Jernbanemuseet		Rutebiler	
Jernbanemuseet — årsberetning 1967	223	Kjellerupbanen	49
Jernbanemuseet i modvind	357	Skanderborg bybus	111
Kort og skitser		Vognmændene afgiver koncessioner	175
Ebeltoftbanen	15	DSB på Bornholm	203
Troldhedebanen	45	Sagt og skrevet	
Kjellerupbanen	73	Banenedlægninger	33
Horsens-Bryrup-Silkeborg	77	De der ødelægger banerne	34
Frederikshavn-Nørresundby	107	S-bane til Amager	66
5 privatbane-køreplaner	134	Trafikministerskifte	66
Hørve-Vørslev Jernbane	197	Efter 47 år ved DSB	125
Bøjden-Fynshav-Egernsund	222	Datterselskaber	125
De Bornholmske Jernbaner	259	Jernbanepersonalet i én organisation	190
Svendborg-Fåborgbanen	291	Hadsund og Fjerritslevbanen	220
Odense-Nr. Broby-Fåborg	323	Bedst at DSB deles	221
Materiellet		Om driften af DSB	251
ETJ M 1	14	En misforstået borgmester	359
ETJ M 3	16	Teknisk nyt	
		Lynafledere på el-tog	229
		Ny type rangertraktor	256
		Diesel el-styret forlades på færger	366

Struer

Følg GULF-strømmen til . . .

GULF Servicestation
ved mekaniker Tom V. Koustrup
Hj. af Søndergade-P. Bangsvej – Struer
**smøring – vask – polering – undervogns-
behandling** – Quick service udføres
Tlf. 85 16 72

STRUER BRYGHUS
ved Bendt Meldgaard
Vestergade 48 – Tlf. 85 10 15
Depot for mineralvand og most
(Detailsalg)

Slagtermester K. AGGERHOLM
Søndergade 5 – Struer – Tlf. 85 00 17
Alt i 1. KLS KØD, FLÆSK
samt HJEMMELAVET PÅLÆG
og SALATER – EKSTRAFIN MEDISTER

ASGER NIELSEN
L. Søndergaards eftf.
URE – OPTIK
Østergade 8 – Struer – Tlf. 85 02 70

Vi kører til . . .
ESSO Servicecenter
ved Tage Andersen
Holstebrovej 56 – Struer – Tlf. 85 08 75
**benzin – olieskift – vask – smøring
– autoudstyr**
Speciale: undervognsbehandling

S. LØGSTRUP CHRISTENSEN
Glarimester – Kunsthandel
Søndergade 5 – Struer – Tlf. 5 10 72
Alt glarmesterarbejde udføres

M. MADSENs Parfumeri
Østergade 32 – Struer – Tlf. 5 02 83
TOILET- OG PARFUMEARTIKLER
Elizabeth Arden forhandler

Vi kører til . . .
BP Servicestation
ved Svend Vester
Bredgade 12 – Struer – Tlf. 85 08 34
benzin – olieskift – vask – smøring
samt stort udvalg i autotilbehør

Forkort rejsen med en lommeroman
fra . . .

ØSTERGADES KIOSK
ved Jørgen Jensen
Østergade 33 – Struer – Tlf. 85 05 05
Aviser – uge- og månedsblade
Aut. tipsforhandler

VEEDOL Servicestation
ved mekaniker Erik Christensen
Søndergade 31–33 . Struer . Tlf. 85 14 60
**benzin – olie – vask – autoudstyr
quick-service samt småreparationer**
udføres
Spec.: Hjulafbalancering og autotest
på moderne apparatur

Holstebro

Specialforretningen
med det store udvalg . . .
P. E. Børnetøj
Sønderlandsgade 7 – Holstebro
Tlf. 42 48 35
Byens billigste børnetøj

Vesterbros Bageri
ved Flemming Peter
Vesterbrogade 19 – Holstebro
Tlf. 42 00 45
Spec.:

Herregårdsboller og Vesterhavstænger
Søndagsåbning fra kl. 6 til 16

Restaurant FLAMINGO
Østergade 16 - Holstebro
Tlf. 42 01 90
Krostue - Bowling - Musik - Dansant
Stedet, hvor man spiser godt

SYSELTING

Bigårdsgade 4 – Holstebro – Tlf. 42 23 48
Broderi – Knipling – Vævning – Keramik
Ting man sysler med
Materialer og færdige modeller
Forh. af Højskolernes Håndarbejde

Vi kører til
AUTOVÆRKSTEDET
v/ E. F. Christiansen
Sønder allé 2 – Holstebro – Tlf. 42 47 41
Alt i reparation på person- og varevogne
udføres med fagmæssig garanti . . .
Saab-specialist

Ringkøbing

**FEDDERSENs
BLIKKENSLAGERFORRETNING**
Vester Strandgade 18
UDFØRER ARBEJDE FOR DSB
Tlf. Ringkøbing (07) 32 01 73

Skjern

JØRNs HERREMAGASIN
Østergade 3 – Skjern – Tlf. 35 06 88
Herrekonfektion – Lingeri
– stedet, hvor moderne mandfolk handler

SKJERN CYKLELAGER
CYKLER – CYKELDELE – AUTOCYKLER
Tværgade 2 – Skjern – Tlf. 35 11 33

SPAR selvbetjening
Chr. Langbo
Bredgade 40 – Skjern
Tlf. 35 00 77

Varde

Vi handler i . . .
ISMEJERIET
ved Else Kristiansen
Jernbanegade 4 – Varde – Tlf. 2 13 16
1. kl.s mejeriprodukter – Lækkert brød
og kager – Øl og vand

Tønder

Vi kører til
SHELL Service
ved Johann Rasmussen
Sønderport – Tønder – Tlf. 2 16 36
**Benzin – olie – vask – smøring –
1. kl.s autoreparationer udføres**
på alle vogntyper

STENVAD kager
– det store navn i SMÅ kager

Mange store nyheder på Volvo Amazon:

- 2-liters B20-motor.
- Termostatreguleret forvarmning af indsugningsluften.
- Vekselstrømsgenerator.
- Rensningsanlæg for udstødningsgassen.
- 2-kreds servobremsesystem.
- Ratlas.

Og den største nyhed ...? Prisen!

Det er lykkedes at gøre en god bil bedre. Med den nye Volvo Amazon. Men trods alle nyhederne er Amazon stadig den gode, kendte Amazon. Beromt og berømmet. Gennemtænkt. Gennemprøvet. En ægte Volvo. Bygget i Norden for nordiske forhold. En indfødt nordbo!

Ny styrke. Med Volvo's nye 2-liters B20-motor. 90 eller 118 hk. Accelerationsglad. Overhalingssikker. Takket være større trækraft. – Specielt ved lave omdrejningstal. Højt drejningsmoment sikrer maksimal ydeevne. Også ved lave hastigheder i højt gear.

Ny sikkerhed. I Volvo's 2-kreds servobremsesystem går hver kreds til begge forhjul og hver sit baghjul. Det giver retningsstabilitet. Reduktionsventiler forhindrer, at baghjulene blokerer før forhjulene ved panikopbremsning. Skulle den ene kreds få en læk, har De den anden. Og næsten fuld bremsekraft tilbage. Ca. 80 %!

Renere udstødning. Volvo var først med individuelt indstillelige forsæder. Først med fabriksmonterede 3-punkts sikkerhedsseler. Og nu er Volvo først igen. Med anlæg for rens-

ning af udstødningsgassen som standard. Det giver mere effektiv forbrænding. Bedre brændstoføkonomi. Og renere udstødning.

Ny startkapacitet. Volvo Amazon har termostatstyret forvarmning af motorens indsugningsluft. Karburatorerne får luft, som holder ca. 30° C. Straks efter start. Derfor øjeblikkelig jævn motorgang. Også efter koldstart! Vekselstrømsgeneratoren lader ved lavt omdrejningstal. Det betyder opladt akkumulator. Altid!

Ny, lavere pris. Den nye Amazon kan blive Deres for kr. 29.456 excl. lev. Men god økonomi er mere end lav anskaffelsespris. Det er også effektiv service. Lave driftsudgifter – f. eks. skal olien nu kun skiftes for hver 10.000 km. Og høj gensalgsværdi. Amazon har det hele. Prøv den nye Amazon hos Volvo-forhandleren!

VOLVO

Hold Dem til Volvo... den holder til Dem!